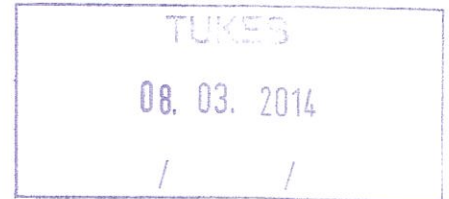

Marttala Elina

Lähettäjä: KaivosAsiat
Lähetetty: 10. maaliskuuta 2014 9:15
Vastaanottaja: Marttala Elina; Leinonen Ossi
Aihe: VL: mielipide

-----Alkuperäinen viesti-----

Lähettäjä: Keränen Eeva [<mailto:eeva.keranen@eduouka.fi>]
Lähetetty: 8. maaliskuuta 2014 13:41
Vastaanottaja: KaivosAsiat
Aihe: mielipide

Mielipide koskien kaivosrekisterinumero 3030 hakemusta

Emme hyväksy Mondo Minerals B.V.:n hakemusta kaivospiirin laajenuksesta.
Osa metsäpalstaamme (Mäntylä578-405-19-95) jäisi laajennuksen alle.
Mielestämme koko ko. kaivoshanke pitää lopettaa niin pian kuin mahdollista!

Mieslahdessa 8.3.2014

Metsäyhtymä Keränen (Eeva, Kaisu, Minna ja Martta Keränen)

Eeva Keränen
erityisopettaja
044-7039154
Hönttämäen koulu
Ruotukuja 1 90630 OULU

HUOM! Uusi sähköpostiosoitteeni on eeva.keranen@eduouka.fi

Arvoisat Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) edustajat

Mielipide:

Mondo Minerals B.V.:n Paltamon Mieslahden (kaivosrekisterinumero 3030) käyttöalueen laajentaminen

Ilmaisen huoleni Mondo Minerals B.V.:n (jatkossa Mondo Minerals) Paltamon Mieslahden (kaivosrekisterinumero 3030) kaivospiirin käyttöalueen laajentamisesta. Huomioni kohteena on hankkeen mahdolliset Oulujärven vesistölle ja yleensä alueen vaikutuspiirissä oleville vesistöille ja sitä kautta ennen pitkää myös alueen ihmisille koituvat haitat. Huoleni perustuu paikallisten asukkaiden näkemyksiin, joita on tullut esiin lausunnoissa, keskustelu- ja esittelytilaisuuksissa sekä mm. paikallisessa mediassa. Minulla on myös loma-asunto Oulujärven rannalla.

Mondo Minerals -yhtiön laajennushankkeeseen kuuluu talkkikaivoksen ohella talkin sivutuotteena syntyvän nikkelin talteenotto. Yhtiö suunnittelee nikkeliirikasteen jatkojalostamista. Suunnitellulla laajennusalueella varaudutaan läjitysalueen sijoittamiseen. Aiheellista huolestumista on paikallisissa asukkaissa herättänyt nikkeliirikasteen sisältämä raskasmetalli arseeni. Nikkeliirikasteen käsittelyssä syntyvä arseenia sisältävä sakka on suunniteltu sijoitettavaksi Sotkamoon Lahnaslammen louhokseen. Kainuussa pelätään, ettei kaivosyhtiöllä ole pitäviä keinoja kaivosvesien käsittelyyn niin, ettei niitä lopulta tulisi Oulujärveen, vaikka yhtiöllä on toki suunnitelmat vesienkäsittelylle.

Pyydän, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) kiinnittäisi vakavasti huomiota paikallisten ihmisten huoleen Mondo Mineralsin Mieslahden kaivospiirin laajentamista koskevaan hankkeeseen erityisesti sen ympäristön ja vesiensuojelun osalta. Hankkeen eteneminen ihmetyttää, vaikka Pohjois-Suomen aluehallintovirasto hylkäsi Mondo Mineralsin ympäristölupahakemuksen lokakuussa 2013.

Hankkeeseen liittyy myös yhtiön Sotkamon rikastamon yhteyteen suunnittelema nikkeliirikasteen jatkokäsittelylaitos. Vaikka Sotkamon nikkeliirikastamo koskeva hakemus ei ole osa nyt Tukesille osoitettua Mieslahden kaivospiirin käyttöalueen laajentamista koskevaa hakemusta, haluaisin tuoda esiin Sotkamon ympäristö- ja teknisen lautakunnan nikkeliirikasteen jatkokäsittelylaitokseen liittyviä kannanottoja (Lausunto ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarpeellisuudesta, annettu Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 26.2.2014), joita pidän relevantteina kaikissa Mondo Mineralsin ja muidenkin kaivosyhtiöiden kaivostoimintaan liittyvissä vesien käsittelyissä ja juoksutuksissa.

Sotkamon ympäristö- ja tekninen lautakunta toteaa em. lausunnossaan, että tulevien juoksutettavien vesien määrän ja koostumuksen tulee olla selvillä, samoin purkupisteen ja vesien vaikutusten purkupisteessä. Lautakunnan lausunnossa esittämän arvion mukaan vedet päätynevät Nuasjärveen ja mahdollisesti ns. Telkkälahteen, johon kohdistuu myös Nuasjärvessä ensimmäisenä Talvivaaran purkuvesistä tuleva kuormitus. Tästä voi syntyä yhteisvaikutusta vesistössä, ja tuo yhteisvaikutus tulee selvittää.

Lausunnossaan Sotkamon ympäristö- ja tekninen lautakunta toteaa harkinnanvaraisen ympäristövaikutusten arvioinnin tarpeelliseksi nikkeliirikasteen jatkokäsittelylaitoksen ympäristövaikutusten selvittämiseksi ennen ympäristölupakäsittelyä. Myös Sotkamon kunnanhallitus teki kokouksessaan päätöksen ympäristövaikutusten arvioinnin tarpeellisuudesta ennen ympäristölupahakemuksen käsittelyä (Kainuun Sanomat 12.3.2014, s. A2-A3).

Pidän ympäristövaikutusten arviointia tarpeellisena kaivosyhtiöiden kaikissa uusissa hankkeissa, alueiden laajennuksissa ja toimintojen aloittamisissa. Mieslahden kaivoshankkeen osalta on tehty

ympäristövaikutusten arviointi vuosina 2006-2008. Olisiko kuitenkin tarpeellista arvioida ympäristövaikutuksia vielä uudelleen nyt suunnitellun kaivospirin laajennuksen osalta. On niin paljon helpompaa ja taloudellisempaa suunnitella vesiensuojelutoimia mahdollisimman tarkkaan etukäteen kuin korjata vesistöille mahdollisesti tapahtuneita vahinkoja jälkikäteen. Kainuussa on kaivoksen aiheuttamista ympäristöongelmista jo surullisen kuuluisa esimerkki. Pitkän päälle mahdollisimman yksityiskohtainen ympäristön ja vesien suojelun suunnittelu ja toteutus on myös yrityksen etu. Samaa mieltä ovat todennäköisesti tulevat sukupolvet.

Pyydän, että Te arvoisat Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) asiantuntijat otatte ko. hankkeeseen liittyvästä hakemuksesta päättäessänne huomioon edellä esiin tuomani seikat.

Helsingissä 14.3.2014

Ritva Levo-Henriksson
Dosentti, VTT

ritva.levo-henriksson@helsinki.fi

Kaisu Möttönen
Rantatie 3 B
88630 MIESLAHTI
kaisu.mottonen@gmail.com

MUISTUTUS

24.3.2014

Tukes/kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Muistutus Tukesin 12.2.2014 kuuluttamaan Mieslahden kaivospiirin laajennukseen (KaivNro 3030)

Luvan hakija: Mondo Minerals B.V.
Amsterdam, Alankomaat
Mondo Minerals B.V.Branch Finland,
PL 601, 87101 KAJAANI

Muistuttajan kiinteistöt:

Alapuro 578-405-62:13, Ahvenlahti 578-405-62:8, Heikkilä 578-405-14:80 ja Alakorpi 578-405-62:10 sekä yhteiset vesialueet 578-876-2:1, -5:1 ja -3:1 Mieslahti, Paltamo, Härmänmäen-Mieslahden-Uuran jakokunta ja osuudet alueen rekisteröimättömiin yhteisiin maa- ja vesialueisiin.

Vaatus: 1) **Vaadin Mieslahden (KaivNro 3030) kaivospiirin laajennushakemuksen hylkäämistä.** Kuulutuksen yhteydessä esitetyt asiakirjat ovat oleellisen puutteellisia vastoin uuden kaivoslain siirtymäsäännöksiä ja perusoikeuslainsäädäntöä. Mieslahden kaivospiiri on yksi Mondon satelliittikaivospiireistä. Tätä Oulujärven Mieslahden ja Jormuanlahden väliin jäävän pienelle alueelle sijoitettujen viiden kaivospiirin kokonaistilannetta ei kuvata riittävästi ympäristön-suojelun, luonnonsuojelun sekä yksityisten ja yhteisöjen edun turvaamisen kannalta. Arviointi kaivospiirien yhteisvaikutuksista puuttuu.

Toteutettu kuulemismenettely loukkaa alueen ihmisten perusoikeuksia, tietojensaantioikeutta ja riittäviin tietoihin perustuvia osallisuus oikeuksia.

Asiakirjoissa viitataan vain yksittäisen Mieslahden kaivospiirin yleistilanteeseen Mondon kannalta jättäen selvittämättä kaivospiirin jatkoaikahakemuksessa annetut lausunnot, muistutukset sekä Mieslahden ympäristölupahakemuksesta Pohjois-Suomen AVI:n tekemä kielteinen päätös.

Tukes on palastellut asian käsittelyn siten, että kuulutusasiakirjoihin ei sisälly lainkaan arviointia perusoikeuksiin kuuluvista yksityisten ja yleisten etujen turvaamisista. Myös arviointi

alueen kaikkien kaivospiirien yhteisvaikutuksista puuttuu. Mondo ole tehnyt edes kaivospiirikohtaista perusoikeustarkastelua.

2) Vaadin hylättäväksi kyseisen alueen kaikkien satelliittikaivospiirien tilanteen tarkistamisen esitetyllä kaivospiirikohtaisella menettelyllä, koska toteutettu kaivospiirikohtainen menettely ei perustu alueen kaivospiirien yhteisvaikutusten arviointiin. Kokonaisharkintaa yleisten ja yksityisten etujen turvaamisesta ei voida esitetyillä tiedoilla luotettavasti toteuttaa. Kyseisen alueen kaikki satelliittikaivospiirit ovat olleet tai parhaillaan ovat erillisissä käsittelyissä jatkoluvan tai yleisten ja yksityisten etujen turvaamismääritysten vuoksi.

Esitetystä kuulemismenettelyssä ei ole painotettu kaivoslain uudistamisen tärkeimpää elementtiä: alueen väestön perusoikeuksien turvaamista kokonaisharkintaan perustuen. Kaivosviranomaisen on lisäksi erottanut koko perusoikeusharkinnan tämän yksittäisen Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksen ulkopuolelle.

Toteutettu menettely alueen kaivospiirien jatkolupien myöntämisestä kaivospiirikohtaisesti ilman kokonaisvaikutusten arviointia, vieläpä perusoikeustarkastelun pois irrottaen jatkolupaharkinnasta, on kaivoslain siirtymäsäännösten tarkoituksen sekä perusoikeuslainsäädännön vastainen.

Toteutettu menettely loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen perusoikeuksia, tietojensaantioikeutta ja oleellisiin tietoihin perustuvia osallisuusoikeuksia.

3) Vaadin kaivosoikeudet peruttavaksi alueen kaivospiireiltä KaivNro 3030, Kaivnro 886, KaivNro 806, KaivNro 6492 ja KaivNro 5490. Vaadin kyseiset kaivospiirit purettaviksi. Kyseiset hyödyntämättömät kaivospiirit ovat aiheuttaneet jo useiden vuosikymmenien ajan pelkästään haittaa yleiselle ja yksityiselle edulle mm. kylien kehittämiseksi. Vuosikymmeniä kestäneen haitan edelleen jatkaminen ala-arvoisen löysästi toteutetulla uuden kaivoslain siirtymäsäännösten tarkoittamilla perusoikeustarkasteluilla ilman todellista haittojen kokonaisarvioinnin suorittamista on räikeä perusoikeuksien loukkaus. Loukkaus kohdistuu koko alueen (Mieslahden, Savirannan, Kontiomäen ja Jormuan kylien) ja niiden lähialueiden asukkaisiin, mökkiläisiin, elinkeinoihin sekä vapaa-ajan virkistyskäyttömahdollisuuksiin.

Vesistövaikutukset kohdistuvat pitkäaikaisilta yhteisvaikutuksiltaan Oulujärveen, laajemmin kuin vain Mieslahdessa ja Jormuanlahdessa.

Perusoikeuksien loukkaus koskee myös samalle alueelle juuri myönnettyä kaivospiirimääräystä KaivNro 6492, jonka käsittelyn yhteydessä Tukes ei ole huomionut perusoikeuslainsäädäntöä.

Vaatimuksemme yksityiskohtaiset perustelut ovat:

A) Oleelliset puutteet kuulutuksessa

Kuulutuksessa mainittiin hakijana olevan Mondo Minerals, mutta ei kerrottu Mondolla olevan samalla alueella useita muita satelliittikaivospiirejä, joiden lupamääräysten tarkastelut ovat myös parhaillaan käynnissä.

Mondo Mineralsin etujen mukaista on hallita noita satelliittikaivospiirejään kokonaisuutena, mutta samalla kaivospiirit (ja niiden mahdollinen satunnainenkin toiminta) ovat kokonaisvaikutuksiltaan jatkuva haitta alueen yksityisille ja yleisille eduille.

Tukes jätti kuulutuksessaan kuvaamatta tuon alueen kaivospiirien kokonaisuuden, ja antoi kuulutuksella mahdollisuuden muistutuksien ja mielipiteiden jättämiseen vain Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksesta (KaivNro 3030). Alueen kaivospiirit, joita ei kuulutuksessa kuvailtu, sijaitsevat molemmin puolin Paltamon kunnan ja Kajaanin kaupungin rajaa. Siitä huolimatta ei lupa-asiaa Mieslahden kaivospiirin osalta kuulutettu Kajaanin kaupungissa. Kaivospiirien kokonaisvaikutusten arvioinnin toteutumiseksi kuulutus olisi pitänyt julkaista myös Kajaanin kaupungissa ilmestyvässä yleisessä sanomalehdessä. Mielestämme Kajaanin ja Paltamon kuntien rajoilla olevat kaivospiirit olisi pitänyt kuuluttaa molemmissa kunnissa. (Naapuruuslaki)

Toteutettu menettely loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen perustuslain 2§:n 2 momentin, 14§:n ja 20§:n 2 momentin turvaamaa mahdollisuutta vaikuttaa omaan elinympäristönsä tulevaisuuteen. Noissa säädöksissä edellytetään julkisen vallan menettelyllään turvaavan jokaisen osallisuus oikeuden ja tietojen saannin elinympäristönsä tulevaisuuteen liittyvissä päätöksenteoissa jo niiden varhaisissa käsittelyvaiheissa. Tämä oleellisten tietojen anto ei toteudu näissä kuulutusasiakirjoissa.

B) Oleelliset puutteet kuulutusasiakirjoissa

Tukesin antamassa kuulutusasiakirjassa 12.2.2014 ei kuvailla Mieslahden kaivospiirin historiaa eikä myöskään sitä, että vain vähän aikaisemmin 28.11.2013, Tukes oli hyväksynyt Mieslahden kaivospiirille (KaivNro 3030) jatkoajan 27.11.2018 saakka. Kyseisessä jatkoaikapäätöksessä Tukes tiedotti, että perusoikeuksien turvaamiseen liittyvät määräykset annetaan myöhemmin erikseen. Annetulla jatkoaikapäätöksellä turvattiin ainoastaan Mondon kaivosoikeus eikä Tukes jatkoaikapäätöstä tehdessään ottanut huomioon annettuja lausuntoja, muistutuksia ja mielipiteitä kaivoshankkeen haitallisista vaikutuksista. Nimenomaan kaikkien kaivospiirien yhteisvaikutuksista oli huomautettu, mutta niitä ei huomioitu jatkoaikapäätöksessä.

Annetussa kuulutusasiakirjassa 12.2.2014 Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksesta ei mainita yhteyttä 28.11.2013 annettuun Mieslahden kaivospiirin jatkoaikapäätökseen ja siitä poisjätettyyn perusoikeuksien tarkistusmenettelyyn. Tästäkin kaivospiirin laajennuslupakäsittelystä on kaivosviranomaisen rajannut perusoikeustarkastelun käsittelyn ulkopuolelle. Toteutettua menettelyä on pidettävä yleisen edun ja asianomistajien edun kannalta asiakokonaisuuden palastelumenettelynä, jolla oleellisesti hämärretään alueen väestön ja yhteisöjen vaikuttamismahdollisuuksia asiakokonaisuuteen. Samaa hämärtämistavoitetta kuvastaa myös alueen muidenkin kaivospiirien kokonaistilanteen kuvaamattomuus ja vaikeneminen muistuttajien jo aikaisemmin vaatimasta haittojen kokonaisarviointista. Samoin usean satel-

liittikaivospiirin muodostaman yhtenäisen alueen jakaminen kahteen osaan siten, että puolet kuulutetaan Paltamossa ja puolet Kajaanissa, ja kummassakin kunnassa vain yksittäisinä kaivospiireinä, on asianomistajien oikeusturvaa loukkaavaa.

Erikseen huomautan Mieslahden kaivospiirin jatkoaikäsittelyn yhteydessä annetuista useista mielipiteistä, muistutuksista sekä Kainuun ELY-keskuksen lausunnosta, joissa vaadittiin alueen kaikkien kaivoshankkeiden yhteisvaikutusten arviointia. Tukes ei kuitenkaan ole yhteisvaikutuksia ottanut arvioitavaksi tässäkin kuulutuksessa.

Kaivoslaki velvoittaa ottamaan huomioon alueiden käytön suunnittelujärjestelmät ja -tavoitteet sekä ympäristövaikutusten arviointien tulokset. Näitä seikkoja ei ole tässä kuulutusasiakirjoissa kuvattu, eikä asiakirjoissa ole annettu alueiden käyttösuunnitelmien näkökulmasta riittäviä tietoja.

Kaivoslain tarkoituksen mukaan kaivoslupaharkinta tulee yhteen sovittaa myös muiden maankäyttöä säätelevien lakien ja hallintolain suhteen ja hankkeiden vaikutusten kokonaisvaltaiseen tarkasteluun niin välittömien kuin myös välillisten ympäristövaikutusten osalta. Tätä kaivoslain yleistarkoitusta ei ole näissä kuulutusasiakirjoissa noudatettu. Kuulutusasiakirjoihin ei sisälly sellaista aineistoa, joiden perusteella tuo yhteensovittaminen kokonaisvaltaiseen harkintaan perustuen olisi mahdollista luotettavasti tehdä.

C) Puutteet Mondo Mineralsin Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksessa

Laajennushakemuksessa ei tuoda esille kaivospiirin historiaa. Alkuaan kaivoskivennäisenä on ollut talkki, mutta jatkoaikapäätöksessä on nikkeli mainittu sivutuotemahdollisuudeksi.

Nyt Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksessa toistuu sivutuotemahdollisuutena nikkeli, ilman kuvausta tai hakemusta alkuperäisen kaivosluvan kaivosmineraalin muuttamisesta. Nikkelin merkitseminen kaivosmineraaliksi on sikäli tarpeen, että nikkeli on ympäristövaikutuksiltaan hankala mineraali. Laajennushakemusta ei kuitenkaan perustella nikkeliipitoisuuksilla malmiossa tai sivukivissä tai louhoksen sijoittamiseksi nikkelisaannon kannalta parempaan paikkaan.

Eryteisesti huomautamme jo jatkolupakäsittelyyn annetuista muistutuksista mineraalien ympäristöominaisuuksista. Kuitenkin kaivospiirin mineraalien ympäristöominaisuudet ovat edelleen selvittämättä. Pelkkä nikkelin sivutuotantomahdollisuuden ilmaus ei riitä. Malmioon sisältyy mustaliuskekerros, joka on sama kuin Talvivaarassakin, samoine haitallisine ominaisuuksineen. Tätä ei kuitenkaan asiakirjoissa tuoda esille. Nikkelin, rikin, arseenin, uraanin ja uraanin hajoamistuotteiden tai muiden haitallisten aineiden ympäristövaikutuksien arviointeja ei hakemusasiakirjoissa ole kuvattu. Hakemusasiakirjat ovat tältä osin oleellisesti puutteellisia.

Mondo toteaa, ettei tällä hetkellä alueella ole kaivostoimintaa käynnissä. Todellista tarvetta kaivospiirille ei esitetä eikä kaivospiirin hyödyntämiselle ole aikataulua kuvattu. Tukesin antamassa jatkoluvassa oli kaivospiirin perusteluksi mainittu Mondon tarvitsemat reservimineraalit, mutta tätä ei edes tässä selvityksessä tuotu esille. Kaivospiirin aiottua toimintaa kuva-

taan toteutettavan pääasiassa kampanjaluonteisesti lähinnä talviaikoina lähes 30 vuoden ajan. Tämän satelliittikaivoksen luonne on todellisuudessa kaivosmineraalireservi eikä todellista hyödyntämistarvetta esiintymälle ole osoitettu.

Esitämme Tukesille kysymyksen, onko reservissä oleville kaivospiireille/valtausalueille olemassa lainsäädännössä hallussapidolle määräaika.

Kaivospiirin vuosikymmenien haittavaikutus muuhun maankäyttöön syntyy, vaikkei hyödyntämistä aloitettaisikaan. Reservissäkin olevan kaivospiirin haitta muulle maankäytölle on ilmeinen, mistä on jo vuosikymmenten kokemus.

Kuulutusasiakirjan kohdassa *'Kaivospiirin alueesta'* viitataan tehtyyn YVA-selvitykseen ja Natura-arviointiin, mutta ei viitata Mondon ympäristölupahakemukseen, jonka PSAVI Nro 94/2013/1 hylkäsi sillä perusteella, ettei lupamääräyksillä voitaisi estää ympäristön turmelumista Oulujärven Pitkänperän lahdessa. Kyseisiä haittoja ei myöskään estä tämän kaivospiirin laajennushakemuksen mukainen läjitysalueiden ja vesienkäsittelytoimenpiteiden siirto uuteen paikkaan.

Kaivospiirin laajennuksen yhtenä perusteena mainitaan olevan haittojen vähentäminen Kylmänpuron Natura-alueelle. Haitta tunnustetaan syntyvän läjitysalueen suotovesistä ja pölylaskeumista. Kun luontoarvoille syntyvää haittaa pyritään vähentämään siirtämällä sama läjitysalue uuteen luonnonsuojelulain perusteella rauhoitettuun valkovuokon esiintymäalueen päälle, ei esitettyä kaivospiirin laajennusperustetta voi pitää hyväksyttävänä.

Hakemukseen sisältyy myös uuden tieyhteyden rakentaminen ja sille tarvittavan apualueen määrittäminen. Perusteluksi esitetään että uusi tieyhteys vie raskaan liikenteen pois Savirannan paikallistieltä. Kuitenkin mainitaan, että alkuvaiheessa kaivoksen liikenne tapahtuu Savirannan paikallistien kautta. Tällä järjestelyllä syntyy ensin haitta Savirannan paikallistielle ja myöhemmin syntyy uuden tieyhteyden aiheuttamat haitat. Kokonaishaittoja ei ole arvioitu. Ei ole tarkemmin määritelty, milloin tieyhteys rakennetaan.

Uusi tieyhteys väitetään linjatuksi luontoselvityksessä siten, että luontovaikutukset olisivat mahdollisimman pienet. Väitetään myös, että Kainuun ELY-keskuksen lausunnon mukaan hanke ei vaadi luonnonsuojelulain 49:n 3 momentin mukaista poikkeamislupaa liito-oravan rauhoitusmääräyksistä. Tuollaista Kainuun ELY-keskuksen lausuntoa ei kuitenkaan ole liitetty laajennushakemuksen liitteeksi. Aikaisemmin Kainuun ELY-keskus on antanut lausunnon Mieslahden kaivospiirin jatkoaikahakemukseen ja siinä yhteydessä huomauttanut Mondolle ja kaivosviranomaiselle, että: *"Luonnonsuojelulain 49 § 1 momentin mukainen liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskielto on voimassa suoraan ilman erillistä viranomaisen päätöstä. Kaivospiiritoimitus tai ympäristölupa eivät oikeuta poikkeamaan luonnonsuojelulain rauhoitusmääräyksistä. Kainuun ELY-keskus katsoo, että tielinjauksen tarkistaminen maastossa liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen varalta ennen kuin uutta tieyhteyttä ryhdytään rakentamaan on välttämätöntä sen varmistamiseksi, ettei tien rakentaminen aiheuta luonnonsuojelulain 49 § 1 momentin vastaista seuraamusta."* Tuohon nähden kuulutusasiakirjoissa esitetty väite, ettei tielinjaus vaatisi liito-oravan suhteen poikkeamislupaa, on perusteeton ja suorastaan harhauttava.

Aikaisemmin Kainuun ELY-keskus on lausunut mm.:

- Heinimäen laella olevan pellon reunametsissä sekä Heinimäen pellon ja rinteiden alla olevan pellon välisessä rinteessä on liito-oravan elinpiirin ydinalue, johon kuuluu useita lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Uusi tieyhteys sekä rinteiden alapuoleiselle pellolle suunniteltu malmin varastoalue sivuavat liito-oravan elinpiiriä. Kainuun ELY-keskus edellyttää, että ennen uuden tieyhteyden rakentamista linjauksen paikka on tarkistettava maastossa ELY-keskuksen ja toiminnanharjoittajan yhteisellä maastokäynnillä sen varmistamiseksi, ettei tien rakentaminen hävitä tai heikennä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Heinimäessä olevan liito-oravan elinpiirin säilymisen kannalta tärkeät kulkuyhteydet koilliseen (Kylmänpuron luonnonsuojelualueet), lounaaseen (Pitkänpuron varsi, pellonreunat) ja etelään (Heinisuon suunta) tulee säilyttää.

Laajennushakemuksessa mainitaan lähimpien asuttujen talojen ja loma-asuntojen sijaitsevan noin puolen kilometrin päässä kaivoksen pohjois- ja luoteispuolella. Itäpuolen kiinteistöille syntyviä haittoja hakija vähättelee väittämillä, että valtatie 22:n aiheuttama melu ja värinä ovat paljon kaivostoimintaa merkittävämpää. Tälle väitteelle ei ole esitetty perusteluja. Kyseisten kiinteistöjen kohdalla raskas kaivosliikenne kiertäisi kiinteistöt kolmelta puolelta aiheuttaen melu, värinä ja pölyvaikutuksia, joita uusia vaikutuksia ei voi pitää vähäisinä. Vaikka kaivosliikenne kampanjaluonteisena ei olisikaan jatkuvaa, niin nimenomaan kampanjaluonteisena se korostetusti erottuisi luontaisesta liikennemääristä ja taustamelusta, erityisesti kiertäessään kiinteistöt paikallistietä pitkin. Kaivosliikenteen mukana leviävä pöly ei muodosta pelkästään ajoittaista haittaa, vaan kumuloituvasti kertyvä pölyhaitta muodostaa pysyväluonteisen haitan kiinteistöille ja maanviljelyksille. Tätä haittaa ei hakija ole arvioinut, ei pölyn ominaisuuksia eikä kumuloituvia vaikutuksia kaivospiirin ympäristöön eikä myöskään kuljetusreiteille.

Kuulutusasiakirjoissa ei kuvailta sivukivien ja malmikiven ympäristövaikutuksellista eroa eikä suotovesien analyysjä esitetä. Siten esitettyjä suotovesien käsittelyratkaisujen tehokkuuksia ei voi luotettavasti arvioida. Joka tapauksessa laajennushakemuksessa esitettyä suotovesien puhdistusta, vain arseenin saostusta, on pidettävä riittämättömänä. Arseenin suhteen saostusmenetelmät toimivat yleisestikin huonosti, eikä hakija ole esittänyt luotettavaa kuvausta arseenin saostuksen toimivuudestaan. Nikkelin saostusta suotovesistä hakija ei edes ehdota, vaikka Pitkänperän nikkelikuormituksen kasvu oli keskeinen ympäristöluvan hylkäyksen peruste.

Ainoana jätevesien puhdistusratkaisuna muiden kuin arseenin suhteen näyttää olevan uusi pintavalutuskosteikko. Pintavalutuskosteikot toimivat kohtuullisesti fosforin ja typenkin sijoittajina, kesäaikaan, mutta liukoisten malmimineraalien puhdistustehosta ei ole näyttöjä, eikä hakijakaan sellaisia esitä. On todennäköistä, että talvisaikaan jäätyneeseen kosteikkoon ei sitoudu haitallisia mineraaleja. On myös todennäköistä, että keväällä sulamisvesien mukana huuhtoutuu kosteikosta aikaisemmatkin kertyneet aineet Pitkänperän lahteen. Esitetty vesienkäsittelyratkaisu ei ole riittävä.

D) Kaivospiirien yhteisvaikutusten arviointi puuttuu

Mondo on viitannut alueen kaivospiirien jatkolupahakemuksissaan Mieslahden esiintymään, jolla Mondo tarkoittaa alueen kaikkien nykyisten kaivospiirien alueelle ulottuvaa esiintymää. Esiintymän laajuus usean kaivospiirin alueelle oli perusteluna kaivoslupia haettaessa, mutta haitta-arvioinnit kohdistetaan vain kaivospiirikohtaisesti. Tätä emme hyväksy.

Mieslahden kaivospiirin jatkamislupakäsittelyssä on yhteisvaikutusten arvioinnin välttämättömyydestä lausuttu, muistutettu ja mielipiteitä esitetty, mutta jatkolupapäätöksissä kyseiset huomautukset ovat kokonaan sivuutettu. Tämä on törkeä perusoikeusloukkaus.

E) Alueen kaivospiirit tulee purkaa

Mieslahden esiintymään liittyviä kaivospiirejä on määritelty jo 1950 -luvulla. Siihen aikaan ei kaivoslupia myönnettäessä perusoikeustarkastelua ole tehty, ei silloinkaan, kun uudet perusoikeuslainsäädännöt tulivat voimaan. Valtiontalouden tarkastusvirasto huomautti jo tarkastuskertomuksessaan 154/2007 kaivosviranomaista toimimisesta lähinnä kirjaamiskonttorina kaivosyhtiöiden hakemusten ja toiminnan valvonnan suhteen. Esim. tarkastuskertomuksen sivulla 44 VTV toteaa, että: *"Kaivoslain rinnalle on tullut uutta ympäristönsuojelu-, luonnonsuojelu- sekä perusoikeuksia koskevaa lainsäädäntöä, joka on tullut ottaa huomioon kaivoslain mukaisia päätöksiä tehtäessä. Tämä lainsäädäntö on vaikuttanut kuitenkin vain vähän kaivoslain mukaiseen päätöksentekoon."* Tukes on jatkanut tällä samalla moititulla linjalla.

Kyseisten kaivospiirien jatkamiset toistuvasti, ilman asianmukaisia kuulemismenettelyjä, ovat estäneet alueen hyödyntämismahdollisuudet muuhun käyttöön jo vuosikymmenien ajan. Kaivosyhtiölle kaiken varalta reserviksi tarkoitetut kaivospiirit Mieslahden, Savirannan, Kontiomäen ja Jormuan alueella heikentävät kaivoslain 48§:ssä mainitulla tavalla merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä mainittua haittavaikutusta voida lupamääräyksin poistaa. (Kaivoslaki 52.3 §)

Tätä kohtuutonta haittaa ei enää saa jatkaa. Vaadin kaivosviranomaista ryhtymään välittömästi toimiin tuon alueen kaikkien kaivospiirien purkamiseksi.

Mieslahdessa 24.3.2014

Kaisu Möttönen

Lauri ja Maija Liisa Kemppainen
Kuusimäentie 4
88380 Mieslahti
lauri.kemppainen@pp.inet.fi

MUISTUTUS

24.3.2014

Tukes/kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Asia: **Muistutus Tukesin 12.2.2014 kuuluttamiin
Mieslahden kaivospiirin laajennukseen (KaivNro 3030)**

Luvan hakija: Mondo Minerals B.V.
Amsterdam, Alankomaat
Mondo Minerals B.V.Branch Finland,
PL 601, 87101 KAJAANI

Vaatimuksemme:

1) Vaadimme Mieslahden (KaivNro 3030) kaivospiirin laajennushakemuksen hylättäväksi. Kuulutuksen yhteydessä esitetyt asiakirjat ovat oleellisen puutteellisia vastoin uuden kaivoslain siirtymäsäännöksiä ja perusoikeuslainsäädäntöä. Mieslahden kaivospiiri on yksi Mondon satelliittikaivospiireistä, eikä kaivospiirin kokonaistilannetta kuvata riittävästi, arviointi kaivospiirin yhteisvaikutuksista puuttuu. Kokonaistilannetta ei kuvata riittävästi ympäristönsuojelun, luonnonsuojelun, eikä myöskään yksityisten ja yhteisöjen edun turvaamisen kannalta.

Toteutettu kuulemismenettely loukkaa alueen ihmisten perusoikeuksia, tietojensaantioikeutta ja riittäviin tietoihin perustuvia osallisuusosoikeuksia.

Asiakirjoissa viitataan vain yksittäisen Mieslahden kaivospiirin yleistilanteeseen Mondon kannalta jättäen selvittämättä kaivospiirin jatkoaikahakemuksessa annetut lausunnot, muistutukset sekä Mieslahden ympäristölupahakemuksesta P-S AVI:n tekemän kielteisen päätöksen.

Tukes on jälleen palastellut asian käsittelyn siten, että kuulutusasiakirjoihin ei ole ollenkaan sisällynyt arviointia perusoikeuksiin kuuluvista yksityisten ja yleisten etujen turvaamisesta. Arviointi alueen kaikkien kaivospiirien yhteisvaikutuksista puuttuu, eikä Mondo ole tehnyt edes kaivospiirikohtaista perusoikeustarkastelua.

2) Kyseisen alueen kaikki satelliittikaivospiirit ovat olleet tai parhaillaan ovat erillisissä käsittelyissä jatkoluvan tai yleisten ja yksityisten etujen turvaamismääritysten vuoksi. Vaadimme hylättäväksi kyseisen alueen kaikkien satelliittikaivospiirien tilanteen tarkistamisen esitetyllä kaivospiirikohtaisella menettelyllä, koska toteutettu kaivospiirikohtainen menettely ei perustu alueen kaivospiirien yhteisvaikutusten arviointiin. Kokonaisharkintaa yleisten ja yksityisten etujen turvaamisesta ei voida esitetyillä tiedoilla luotettavasti toteuttaa.

Esitetyssä kuulemismenettelyssä ei ole painotettu kaivoslain uudistamisen tärkeintä elementtiä: alueen väestön perusoikeuksien turvaamista kokonaisharkintaan perustuen. Kaivosviranomaisen on lisäksi erottanut koko perusoikeusharkinnan tämän yksittäisenkin Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksen ulkopuolelle.

Toteutettu menettely alueen kaivospiirien jatkolupien myöntämisestä kaivospiirikohtaisesti ilman kokonaisvaikutusten arviointia, vieläpä perusoikeustarkastelun pois irrottaen jatkolupaharkinnasta, on kaivoslain siirtymäsäännösten tarkoituksen sekä perusoikeuslainsäädännön vastainen.

Toteutettu menettely loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen perusoikeuksia, tietojensaantioikeutta ja oleellisiin tietoihin perustuvia osallisuus oikeuksia.

3) Vaadimme kaivosoikeudet peruttavaksi alueen kaivospiireiltä KaivNro 3030 sekä Kaivnro 886, KaivNro 806, KaivNro 6492 ja KaivNro 5490. Vaadimme kyseiset kaivospiirit purettaviksi. Kyseiset hyödyntämättömät kaivospiirit ovat aiheuttaneet jo useiden vuosikymmenien ajan pelkästään haittaa yleiselle ja yksityiselle edulle mm. kylien kehittämiseksi. Vuosikymmeniä kestäneen haitan edelleen jatkaminen ala-arvoisen löysästi toteutetulla uuden kaivoslain siirtymäsäännösten tarkoittamilla perusoikeustarkasteluilla ilman todellista haittojen kokonaisarviointin suorittamista on räikeä perusoikeuksien loukkaus. Loukkaus kohdistuu koko alueen (Mieslahden, Savirannan, Kontiomäen ja Jormuan kylien) ja niiden lähialueiden asukkaisiin, mökkiläisiin, elinkeinoin ja vapaa-ajan virkistyskäyttömahdollisuuksiin.

Vesistövaikutukset kohdistuvat pitkäaikaisilta yhteisvaikutuksiltaan Oulujärveen, laajemminkin kuin vain Mieslahdessa ja Jormuanlahdessa.

Perusoikeuksien loukkaus koskee myös samalle alueelle juuri myönnettyä kaivospiirimääräystä KaivNro 6492, jonka käsittelyn yhteydessä Tukes ei ole huomionnut perusoikeuslainsäädäntöä.

Vaatimuksemme yksityiskohtaiset perustelut ovat:

A) Oleelliset puutteet kuulutuksessa

Kuulutuksessa mainittiin hakijana olevan Mondo Minerals, mutta ei kerrottu Mondolla olevan samalla alueella useita muita satelliittikaivospiirejä, joiden lupamääräysten tarkastelut ovat myös parhaillaan käynnissä.

Mondo Mineralsin etujen mukaista on hallita noita satelliittikaivospiirejään kokonaisuutena, mutta samalla kaivospiirit (ja niiden mahdollinen satunnainenkin toiminta) ovat kokonaisvaikutuksiltaan jatkuva haitta alueen yksityisille ja yleisille eduille.

Tukes jätti kuulutuksessaan kuvaamatta tuon alueen kaivospiirien kokonaisuuden, ja antoi kuulutuksella mahdollisuuden muistutuksien ja mielipiteiden jättämiseen vain Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksesta (KaivNro 3030). Alueen kaivospiirit (joita ei kuulutuksessa kuvailtu) sijaitsevat molemmin puolin Paltamon kunnan ja Kajaanin kaupungin rajaa, eikä lupa-asiaa Kajaanin kaupungille edes kuulutettu Mieslahden kaivospiirin osalta. Kaivospiirien kokonaisvaikutusten arvioinnin toteutumiseksi kuulutus olisi pitänyt julkaista myös Kajaanin kaupungissa ilmestyvässä yleisessä sanomalehdessä. Mielestämme Kajaanin ja Paltamon kuntien rajoilla olevat kaivospiirit olisi pitänyt kuuluttaa molemmissa kunnissa. (Naapuruuslaki)

Toteutettu menettely loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen perustuslain 2§:n 2 momentin, 14§:n ja 20§:n 2 momentin turvaamaa mahdollisuutta vaikuttaa omaan elinympäristönsä tulevaisuuteen. Noissa säädöksissä edellytetään julkisen vallan menettelyllään turvaavan jokaisen osallisuusosoikeuden ja tietojen saannin elinympäristönsä tulevaisuuteen liittyvissä päätöksenteoissa jo niiden varhaisissa käsittelyvaiheissa.

Tämä oleellisten tietojen anto ei toteudu näissä kuulutusasiakirjoissa.

B) Oleelliset puutteet kuulutusasiakirjoissa

Tukesin antamassa kuulutusasiakirjassa 12.2.2014 ei kuvailla Mieslahden kaivospiirin historiaa eikä myöskään sitä, että vain vähän aikaisemmin, 28.11.2013, Tukes oli hyväksynyt Mieslahden kaivospiirille (KaivNro 3030) jatkoajan 27.11.2018 saakka. Kyseisessä jatkoaikapäätöksessä Tukes tiedotti, että perusoikeuksien turvaamiseen liittyvät määräykset annetaan myöhemmin erikseen. Annetulla jatkoaikapäätöksellä turvattiin ainoastaan Mondon kaivosoikeus eikä Tukes jatkoaikapäätöstä tehdessään ottanut huomioon annettuja lausuntoja, muistutuksia ja mielipiteitä kaivosohjelman haitallisista vaikutuksista. Nimenomaan kaikkien kaivospiirien yhteisvaikutuksista oli huomautettu, mutta niitä ei huomioitu jatkoaikapäätöksessä.

Annetussa kuulutusasiakirjassa 12.2.2014 Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksesta ei mainita yhteyttä 28.11.2013 annettuun Mieslahden kaivospiirin jatkoaikapäätökseen ja siitä poisjätettyyn perusoikeuksien tarkistusmenettelyyn. Tästäkin kaivospiirin laajennuslupakäsittelystä on kaivosviranomaisen rajannut perusoikeustarkastelun käsittelyn ulkopuolelle. Toteutettua menettelyä on pidettävä yleisen edun ja asianomistajien edun kannalta asiakokonaisuuden palastelumenettelynä, jolla oleellisesti hämärretään alueen väestön ja yhteisöjen vaikuttamismahdollisuuksia asiakokonaisuuteen. Samaa hämärtämistavoitetta kuvastaa myös alueen muidenkin kaivospiirien kokonaistilanteen kuvaamattomuus ja vaikeneminen muistuttajien jo aikaisemmin vaatimasta haittojen kokonaisarviointista. Samoin usean satelliittikaivospiirin muodostaman yhtenäisen alueen jakaminen kahteen osaan siten, että puolet kuulutetaan Paltamossa ja puolet Kajaanissa, ja kummassakin kunnassa vain yksittäisinä kaivospiireinä, on asianomistajien oikeusturvaa loukkaavaa.

Erikseen huomautamme Mieslahden kaivospiirin jatkoaikakäsittelyn yhteydessä annetuista useista mielipiteistä, muistutuksista sekä Kainuun ELY-keskuksen lausunnosta, joissa vaadittiin alueen kaikkien kaivoshankkeiden yhteisvaikutusten arviointia. Tukes ei kuitenkaan ole yhteisvaikutuksia ottanut arvioitavaksi tässäkin kuulutuksessa.

Kaivoslaki velvoittaa ottamaan huomioon alueiden käytön suunnittelujärjestelmät ja -tavoitteet sekä ympäristövaikutusten arviointien tulokset. Näitä seikkoja ei ole tässä kuulutusasiakirjoissa kuvattu, eikä asiakirjoissa ole annettu alueiden käyttösuunnitelmien näkökulmasta riittäviä tietoja.

Kaivoslain tarkoituksen mukaan kaivoslupaharkinta tulee yhteen sovittaa myös muiden maankäyttöä säätelevien lakien ja hallintolain suhteen ja hankkeiden vaikutusten kokonaisvaltaiseen tarkasteluun niin välittömien kuin myös välillisten ympäristövaikutusten osalta. Tätä kaivoslain yleistarkoitusta ei ole näissä kuulutusasiakirjoissa noudatettu. Kuulutusasiakirjoihin ei sisälly sellaista aineistoa, joiden perusteella tuo yhteensovittaminen kokonaisvaltaiseen harkintaan perustuen olisi mahdollista luotettavasti tehdä.

C) Puutteet Mondo Mineralsin Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksessa

Laajennushakemuksessa ei tuoda esille kaivospiirin historiaa. Alkuaan kaivoskivennäisenä on ollut talkki, mutta jatkoaikapäätöksessä on nikkeli mainittu sivutuotemahdollisuudeksi. Nyt Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksessa toistuu sivutuotemahdollisuutena nikkeli, ilman kuvausta tai hakemusta alkuperäisen kaivosluvan kaivosmineraalin muuttamisesta. Nikkelin merkitseminen kaivosmineraaliksi on sikäli tarpeen, että nikkeli on ympäristövaikutuksiltaan hankala mineraali. Laajennushakemusta ei kuitenkaan perustella nikkelipitoisuuksilla malmiossa tai sivukivissä tai louhoksen sijoittamiseksi nikkelisaannon kannalta parempaan paikkaan.

Eriyisesti huomautamme jo jatkolupakäsittelyyn annetuista muistutuksista mineraalien ympäristöominaisuuksista. Kuitenkin kaivospiirin mineraalien ympäristöominaisuudet ovat edelleen selvittämättä. Pelkkä nikkelin sivutuotantomahdollisuuden ilmaus ei riitä. Malmioon sisältyy mustaliuskekerros, joka on sama kuin Talvivaarassakin, samoine haitallisine ominaisuuksineen. Tätä ei kuitenkaan asiakirjoissa tuoda esille. Nikkelin, rikin, arseenin, uraanin ja uraanin hajoamistuotteiden tai muiden haitallisten aineiden ympäristövaikutuksien arviointeja ei hakemusasiakirjoissa ole kuvattu. Hakemusasiakirjat ovat tältä osin oleellisesti puutteellisia.

Mondo toteaa, ettei tällä hetkellä alueella ole kaivostoimintaa käynnissä. Todellista tarvetta kaivospiirille ei esitetä eikä kaivospiirin hyödyntämiselle ole aikataulua kuvattu. Tukesin antamassa jatkoluvassa oli kaivospiirin perusteluksi mainittu Mondon tarvitsemat reservimineraalit, mutta tätä ei edes tässä selvityksessä tuotu esille. Kaivospiirin aiottua toimintaa kuvataan toteutettavan pääasiassa kampanjaluonteisesti lähinnä talviaikoina lähes 30 vuoden ajan. Tämän satelliittikaivoksen luonne on todellisuudessa kaivosmineraalireservi eikä todellista hyödyntämistarvetta esiintymälle ole osoitettu.

Esitämme Tukesille kysymyksen, onko reservissä oleville kaivospiireille/valtausalueille olemassa lainsäädännössä hallussapidolle määräaika.

Kaivospiirin vuosikymmenien haittavaikutus muuhun maankäyttöön syntyy, vaikkei hyödyntämistä aloitettaisikaan. Reservissäkin olevan kaivospiirin haitta muulle maankäytölle on ilmeinen, mistä on jo vuosikymmenten kokemus.

Kuulutusasiakirjan kohdassa 'Kaivospiirin alueesta' viitataan tehtyyn YVA-selvitykseen ja Natura-arviointiin, mutta ei viitata Mondon ympäristölupahakemukseen, jonka PSAVI Nro 94/2013/1 hylkäsi sillä perusteella, ettei lupamääräyksillä voitaisi estää ympäristön turmeltumista Oulujärven Pitkänperän lahdessa. Kyseisiä haittoja ei myöskään estä tämän kaivospiirin laajennushakemuksen mukainen läjitysalueiden ja vesienkäsittelytoimenpiteiden siirto uuteen paikkaan.

Kaivospiirin laajennuksen yhtenä perusteena mainitaan olevan haittojen vähentäminen Kymänpuron Natura-alueelle. Haitta tunnustetaan syntyvän läjitysalueen suotovesistä ja pölylaskeumista. Kun luontoarvoille syntyvää haittaa pyritään vähentämään siirtämällä sama läjitysalue uuteen luonnonsuojelulain perusteella rauhoitettuun valkovuokon esiintymäalueen päälle, ei esitettyä kaivospiirin laajennusperustetta voi pitää hyväksyttävänä.

Hakemukseen sisältyy myös uuden tieyhteyden rakentaminen ja sille tarvittavan apualueen määrittäminen. Perusteluksi esitetään että uusi tieyhteys vie raskaan liikenteen pois Savirannan paikallistieltä. Kuitenkin mainitaan, että alkuvaiheessa kaivoksen liikenne tapahtuu Savirannan paikallistien kautta. Tällä järjestelyllä syntyy ensin haitta Savirannan paikallistielle ja myöhemmin syntyy uuden tieyhteyden aiheuttamat haitat. Kokonaishaittoja ei ole arvioitu. Ei ole tarkemmin määritelty, milloin tieyhteys rakennetaan.

Uusi tieyhteys väitetään linjatuksi luontoselvityksessä siten, että luontovaikutukset olisivat mahdollisimman pienet. Väitetään myös, että Kainuun ELY-keskuksen lausunnon mukaan hanke ei vaadi luonnonsuojelulain 49:n 3 momentin mukaista poikkeamislupaa liito-oravan rauhoitusmääräyksistä. Tuollaista Kainuun ELY-keskuksen lausuntoa ei kuitenkaan ole liitetty laajennushakemuksen liitteeksi. Aikaisemmin Kainuun ELY-keskus on antanut lausunnon Mieslahden kaivospiirin jatkoaikahakemukseen ja siinä yhteydessä huomauttanut Mondolle ja kaivosviranomaiselle, että: ” Luonnonsuojelulain 49 § 1 momentin mukainen liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskielto on voimassa suoraan ilman erillistä viranomaisen päätöstä. Kaivospiiritoimitus tai ympäristölupa eivät oikeuta poikkeamaan luonnonsuojelulain rauhoitusmääräyksistä. Kainuun ELY-keskus katsoo, että tielinjauksen tarkistaminen maastossa liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen varalta ennen kuin uutta tieyhteyttä ryhdytään rakentamaan on välttämätöntä sen varmistamiseksi, ettei tien rakentaminen aiheuta luonnonsuojelulain 49 § 1 momentin vastaista seuraamusta.” Tuohon nähden kuulutusasiakirjoissa esitetty väite, ettei tielinjaus vaatisi liito-oravan suhteen poikkeamislupaa, on perusteeton ja suorastaan harhauttava. Aikaisemmin Kainuun ELY-keskus on lausunut mm.:

- Heinimäen laella olevan pellon reunametsissä sekä Heinimäen pellon ja rinteiden alla olevan pellon välisessä rinteessä on liito-oravan elinpiirin ydinalue, johon kuuluu useita lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Uusi tieyhteys sekä rinteiden alapuoleiselle pellolle suunniteltu malmin varastoalue sivuavat liito-oravan elinpiiriä. Kainuun ELY-keskus edellyttää, että ennen uuden tieyhteyden

rakentamista linjauksen paikka on tarkistettava maastossa ELY-keskuksen ja toiminnanharjoittajan yhteisellä maastokäynnillä sen varmistamiseksi, ettei tien rakentaminen hävitä tai heikennä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Heinimäessä olevan liito-oravan elinpiirin säilymisen kannalta tärkeät kulkuyhteydet koilliseen (Kylmänpuron luonnonsuojelualueet), lounaaseen (Pitkänpuron varsi, pellonreunat) ja etelään (Heinisuon suunta) tulee säilyttää.

Laajennushakemuksessa mainitaan lähimpien asuttujen talojen ja loma-asuntojen sijaitsevan noin puolen kilometrin päässä kaivoksen pohjois- ja luoteispuolella. Itäpuolen kiinteistöille syntyviä haittoja hakija vähättelee väittämällä, että valtatie 22:n aiheuttama melu ja tärinä ovat paljon kaivostoimintaa merkittävämpää. Tälle väitteelle ei ole esitetty perusteluja. Kyseisten kiinteistöjen kohdalla raskas kaivosliikenne kiertäisi kiinteistöt kolmelta puolelta aiheuttaen melu, tärinä ja pölyvaikutuksia, joita uusia vaikutuksia ei voi pitää vähäisinä. Vaikka kaivosliikenne kampanjaluonteisena ei olisikaan jatkuvaa, niin nimenomaan kampanjaluonteisena se korostetusti erottuisi luontaisesta liikennemääristä ja taustamelusta, erityisesti kiertäessään kiinteistöt paikallistietä pitkin. Kaivosliikenteen mukana leviävä pöly ei muodosta pelkästään ajoittaista haittaa, vaan kumuloituvasti kertyvä pölyhaitta muodostaa pysyväluonteisen haitan kiinteistöille ja maanviljelyksille. Tätä haittaa ei hakija ole arvioinut, ei pölyn ominaisuuksia eikä kumuloituvia vaikutuksia kaivospiirin ympäristöön eikä myöskään kuljetusreiteille.

Kuulutusasiakirjoissa ei kuvailla sivukivien ja malmikiven ympäristövaikutuksellista eroa eikä suotovesien analyysyjä esitetä. Siten esitettyjä suotovesien käsittelyratkaisujen tehokkuuksia ei voi luotettavasti arvioida. Joka tapauksessa laajennushakemuksessa esitettyä suotovesien puhdistusta, vain arseenin saostusta, on pidettävä riittämättömänä. Arseenin suhteen saostusmenetelmät toimivat yleisestikin huonosti, eikä hakija ole esittänyt luotettavaa kuvausta arseenin saostuksen toimivuudestaan. Nikkelin saostusta suotovesistä hakija ei edes ehdota, vaikka Pitkänperän nikkelikuormituksen kasvu oli keskeinen ympäristöluvan hylkäyksen peruste.

Ainoana jätevesien puhdistusratkaisuna muiden kuin arseenin suhteen näyttää olevan uusi pintavalutuskosteikko. Pintavalutuskosteikot toimivat kohtuullisesti fosforin ja typenkin sitoijina, kesäaikaan, mutta liukoisten malmimineraalien puhdistustehosta ei ole näyttöjä, eikä hakijakaan sellaisia esitä. On todennäköistä, että talvisaikaan jäätyneeseen kosteikkoon ei sitoudu haitallisia mineraaleja. On myös todennäköistä, että keväällä sulamisvesien mukana huuhtoutuu kosteikosta aikaisemmatkin kertyneet aineet Pitkänperän lahteen. Esitetty vesienkäsittelyratkaisu ei ole riittävä.

D) Kaivospiirien yhteisvaikutusten arviointi puuttuu

Mondo on viitannut alueen kaivospiirien jatkolupahakemuksissaan Mieslahden esiintymään, jolla Mondo tarkoittaa alueen kaikkien nykyisten kaivospiirien alueelle ulottuvaa esiintymää. Esiintymän laajuus usean kaivospiirin alueelle oli perusteluna kaivoslupia haettaessa, mutta haitta-arvioinnit kohdistetaan vain kaivospiirikohtaisesti. Tätä emme hyväksy.

Mieslahden kaivospiirin jatkamislupakäsittelyssä on yhteisvaikutusten arvioinnin välttämättömyydestä lausuttu, muistutettu ja mielipiteitä esitetty, mutta jatkolupapäätöksissä kyseiset huomautukset ovat kokonaan sivuutettu. Tämä on törkeä perusoikeusloukkaus.

E) Alueen kaivospiirit tulee purkaa.

Mieslahden esiintymään liittyviä kaivospiirejä on määritelty jo 1950 -luvulla. Siihen aikaan ei kaivoslupia myönnettäessä perusoikeustarkasteluja ole tehty, ei silloinkaan, kun uudet perusoikeuslainsäädännöt tulivat voimaan. Valtiontalouden tarkastusvirasto huomautti jo tarkastuskertomuksessaan 154/2007 kaivosviranomaista toimimisesta lähinnä kirjaamiskonttorina kaivosyhtiöiden hakemusten ja toiminnan valvonnan suhteen. Esim. tarkastuskertomuksen sivulla 44 VTV toteaa, että: *"Kaivoslain rinnalle on tullut uutta ympäristönsuojelu-, luonnonsuojelu- sekä perusoikeuksia koskevaa lainsäädäntöä, joka on tullut ottaa huomioon kaivoslain mukaisia päätöksiä tehtäessä. Tämä lainsäädäntö on vaikuttanut kuitenkin vain vähän kaivoslain mukaiseen päätöksentekoon."* Tukes on jatkanut tällä samalla moititulla linjalla.

Kyseisten kaivospiirien jatkamiset toistuvasti, ilman asianmukaisia kuulemismenettelyjä, ovat estäneet alueen hyödyntämismahdollisuudet muuhun käyttöön jo vuosikymmenien ajan. Kaivosyhtiölle kaiken varalta reserviksi tarkoitetut kaivospiirit Mieslahden, Savirannan, Kontiomäen ja Jormuan alueella heikentävät kaivoslain 48§:ssä mainitulla tavalla merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä mainittua haittavaikutusta voida lupamääräyksiin poistaa. (Kaivoslaki 52.3 §)

Tätä kohtuutonta haittaa ei enää saa jatkaa. Vaadimme kaivosviranomaista ryhtymään välittömästi toimiin tuon alueen kaikkien kaivospiirien purkamiseksi.

Paltamossa 24.03.2014

Lauri ja Maija Liisa Kemppainen

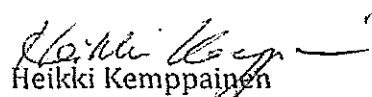
Heikki Kemppainen
Pappilantie 30.
88400 Ristijärvi
Puh.041 4359153
kempphe@ hotmail.com

24.3.2014

Turvallisuus ja kemikaalivirasto(Tukes)
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Asia: Tukesin 21.2.2014 kuulutus Mieslahden kaivospiirin laajennukseen (KaivNro 3030)

Oheisen korjattu versiomme.

Heikki Kemppainen
Yhteyshenkilö

Heikki Kempainen
Pappilantie 30.
88400 Ristijärvi
Kemppe@hotmail.com
Puh. 041 435 9153

MUISTUTUS

24.3.2014

Turvallisuus ja kemikaalivirasto (Tukes)
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

**Asia: Muistutus Tukesin 21.2.2014 kuuluttamiin
Mieslahden kaivospiirin laajennukseen (KaivNro 3030)**

**Luvan hakija: Mondo Minerals B.V.
Amsterdam, Alankomaat
Mondo Minerals B.V.Branch Finland,
PL 601, 87101 KAJAANI**

Vaatimuksemme:

1) Vaadimme Mieslahden (KaivNro 3030) kaivospiirin laajennushakemuksen hylättäväksi. Kuulutuksen yhteydessä esitetyt asiakirjat ovat oleellisen puutteellisia vastoin uuden kaivoslain siirtymäsäännöksiä ja perusoikeuslainsäädäntöä. Mieslahden kaivospiiri on yksi Mondon satelliittikaivospiireistä, eikä kaivospiirin kokonaistilannetta kuvata riittävästi, arviointi kaivospiirin yhteisvaikutuksista puuttuu. Kokonaistilannetta ei kuvata riittävästi ympäristönsuojelun, luonnonsuojelun, eikä myöskään yksityisten ja yhteisöjen edun turvaamisen kannalta.

Toteutettu kuulemismenettely loukkaa alueen ihmisten perusoikeuksia, tietojensaantioikeutta ja riittäviin tietoihin perustuvia osallisuus oikeuksia.

Asiakirjoissa viitataan vain yksittäisen Mieslahden kaivospiirin yleistilanteeseen Mondon kannalta jättäen selvittämättä kaivospiirin jatkoaikahakemuksessa annetut lausunnot, muistutukset sekä Mieslahden ympäristölupahakemuksesta P-S AVI:n tekemän kielteisen päätöksen.

Tukes on jälleen palastellut asian käsittelyn siten, että kuulutusasiakirjoihin ei ole ollenkaan sisällytynyt arviointia perusoikeuksiin kuuluvista yksityisten ja yleisten etujen turvaamisesta. Arviointi alueen kaikkien kaivospiirien yhteisvaikutuksista puuttuu, eikä Mondo ole tehnyt edes kaivospiirikohtaista perusoikeustarkastelua.

2) Kyseisen alueen kaikki satelliittikaivospiirit ovat olleet tai parhaillaan ovat erillisissä käsittelyissä jatkoluvan tai yleisten ja yksityisten etujen turvaamismääritysten vuoksi. Vaadimme hylättäväksi kyseisen alueen kaikkien satelliittikaivospiirien tilanteen tarkistamisen esitetyllä kaivospiirikohtaisella menettelyllä, koska toteutettu kaivospiirikohtainen menettely ei perustu alueen kaivospiirien yhteisvaikutusten arviointiin. Kokonaisharkintaa yleisten ja yksityisten etujen turvaamisesta ei voida esitetyillä tiedoilla luotettavasti toteuttaa.

Esitetyssä kuulemismenettelyssä ei ole painotettu kaivoslain uudistamisen tärkeintä elementtiä: alueen väestön perusoikeuksien turvaamista kokonaisharkintaan perustuen. Kaivosviranomaisen on lisäksi erottanut koko perusoikeusharkinnan tämän yksittäisenkin Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksen ulkopuolelle.

Toteutettu menettely alueen kaivospiirien jatkolupien myöntämisestä kaivospiirikohtaisesti ilman kokonaisvaikutusten arviointia, vieläpä perusoikeustarkastelun pois irrottaen jatkolupaharkinnasta, on kaivoslain siirtymäsäännösten tarkoituksen sekä perusoikeuslainsäädännön vastainen.

Toteutettu menettely loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen perusoikeuksia, tietojensaantioikeutta ja oleellisiin tietoihin perustuvia osallisuus oikeuksia.

3) Vaadimme kaivosoikeudet peruttavaksi alueen kaivospiireiltä KaivNro 3030 sekä Kaivnro 886, KaivNro 806, KaivNro 6492 ja KaivNro 5490. Vaadimme kyseiset kaivospiirit purettaviksi. Kyseiset hyödyntämättömät kaivospiirit ovat aiheuttaneet jo useiden vuosikymmenien ajan pelkästään haittaa yleiselle ja yksityiselle edulle mm. kylien kehittämiselle. Vuosikymmeniä kestäneen haitan edelleen jatkaminen ala-arvoisen löysästi toteutetulla uuden kaivoslain siirtymäsäännösten tarkoittamilla perusoikeustarkasteluilla ilman todellista haittojen kokonaisarvioinnin suorittamista on räikeä perusoikeuksien loukkaus. Loukkaus kohdistuu koko alueen (Mieslahden, Savirannan, Kontiomäen ja Jormuan kylien) ja niiden lähialueiden asukkaisiin, mökkiläisiin, elinkeinoihin sekä vapaa-ajan virkistyskäyttömahdollisuuksiin.

Vesistövaikutukset kohdistuvat pitkäaikaisilta yhteisvaikutuksiltaan Oulujärveen, laajemminkin kuin vain Mieslahdessa ja Jormuanlahdessa.

Perusoikeuksien loukkaus koskee myös samalle alueelle juuri myönnettyä kaivospiirimääräystä KaivNro 6492, jonka käsittelyn yhteydessä Tukes ei ole huomionnut perusoikeuslainsäädäntöä.

Vaatimuksemme yksityiskohtaiset perustelut ovat:

A) Oleelliset puutteet kuulutuksessa

Kuulutuksessa mainittiin hakijana olevan Mondo Minerals, mutta ei kerrottu Mondolla olevan samalla alueella useita muita satelliittikaivospiirejä, joiden lupamääräysten tarkastelut ovat myös parhaillaan käynnissä.

Mondo Mineralsin etujen mukaista on hallita noita satelliittikaivospiirejään kokonaisuutena, mutta samalla kaivospiirit (ja niiden mahdollinen satunnainenkin toiminta) ovat kokonaisvaikutuksiltaan jatkuva haitta alueen yksityisille ja yleisille eduille.

Tukes jätti kuulutuksessaan kuvaamatta tuon alueen kaivospiirien kokonaisuuden, ja antoi kuulutuksella mahdollisuuden muistutuksien ja mielipiteiden jättämiseen vain Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksesta (KaivNro 3030). Alueen kaivospiirit (joita ei kuulutuksessa kuvailtu) sijaitsevat molemmin puolin Paltamon kunnan ja Kajaanin kaupungin rajaa, eikä lupa-asiaa Kajaanin kaupungille edes kuulutettu Mieslahden kaivospiirin osalta. Kaivospiirien kokonaisvaikutusten arvioinnin toteutumiseksi kuulutus olisi pitänyt julkaista myös Kajaanin kaupungissa ilmestyvässä yleisessä sanomalehdessä. Mielestämme Kajaanin ja Paltamon kuntien rajoilla olevat kaivospiirit olisi pitänyt kuuluttaa molemmissa kunnissa. (Naapuruuslaki)

Toteutettu menettely loukkaa alueen ihmisten ja yhteisöjen perustuslain 2§:n 2 momentin, 14§:n ja 20§:n 2 momentin turvaamaa mahdollisuutta vaikuttaa omaan elinympäristönsä tulevaisuuteen. Noissa säädöksissä edellytetään julkisen vallan menettelyllään turvaavan jokaisen osallisuus oikeuden ja tietojen saannin elinympäristönsä tulevaisuuteen liittyvissä päätöksenteoissa jo niiden varhaisissa käsittelyvaiheissa.

Tämä oleellisten tietojen anto ei toteudu näissä kuulutusasiakirjoissa.

B) Oleelliset puutteet kuulutusasiakirjoissa

Tukesin antamassa kuulutusasiakirjassa 12.2.2014 ei kuvailla Mieslahden kaivospiirin historiaa eikä myöskään sitä, että vain vähän aikaisemmin, 28.11.2013, Tukes oli hyväksynyt Mieslahden kaivospiirille (KaivNro 3030) jatkoajan 27.11.2018 saakka. Kyseisessä jatkoaikapäätöksessä Tukes tiedotti, että perusoikeuksien turvaamiseen liittyvät määräykset annetaan myöhemmin erikseen. Annetulla jatkoaikapäätöksellä turvattiin ainoastaan Mondon kaivosoikeus eikä Tukes jatkoaikapäätöstä tehdessään ottanut huomioon annettuja lausuntoja, muistutuksia ja mielipiteitä kaivoshankkeen haitallisista vaikutuksista. Nimenomaan kaikkien kaivospiirien yhteisvaikutuksista oli huomautettu, mutta niitä ei huomioitu jatkoaikapäätöksessä.

Annetussa kuulutusasiakirjassa 12.2.2014 Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksesta ei mainita yhteyttä 28.11.2013 annettuun Mieslahden kaivospiirin jatkoaikapäätökseen ja siitä poisjätettyyn perusoikeuksien tarkistusmenettelyyn. Tästäkin kaivospiirin laajennuslupakäsittelystä on kaivosviranomaisen rajannut perusoikeustarkastelun käsittelyn ulkopuolelle. Toteutettua menettelyä on pidettävä yleisen edun ja asianomistajien edun kannalta asiakokonaisuuden palastelumenettelynä, jolla oleellisesti hämärretään alueen väestön ja yhteisöjen vaikuttamismahdollisuuksia asiakokonaisuuteen. Samaa hämärtämistavoitetta kuvastaa myös alueen muidenkin kaivospiirien kokonaistilanteen kuvaamattomuus ja vaikeneminen muistuttajien jo aikaisemmin vaatimasta haittojen kokonaisarvioinnista. Samoin usean satelliittikaivospiirin muodostaman yhtenäisen alueen jakaminen kahteen osaan siten, että puolet kuulutetaan Paltamossa ja puolet Kajaanissa, ja kummassakin kunnassa vain yksittäisinä kaivospiireinä, on asianomistajien oikeusturvaa loukkaavaa.

Erikseen huomautamme Mieslahden kaivospiirin jatkoaikakäsittelyn yhteydessä annetuista useista mielipiteistä, muistutuksista sekä Kainuun ELY-keskuksen lausunnosta, joissa vaadittiin alueen kaikkien kaivos Hankkeiden yhteisvaikutusten arviointia. Tukes ei kuitenkaan ole yhteisvaikutuksia ottanut arvioitavaksi tässä kuulutuksessa.

Kaivoslaki velvoittaa ottamaan huomioon alueiden käytön suunnittelujärjestelmät ja -tavoitteet sekä ympäristövaikutusten arviointien tulokset. Näitä seikkoja ei ole tässä kuulutusasiakirjoissa kuvattu, eikä asiakirjoissa ole annettu alueiden käyttösuunnitelmien näkökulmasta riittäviä tietoja.

Kaivoslain tarkoituksen mukaan kaivoslupaharkinta tulee yhteen sovittaa myös muiden maankäyttöä säätelevien lakien ja hallintolain suhteen ja hankkeiden vaikutusten kokonaisvaltaiseen tarkasteluun niin välittömien kuin myös välillisten ympäristövaikutusten osalta. Tätä kaivoslain yleistarkoitusta ei ole näissä kuulutusasiakirjoissa noudatettu. Kuulutusasiakirjoihin ei sisälly sellaista aineistoa, joiden perusteella tuo yhteensovittaminen kokonaisvaltaiseen harkintaan perustuen olisi mahdollista luotettavasti tehdä.

C) Puutteet Mondo Mineralsin Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksessa

Laajennushakemuksessa ei tuoda esille kaivospiirin historiaa. Alkuaan kaivoskivennäisenä on ollut talkki, mutta jatkoaikapäätöksessä on nikkeli mainittu sivutuotemahdollisuudeksi. Nyt Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksessa toistuu sivutuotemahdollisuutena nikkeli, ilman kuvausta tai hakemusta alkuperäisen kaivosluvan kaivosmineraalin muuttamisesta. Nikkelin merkitseminen kaivosmineraaliksi on sikäli tarpeen, että nikkeli on ympäristövaikutuksiltaan hankala mineraali. Laajennushakemusta ei kuitenkaan perustella nikkelipitoisuuksilla malmissa tai sivukivissä tai louhoksen sijoittamiseksi nikkelisaannon kannalta parempaan paikkaan.

Erityisesti huomautamme jo jatkolupakäsittelyyn annetuista muistutuksista mineraalien ympäristöominaisuuksista. Kuitenkin kaivospiirin mineraalien ympäristöominaisuudet ovat edelleen selvittämättä. Pelkkä nikkelin sivutuotantomahdollisuuden ilmaus ei riitä. Malmioon sisältyy mustaliuskekerros, joka on sama kuin Talvivaarassakin, samoine haitallisine ominaisuuksineen. Tätä ei kuitenkaan asiakirjoissa tuoda esille. Nikkelin, rikin, arseenin, uraanin ja uraanin hajoamistuotteiden tai muiden haitallisten aineiden ympäristövaikutuksien arviointeja ei hakemusasiakirjoissa ole kuvattu. Hakemusasiakirjat ovat tältä osin oleellisesti puutteellisia.

Mondo toteaa, ettei tällä hetkellä alueella ole kaivostoimintaa käynnissä. Todellista tarvetta kaivospiirille ei esitetä eikä kaivospiirin hyödyntämiselle ole aikataulua kuvattu. Tukesin antamassa jatkoluvassa oli kaivospiirin perusteluksi mainittu Mondon tarvitsemat reservimineraalit, mutta tätä ei edes tässä selvityksessä tuotu esille. Kaivospiirin aiottua toimintaa kuvataan toteutettavan pääasiassa kampanjaluonteisesti lähinnä talviaikoina lähes 30 vuoden ajan. Tämän satelliittikaivoksen luonne on todellisuudessa kaivosmineraalireservi eikä todellista hyödyntämistarvetta esiintymälle ole osoitettu.

Esitämme Tukesille kysymyksen, onko reservissä oleville kaivospiireille/valtausalueille olemassa lainsäädännössä hallussapidolle määräaika.

Kaivospiirin vuosikymmenien haittavaikutus muuhun maankäyttöön syntyy, vaikkei hyödyntämistä aloitettaisikaan. Reservissäkin olevan kaivospiirin haitta muulle maankäytölle on ilmeinen, mistä on jo vuosikymmenten kokemus.

Kuulutusasiakirjan kohdassa 'Kaivospiirin alueesta' viitataan tehtyyn YVA-selvitykseen ja Natura-arviointiin, mutta ei viitata Mondon ympäristölupahakemukseen, jonka PSAVI Nro 94/2013/1 hylkäsi sillä perusteella, ettei lupamääräyksillä voitaisi estää ympäristön turmeltumista Oulujärven Pitkänperän lahdessa. Kyseisiä haittoja ei myöskään estä tämän kaivospiirin laajennushakemuksen mukainen läjitysalueiden ja vesienkäsittelytoimenpiteiden siirto uuteen paikkaan.

Kaivospiirin laajennuksen yhtenä perusteena mainitaan olevan haittojen vähentäminen Kylmänpuron Natura-alueelle. Haitta tunnustetaan syntyvän läjitysalueen suotovesistä ja pölylaskeumista. Kun luontoarvoille syntyvää haittaa pyritään vähentämään siirtämällä sama läjitysalue uuteen luonnonsuojelulain perusteella rauhoitettuun valkovuokon esiintymäalueen päälle, ei esitettyä kaivospiirin laajennusperustetta voi pitää hyväksyttävänä.

Hakemukseen sisältyy myös uuden tieyhteyden rakentaminen ja sille tarvittavan apualueen määrittäminen. Perusteluksi esitetään että uusi tieyhteys vie raskaan liikenteen pois Savirannan paikallistieltä. Kuitenkin mainitaan, että alkuvaiheessa kaivoksen liikenne tapahtuu Savirannan paikallistien kautta. Tällä järjestelyllä syntyy ensin haitta Savirannan paikallistielle ja myöhemmin syntyy uuden tieyhteyden aiheuttamat haitat. Kokonaishaittoja ei ole arvioitu. Ei ole tarkemmin määritelty, milloin tieyhteys rakennetaan.

Uusi tieyhteys väitetään linjatuksi luontoselvityksessä siten, että luontovaikutukset olisivat mahdollisimman pienet. Väitetään myös, että Kainuun ELY-keskuksen lausunnon mukaan hanke ei vaadi luonnonsuojelulain 49:n 3 momentin mukaista poikkeamislupaa liito-oravan rauhoitusmääräyksistä. Tuollaista Kainuun ELY-keskuksen lausuntoa ei kuitenkaan ole liitetty laajennushakemuksen liitteeksi. Aikaisemmin Kainuun ELY-keskus on antanut lausunnon Mieslahden kaivospiirin jatkoaikahakemukseen ja siinä yhteydessä huomauttanut Mondolle ja kaivosviranomaiselle, että: *"Luonnonsuojelulain 49 § 1 momentin mukainen liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskielto on voimassa suoraan ilman erillistä viranomaisen päätöstä. Kaivospiiritoimitus tai ympäristölupa eivät oikeuta poikkeamaan luonnonsuojelulain rauhoitusmääräyksistä. Kainuun ELY-keskus katsoo, että tielinjauksen tarkistaminen maastossa liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen varalta ennen kuin uutta tieyhteyttä ryhdytään rakentamaan on välttämätöntä sen varmistamiseksi, ettei tien rakentaminen aiheuta luonnonsuojelulain 49 § 1 momentin vastaista seuraamusta."* Tuohon nähden kuulutusasiakirjoissa esitetty väite, ettei tielinjaus vaatisi liito-oravan suhteen poikkeamislupaa, on perusteeton ja suorastaan harhauttava. Aikaisemmin Kainuun ELY-keskus on lausunut mm.:

- *Heinimäen laella olevan pellon reunametsissä sekä Heinimäen pellon ja rinteiden alla olevan pellon välisessä rinteessä on liito-oravan elinpiirin ydinalue, johon kuuluu useita lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Uusi tieyhteys sekä rinteiden alapuoleiselle pellolle suunniteltu malmin varastoalue sivuavat liito-oravan elinpiiriä. Kainuun ELY-keskus edellyttää, että ennen uuden tieyhteyden*

rakentamista linjauksen paikka on tarkistettava maastossa ELY-keskuksen ja toiminnanharjoittajan yhteisellä maastokäynnillä sen varmistamiseksi, ettei tien rakentaminen hävitä tai heikennä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Heinimäessä olevan liito-oravan elinpiirin säilymisen kannalta tärkeät kulkuyhteydet koilliseen (Kylmänpuron luonnonsuojelualueet), lounaaseen (Pitkänpuron varsi, pellonreunat) ja etelään (Heinisuon suunta) tulee säilyttää.

Laajennushakemuksessa mainitaan lähimpien asuttujen talojen ja loma-asuntojen sijaitsevan noin puolen kilometrin päässä kaivoksen pohjois- ja luoteispuolella. Itäpuolen kiinteistöille syntyviä haittoja hakija vähättelee väittämällä, että valtatie 22:n aiheuttama melu ja värinä ovat paljon kaivostoimintaa merkittävämpää. Tälle väitteelle ei ole esitetty perusteluja. Kyseisten kiinteistöjen kohdalla raskas kaivosliikenne kiertäisi kiinteistöt kolmelta puolelta aiheuttaen melu, värinä ja pölyvaikutuksia, joita uusia vaikutuksia ei voi pitää vähäisinä. Vaikka kaivosliikenne kampanjaluonteisena ei olisikaan jatkuvaa, niin nimenomaan kampanjaluonteisena se korostetusti erottuisi luontaisesta liikennemääristä ja taustamelusta, erityisesti kiertäessään kiinteistöt paikallistietä pitkin. Kaivosliikenteen mukana leviävä pöly ei muodosta pelkästään ajoittaista haittaa, vaan kumuloituvasti kertyvä pölyhaitta muodostaa pysyväluonteisen haitan kiinteistöille ja maanviljelyksille. Tätä haittaa ei hakija ole arvioinut, ei pölyn ominaisuuksia eikä kumuloituvia vaikutuksia kaivospiirin ympäristöön eikä myöskään kuljetusreiteille.

Kuulutusasiakirjoissa ei kuvailla sivukivien ja malmikiven ympäristövaikutuksellista eroa eikä suotovesien analyysijä esitetä. Siten esitettyjä suotovesien käsittelyratkaisujen tehokkuuksia ei voi luotettavasti arvioida. Joka tapauksessa laajennushakemuksessa esitettyä suotovesien puhdistusta, vain arseenin saostusta, on pidettävä riittämättömänä. Arseenin suhteen saostusmenetelmät toimivat yleisestikin huonosti, eikä hakija ole esittänyt luotettavaa kuvausta arseenin saostuksen toimivuudestaan. Nikkelin saostusta suotovesistä hakija ei edes ehdota, vaikka Pitkänperän nikkelikuormituksen kasvu oli keskeinen ympäristöluvan hylkäyksen peruste.

Ainoana jätevesien puhdistusratkaisuna muiden kuin arseenin suhteen näyttää olevan uusi pintavalutuskosteikko. Pintavalutuskosteikot toimivat kohtuullisesti fosforin ja typenkin sitoijina, kesäaikaan, mutta liukoisten malmimineraalien puhdistustehosta ei ole näyttöjä, eikä hakijakaan sellaisia esitä. On todennäköistä, että talvisaikaan jäätyneeseen kosteikkoon ei sitoudu haitallisia mineraaleja. On myös todennäköistä, että keväällä sulamisvesien mukana huuhtoutuu kosteikosta aikaisemmatkin kertyneet aineet Pitkänperän lahteen. Esitetty vesienkäsittelyratkaisu ei ole riittävä.

D) Kaivospiirien yhteisvaikutusten arviointi puuttuu

Mondo on viitannut alueen kaivospiirien jatkolupahakemuksissaan Mieslahden esiintymään, jolla Mondo tarkoittaa alueen kaikkien nykyisten kaivospiirien alueelle ulottuvaa esiintymää. Esiintymän laajuus usean kaivospiirin alueelle oli perusteluna kaivoslupia haettaessa, mutta haitta-arvioinnit kohdistetaan vain kaivospiirikohtaisesti. Tätä emme hyväksy.

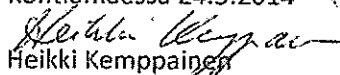
Mieslahden kaivospiirin jatkamislupakäsittelyssä on yhteisvaikutusten arvioinnin välttämättömyydestä lausuttu, muistutettu ja mielipiteitä esitetty, mutta jatkolupapäätöksissä kyseiset huomautukset ovat kokonaan sivuutettu. Tämä on törkeä perusoikeusloukkaus.

E) Alueen kaivospiirit tulee purkaa.

Mieslahden esiintymään liittyviä kaivospiirejä on määritelty jo 1950 -luvulla. Siihen aikaan ei kaivoslupia myönnettäessä perusoikeustarkasteluja ole tehty, ei silloinkaan, kun uudet perusoikeuslainsäädännöt tulivat voimaan. Valtiontalouden tarkastusvirasto huomautti jo tarkastuskertomuksessaan 154/2007 kaivosviranomaista toimimisesta lähinnä kirjaamiskonttorina kaivosyhtiöiden hakemusten ja toiminnan valvonnan suhteen. Esim. tarkastuskertomuksen sivulla 44 VTV toteaa, että: *"Kaivoslain rinnalle on tullut uutta ympäristönsuojelu-, luonnonsuojelu- sekä perusoikeuksia koskevaa lainsäädäntöä, joka on tullut ottaa huomioon kaivoslain mukaisia päätöksiä tehtäessä. Tämä lainsäädäntö on vaikuttanut kuitenkin vain vähän kaivoslain mukaiseen päätöksentekoon."* Tukes on jatkanut tällä samalla moititulla linjalla.

Kyseisten kaivospiirien jatkamiset toistuvasti, ilman asianmukaisia kuulemismenettelyjä, ovat estäneet alueen hyödyntämismahdollisuudet muuhun käyttöön jo vuosikymmenien ajan. Kaivosyhtiölle kaiken varalta reserviksi tarkoitetut kaivospiirit Mieslahden, Savirannan, Kontiomäen ja Jormuan alueella heikentävät kaivoslain 48§:ssä mainitulla tavalla merkittävästi paikkakunnan asutus- ja elinkeino-oloja eikä mainittua haittavaikutusta voida lupamääräyksin poistaa. (Kaivoslaki 52.3 §)

Tätä kohtuutonta haittaa ei enää saa jatkaa. Vaadimme kaivosviranomaista ryhtymään välittömästi toimiin tuon alueen kaikkien kaivospiirien purkamiseksi.

Kontiomäessä 24.3.2014

Heikki Kemppainen

Liisa Penttilä
Tahvintie 4 A
88380 Mieslahti

MUISTUTUS
7.3.2014

1(7)

Tukes/kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi

Muistutus Mieslahti KaivNro 3030 hakemuksesta, jonka Tukes kuulutti 12.2.2014

Kohde Kaivospiirin nimi: Mieslahti
KaivNro : 3030
Hakija: Mondo Minerals B.V.

Muistutusasiakirja

Esitämme muistutuksemme kuulutusasiakirjan mukaisessa järjestyksessä.(Liite 7)
Siteeraamme asiakirjan kohtia, joihin annamme muistutuksemme ja joissain
kohdin käyttäen sanaa mielipide sekä siteeraamme ja liitämme muita asiakirjoja ja
aikaisempia muistutuksia, mielipiteitä, vaatimuksia tai vastaavia asiakirjoja.(Liite 1,2,
3,4.)

Hakemuksen peruste

" Tässä kuulemisessa on kysymys kaivospiirin muuttamisesta. Kaivoslain (503/1965) 39§: mukaan kaivospiiriä tai sen apualueetta voidaan laajentaa, supistaa tai jakaa taikka sen rajoja muutoin muuttaa. "

Mielestämme em. muutoksissa on selkeästi huomioitava sen tuomat vaikutukset ympäristöön.

Kaivoskivennäinen

Kaivoskivennäisistä päätuotteena on talkki ja sivutuotteena nikkeli. Mikä on nikkelin määrä ja mitä hakemuksessa olevan alueen sivukivet sisältävät ? Tätä ei ilmoiteta ja mielestämme on aiheellista tietää suotovesiin ja ympäristöön valuvan esim. mustaliuskeesta lähtöisin olevan uraanin ja myös arseenin osuus. Serpentiinikivessä on uraanipitoisuus 7 ppm, serpentiinikiven osuus sivukivissä on suuri, 50%. Samoin serpentiinikivi sisältää lyijyä 15 ppm . Otetaanko uraani, arseeni ja lyijy talteen?

Kaivospiirin alue

Käyttöalue on 5,3 ha ja apualue 1 ha. Mielestämme alueen koko on sellainen, että se edellyttää tarkempaa selvittelyä siitä, mitä se aiheuttaa ympäristölle. Mielestämme tämä on juuri sitä vaarallista osittelua, jossa pieni alue katsotaan merkityksettömäksi ja jätetään huomioimatta usean pienen alueen yhteisvaikutus.

Muistutamme, että yhteisvaikutukset on otettava esille ja tarkasteltava Mondo Minerals B.V:n kaivospiirejä sekä uusia aluevaltauksia kokonaisuutena kaikilta osin. Viranomaisen tulisi tarkastella asioita laajemmin kuin vain oman vastuualueensa puitteissa.

Tässä yhteydessä tietoomme on tullut, että läheisyydessä oleva Molkänrinne on vedetty pois. Onko kysymys väliaikaisesta vetäytymisestä, onko mahdollista saada asiakirjat julkisiksi ?

Hakijayhtiön perustelut hakemukselle

*"Laajennusalueella varaudutaan läjitysalueen sijoittamiseen" ja
"Apualueen tarkoituksena on uuden tieyhteyden rakentaminen kaivospiirille"*

Hakija ilmoittaa *"Uusi tieyhteys on linjattu luontoselvitysten perusteella siten, että sen luontovaikutukset ja vaikutukset Natura-alueeseen ovat mahdollisimman pienet"* Tie on Natura-alueen vieressä, kartasta ei saa tarkkaa etäisyyttä. Tässä selviää, että vaikutuksia Natura-alueeseen on, hakija ei sitä kiellä ilmoittaen vaikutusten olevan *"mahdollisimman pienet"*.

Muistutamme, ettei Natura-alueelle lain mukaan saa kohdistuva mitään suojellun kasvin tai eläimen elinolosuhteisiin heikentäviä vaikutuksia.

Kaivospiirin alueesta

"Laajennusalueella varaudutaan sijoittamaan läjitysalueet"
"Läjityksen keskittäminen kokonaan Antinmäen rinteeseen, jolloin Kylmänpuron Natura-alueelle ei kohdistu suotovesi- tai pölykuormitusta"

Aikaisemmissa asiakirjoissa: Kainuun Ympäristökeskus 30.1.2009 (KAI-2006-R-4)
"Sivukivien läjitysvaihtoehdot" vertailee läjitysvaihtoehtoja, joissa VE2:sta pidettiin parempana vaihtoehtona suotovesien kannalta.

Nyt haettavalla uudelle alueelle ei asianmukaista tutkimusta ole, mutta se tulee olla asian edetessä.

Hakija ilmoittaa, *"yhden läjitysalueen mallissa myös vesien ohjailu ja käsittely saadaan toteutettua tehokkaasti"*. Päätöksessä ei ilmene, miten tähän tehokkuuteen on päästy?

Mitä hakija tekee vanhoissa suunnitelmissa oleville läjitysalueille ? Ilmeisesti laajentaa varsinaista kaivostoimintaa, mikä lisää erilaisia rasiustekijöitä.

" Kaivospiirin alueella ja osittain suunniteltujen toimintojen alueella esiintyy valkovuokkoa, joka on Kainuussa alueellisesti uhanalainen ja rauhoitettu, mutta Mieslahden alueella yleinen". Asiakirjoista ei selviä se, kenen viranomaisen arviointi on, että valkovuokko on Mieslahden alueella yleinen? Onko se vain hakijan arvio?

" Valkovuokkoa esiintyy mm. suunnitellulla sivukivien läjitysalueella, vesienkäsittelyalueella ja avolouhoksen alueella. Koska näiden sijoittamiselle ei ole vaihtoehtoja tai vaihtoehtoisten sijoituspaikkojen vaikutukset olisivat vielä suuremmat, Mondo Minerals tulee hakemaan luonnonsuojelulain 48§:n mukaista lupaa poiketa valkovuokon rauhoitussäännöksistä Kainuun ELY-keskukselta "
Tähän lupaan Tukesilla ei liene vaikuttamismahdollisuutta?

Olen lähettänyt Kainuun ELY-keskukselle vetoomuksen, ettei se alistu hakijan vaatimukseen poikkeuksen myöntämisestä suojeltujen kasvien ja eläinten esiintymisalueelle.

Toivon mukaan ELY-keskus huomioi myös sen, mikä hyväksytyssä Oulujärven rantayleiskaavan YVA:ssa on mainittu koskien Natura-aluetta. " Luonnonsuojelulain 66§:ssä on säädetty, ettei viranomainen saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos em. arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura-2000 verkostoon. Suojeluperusteina olevia luonnonarvoja merkittävästi heikentävällekin hankkeelle on kuitenkin mahdollista myöntää lupa taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelma, jos valtioneuvosto yleisistunnossaan päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole." (Liite 5)

Tässä tapauksessa muistutamme, ettei Kainuun ELY-keskus voi poikkeuslupaa myöntää ja Tukesin tulee olla tästä tietoinen jatkolupia myöntäessään.

Hakemuksessa mainitaan asutuksen läheisyys, noin ½ kilometriä lähimpiin taloihin. Mielestämme kaivosalue on liian lähellä asutusta haitallisen melun, värinän, pölyn ja maisemamuutosten suhteen.

" Kaivoksen pohjoispuolelle on suunniteltu rakennettavan meluvalli, joka estää melua paitsi asutuksen ja mökkien suuntaan myös järvelle "

Muistutamme, että valli voi hieman estää melua, mutta se ei poista sitä riittävästi. Asiakirjassa melun estäminen ilmoitetaan erehdyttävästi liian toiveikkaana.

Mieslahden kaivoksen pääpiirteet

" Kaivospiirillä tapahtuvaa toimintaa pyritään välttämään kesällä ja keväällä sekä öisin ja viikonloppuisin", ilmoitetaan sivulla 4(7)

Mielestämme " pyritään" ilmaisu on liian väljä käsite.

ja

seuraavan sivun alussa *" Kiven irrotus ja kuljetus välivarastoon tai läjitykseen tehdään muutamana tehokkaana kampanjana syys-, talvi- ja kevätaikaan "*

Muistutamme ristiriitaisuudesta, johon tulee puuttua. Siis ensin "ei keväällä" ja sitten "kevätaikaan" ja samoin " muutamana" on liian väljä ja epämääräinen ajan ilmaisu.

" Käsittelyssä veden sisältämät metallit saostetaan vesienkäsittelykemikaalien avulla. Merkittävimmät saostettavat metallit ovat nikkeli ja arseeni. "

jatkuen *"Vesien juoksuttamisella ei ole merkittävää haitallista vaikutusta Mieslahden Pitkäperän tilaan. Kiintoaine- ja ravinnekuormitus jäävät alhaisiksi.*

Nikkelille on Ympäristölupahakemuksessa määritelty sekoittumisvyöhyke, jonka alueella ympäristönormi voi ylittyä. Tämä alue kattaa Pitkäpuron ja osan Pitkäperää. Haittoja voidaan ehkäistä tehokkaasti vesien käsittelyllä, ojien verhoiluilla sekä töiden ja juoksutusten ajoittamisella."

Muistutamme, ettei nikkeliä eikä muitakaan kaivoksesta tulevia aineita tule päästää Pitkänpuroon/ Pitkänperään luonnonsuojelullisista syistä. Ylimääräinen metallikuormitus heikentää mm. suojellun eläimen elinolosuhteita. Elinolosuhteiden heikentäminen on lainvastainen teko. Viitasammakon lisäksi kuormituksesta kärsivät alueen muut eliöt, eläimet ja kasvit ja lopulta ihmiset. (esim. arseeni ei ole terveellinen). Viranomaisilla on tieto vesistöön pääsevistä metalleista.

Hakija ei kiellä, ettei haitallisia aineita vesistöön pääse. Se toteaa, että haittoja voidaan ehkäistä. Ilmaisui ei tarkoita, että haitat voidaan ehkäistä. Ilmaisuissa on suuri ero.

Muistutamme tämän huomioimisesta.

Alueen erityispiirteet

" Natura-alueelle ei arvioida olevan haitallisia vaikutuksia. " ja " Pitkäperä on viitasammakon lisääntymisaluetta, jota koskee luonnonsuojelulain 49§: 1 momentin mukainen hävittämis- ja heikentämiskielto"

Muistutamme, että metallien päästämällä ympäristöön on heikentävä vaikutus.

Kaavatilanne

”Mieslahden alueella on voimassa 7.5.2007 hyväksytty ja valtioneuvoston 29.4.2009 vahvistama Kainuun maakuntakaava. Kaivosalue on merkitty kaavaan ek-merkinnällä eli kaivoslain piiriin kuuluvien kaivoskivennäisten hyödyntämisen tarkoitettulla alueella. Kaavaan on merkitty myös läheiset luonnonsuojelualueet. Suunnittelumääräyksissä edellytetään, että toiminnan vaikutukset on otettava huomioon.”

Muistutamme, että ek-merkintä ei automaattisesti anna lupaa kaivokselle. Hyvin selvästi on ilmaistu se, että toiminnan vaikutukset on huomioitava.

Lisäksi ” Pitkäperän alueella on voimassa Oulujärven rantayleiskaava, joka on saanut lainvoiman 9.4.2010. Vanhan kaivospiirin kärki ulottuu pieneltä osalta kaava-alueelle. Sille ei kuitenkaan ole suunniteltu toimintoja. ”

Muistutamme, että rantayleiskaavaa laadittaessa ja hyväksyttäessä viranomaiset olivat hyvin tarkkoja määrätessään rakentamisoikeuksia - ja paikkoja maiseman ja liito-oravan sekä kasvien suhteen. Oletamme, että Tukesin lupaviranomaisilla on käytettävissään nämä tiedot/ tiedostot, jotka ovat saman YVA-laatijan eli Pöyry Finland Oy:n , joka joissain asiakirjoissa käyttää nimeä Pöyry Environment Oy. Tässä YVA:ssa mm. mainitaan kohdassa 7.2.7 Suojelu: ” Luonnonsuojelulain 49§:n nojalla suojellun uhanalaisen eliölajin (liito-orava) esiintymispaikat on osoitettu kaavassa luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeiksi alueiksi(luo) Liito-oravan esiintymispaikkojen luonnonsuojelullista arvoa ja ominaispiirteitä ei saa vaarantaa.”

Kaavaehdotuskartassa, joka myöhemmin hyväksyttiin, Pitkäperän alueella on merkintöjä sl-u ja luo sekä ma ja MY-1. Koska teillä on luettavissa koko Pöyryn laatima YVA, liitämme mukaan vain muutamia otteita (Liite 5)

Rantakaavan kartassa merkinnällä luo on merkitty mm. läheiset Kylmänniemi, Pitkäperä, joten kaivos ei sovi tähän maisema- ja luontoympäristöön.

Rantakaavan esiin ottamisen yhteydessä muistutamme, että eri viranomaisten tulee olla johdonmukaisia ja tasapuolisia erinäisiä hakemuksia ja kuulutuksia tehdessään ja lupia antaessaan.

Lausuntopyynnöt ja asianosaisten kuuleminen

Tukes on ennen asian ratkaisemista varannut mahdollisuuden esittää mielipiteitä kaivospiirihakemuksesta. Kuulutuksessa käytetään myös sanaa muistutus.

Tässä yhteydessä kritisoidaan tiedottamisen suppeutta: harva voi jatkuvasti/päivittäin seurata Tukesin sähköisiä sivuja ja ilmoituslehtenä Väylä kattaa osan paikallisista asukkaista jättäen lukuisat vapaa-ajan asukkaat tai muut maanomistajat informaation ulkopuolelle.

Seuraavana on muistutuksemme. Katsomme olevamme asianomaisia, mikä ilmenee maarekistereistämme, jotka ovat allekirjoitusten jälkeen.

MUISTUTUKSEMME

Olemme ilmaisseet kaivospiirihakemukseen useat yksilöidyt muistutuksemme ja vaadimme niiden huomioimista ja näillä perusteilla antamaan kielteisen päätöksen kaivospiirihakemukselle (aluemuutoshakemukselle) KaivNro 3030. Perustelumme ovat tässä asiakirjassa sekä liitteissä.

Huomautamme lisäksi, että Aluehallintovirasto on antanut kielteisen päätöksen Mieslahden kaivoksen vesitalousluvasta, päätös nro 94/2013/1 (Dnro PSA VI/17/04.08/2011). Tämä prosessi valituksineen on meneillään Vaasan hallinto-oikeudessa.

Mielestämme lupaviranomaisen tulee myös varmistaa hakijan antamien tietojen lähde, kattavuus ja varmennus kaikilta osin.

Liitteenä asiakirjoja. Liitteenä olevissa asiakirjoissa useat muistutuksen kohteena olevat asiat on esitetty ja perusteltu.

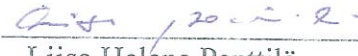
Pyydämme viranomaisia lähettämään tiedon päätöksistä tai jatkotoimenpiteistä sekä mahdollisista hakijan vastineista viipymättä sekä varaamme mahdollisuuden antaa täydentäviä tietoja.

Reijo Ilmari Jokinen

Laajanniementie 26
88380 Mieslahti

Raimo Seppo Ensio Jokinen
puolesta valtakirjalla
Liisa Penttilä

Lehtolantie 4 A
01450 Vantaa

Liisa Helena Penttilä

Tahvintie 4 A
88380 Mieslahti

Muistutuksen tekijöiden maarekisterit:

Jokinen Reijo Ilmari: 578-405-2-5 Metsäyhtymä Jokinen Reijo Ilmari ja Penttilä
Liisa Helena, omistus ½

578-405-19-27

578-405-3-7

Jokinen Raimo Seppo: 578-405-2-39

Penttilä Liisa Helena: 578-405-2-5 Metsäyhtymä Jokinen Reijo Ilmari ja Penttilä
Liisa Helena, omistus ½

578-405-19-38

Lisäksi oikeudet yhteisiin vesialueisiin, jotka ovat pääteltävissä maarekistereistämme.

- Liitteet:**
- 1 23.12.2014 Vastinekirjelmä Vaasan hallinto-oikeudelle, PSA:n päätös nro 94/2013/1
  - 2 30.1.2013 Tukesille Muistutus Mondo Minerals B.V.: Mieslahden (3030) kaivospiirin kaivosoikeuden jatkoajan hakemuksesta
  - 3 5.10.2012 VAATIMUS ja Muistutus Mondo Minerals B.V Branch Finland:n Mieslahden kaivoksen ympäristö- ja vesitalousluvasta sekä aloitusluvasta Dnro PSA VI/17/04.08/2011
  - 4 20.10.2011 Muistutus Mondo Minerals B.V.Branch Finland:n Mieslahden kaivoksen ympäristö- ja vesitalouslupaan, diaarinumero PSAVI /17/04.08/2011
  - 5 otteita Ympäristövaikutusten arviointiselostus, KAI-2006-R-4 sekä Oulujärven rantayleiskaavaan liittyvistä selvityksistä
  - 6 Valtakirja Jokinen Raimo Seppo Ensio/ Liisa Helena Penttilä
  - 7 TUKES: kuulutus 12.2.2014 KaivNro 3030

Liisa Penttilä
Tahvintie 4 A
88380 Mieslahti

VASTINE

23.12.2013

Vaasan hallinto-oikeus
vastaanottaja
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Linnankatu 1 - 3
90101 Oulu

Vastinekirjelmä Vaasan hallinto-oikeudelle

Kohde Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätös nro 94/2013/1 (Dnro PSA VI/17/04.08/2011) hylätä Mieslahden kaivoksen ympäristölupa sekä Mondo Minerals B.V. Suomen sivuliikkeen valitus mainitusta päätöksestä.

Vastine Pohjois-Suomen aluehallintovirastolla on ollut käytettävissä Mondo Minerals B.V:n hakemus ja lisäselvitykset ympäristö- ja vesitalouslupaa sekä toiminnan-aloittamislupaa käsiteltäessä. Hakijan suunnitelmilla ei voida varmistaa, että Luonnonsuojelulaissa olevia määräyksiä ei niillä rikottaisi. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto ei ole myöntänyt lupaa ja on perustellut kielteisen päätöksen ympäristö- ja luonnonsuojelulakiin nojautuen. **Ei ole perusteita muuttaa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kielteistä päätöstä. Vaadimme, että Vaasan hallinto-oikeus pitää Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätöksen voimassa.**

Koska edellytyksiä em. luvan myöntämiselle ei ole, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto ei ole katsonut tarpeelliseksi käsitellä asiaa muiden hakemuksessa/muistutuksissa olleiden ympäristö-, luonto-, vesistö- ja sosiokulttuuristen asioiden osalta,

viitaten: Ympäristönsuojelulaki 4 § 1 momentti 2)kohta, 6 §, 35 § 2 ja 3 momentti ja 41 §
Luonnonsuojelulaki 49 §, 65 § 1 ja 2 momentti sekä 66 § 1 momentti ja
Vesilaki (264/1961 1 luku 17a §
Valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006).

Vaasan hallinto-oikeudelle lähettämässään valituksessa Mondo Minerals B.V. vaatii Mieslahden kaivoksen ympäristö-, ja vesitalouslupa sekä toiminnan-aloittamislupahakemuksen palauttamista Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle.

Valituksessa ei ole esitetty mitään olennaista vesiensuojelutoimenpidettä, jolla voidaan varmistaa vesien valumisen estyminen Oulujärveen. Päinvastoin ilmenee uusia riskitekijöitä, koska esitetään rakennettavan uusia Oulujärven pintaa

huomattavasti korkeammalla olevia vesien varastointialueita. Riskit kaivosvesien valumiseen Oulujärveen ovat olemassa. Kaivosalueen vesien purkamisen vaiheistamisella ei ole merkitystä Pitkäperän alueen vesien sekoittumiseen. Vesi ei vaihdu Pitkäperässä, koska se sijaitsee kanjonissa ja täyttyy lännestä tulevista vesistä.

Mondo Minerals B.V. ilmoittaa YVA-hakemuksessa käyttävänsä parasta mahdollista tekniikkaa. Hakuprosessin edetessä hakija on esittänyt kuitenkin parannusehdotuksia tekniikkaan esimerkiksi pengerryksin.

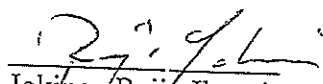
Kaivoshankkeen yhteiskunnallinen ja taloudellinen vaikutus on pieni verrattuna ympäristön luontoarvoihin sekä Oulujärven sosiokulttuurisiin arvoihin. Kuten hakija kertoo valituksessa, Mieslahden kaivos olisi pieni satelliittimalmio, jolla tulosta parannetaan. Tässä tapauksessa luonto- ja ympäristöarvot ovat taloudellisia arvoja painavammat. Poikkeuslupaa ei tule myöntää.

Vaadimme Mondo Minerals B.V.:n Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle ympäristö-, vesitalous - ja toiminnanaloittamislupahakemusta varten toimitettaman lisäaineiston käyttöömme.

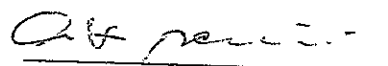
Pyydämme huomioimaan liitteenä olevat (liite 1 ja liite 2) aiemmat muistutuksemme / vaatimuksemme viranomaisten tekemien yhteenvetojen sijaan.

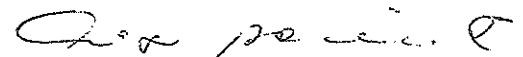
Vastineen esittäjät maarekistereineen

Jokinen, Reijo Ilmari 578-405-2-5: Metsäyhtymä Jokinen Reijo Ilmari ja Penttilä Liisa Helena, omistus ½
578-405-19-27
578-405-3-7
Jokinen, Raimo Seppo 578-405-2-39
Ensio
Penttilä, Liisa Helena 578-405-2-5: Metsäyhtymä Jokinen Reijo Ilmari ja Penttilä Liisa Helena, omistus ½
578-405-2-38

Jokinen Reijo Ilmari

Laajaniementie 26
88380 Mieslahti

Jokinen Raimo Seppo Ensio
valtakirjalla Liisa Penttilä
Lehtolantie 4 A
01450 Vantaa

Penttilä Liisa Helena

Tahvintie 4 A
88380 Mieslahti

- Liitteet:**
1. MUISTUTUS Mondo Minerals B.V.: Mieslahden kaivoksen (3030) kaivospiirin kaivosoikeuden jatkoajan hakemuksesta, 30.1.2013
  2. VAATIMUS ja Muistutus Mondo Minerals B.V. Branch Finland:n Mieslahden kaivoksen ympäristö- ja vesitalousluvasta sekä aloitusluvasta, 5.10.2012
  3. Valtakirja Jokinen Raimo

LIITE 2

1(4)

Liisa Penttilä
Tahvintie 4 A
88380 Mieslahti

30.1.2013

Tukes/kaivosasiat
PI 66
00521 Helsinki

Asia: Kuulutus hakemuksesta

kaivospiirin nimi ja kaivosrekisterinumero: Mieslahti (3030)

Liitteet: 1, 2 ja 3

Liisa Penttilä
Tahvintie 4 A
88380 Mieslahti

MUISTUTUS
7.3.2014

1(7)

Tukes/kaivosasiat
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi

Muistutus Mieslahti KaivNro 3030 hakemuksesta, jonka Tukes kuulutti 12.2.2014

Kohde   Kaivospiirin nimi: Mieslahti
          KaivNro :   3030
          Hakija: Mondo Minerals B.V.

Muistutusasiakirja

Esitämme muistutuksemme kuulutusasiakirjan mukaisessa järjestyksessä.(Liite 7)
Siteeraamme asiakirjan kohtia, joihin annamme muistutuksemme ja joissain
kohdin käyttäen sanaa mielipide sekä siteeraamme ja liitämme muita asiakirjoja ja
aikaisempia muistutuksia, mielipiteitä, vaatimuksia tai vastaavia asiakirjoja.(Liite 1,2,
3,4.)

Hakemuksen peruste

*" Tässä kuulemisessa on kysymys kaivospiirin muuttamisesta. Kaivoslain (503/
1965) 39§: mukaan kaivospiiriä tai sen apualueita voidaan laajentaa, supistaa tai
jakaa taikka sen rajoja muutoin muuttaa. "*

Mielestämme em. muutoksissa on selkeästi huomioitava sen tuomat vaikutukset
ympäristöön.

Kaivoskivennäinen

Kaivoskivennäisistä päätuotteena on talkki ja sivutuotteena nikkeli. Mikä on nikkelin
määrä ja mitä hakemuksessa olevan alueen sivukivet sisältävät ? Tätä ei ilmoiteta ja
mielestämme on aiheellista tietää suotovesiin ja ympäristöön valuvan esim. mustalius-
keesta lähtöisin olevan uraanin ja myös arseenin osuus. Serpentiinikivessä on uraani-
pitoisuus 7 ppm, serpentiinikiven osuus sivukivissä on suuri, 50%. Samoin serpentiini-
kivi sisältää lyijyä 15 ppm . Otetaanko uraani, arseeni ja lyijy talteen?

Kaivospiirin alue

Käyttöalue on 5,3 ha ja apualue 1 ha. Mielestämme alueen koko on sellainen, että se edellyttää tarkempaa selvittelyä siitä, mitä se aiheuttaa ympäristölle. Mielestämme tämä on juuri sitä vaarallista osittelua, jossa pieni alue katsotaan merkityksettömäksi ja jätetään huomioimatta usean pienen alueen yhteisvaikutus.

Muistutamme, että yhteisvaikutukset on otettava esille ja tarkasteltava Mondo Minerals B.V:n kaivospiirejä sekä uusia aluevaltauksia kokonaisuutena kaikilta osin. Viranomaisten tulisi tarkastella asioita laajemmin kuin vain oman vastuualueensa puitteissa.

Tässä yhteydessä tietoomme on tullut, että läheisyydessä oleva Mölkänrinne on vedetty pois. Onko kysymys väliaikaisesta vetäytymisestä, onko mahdollista saada asiakirjat julkisiksi ?

Hakijayhtiön perustelut hakemukselle

*"Laajennusalueella varaudutaan läjitysalueen sijoittamiseen" ja
"Apualueen tarkoituksena on uuden tieyhteyden rakentaminen kaivospiirille"*

Hakija ilmoittaa *"Uusi tieyhteys on linjattu luontoselvitysten perusteella siten, että sen luontovaikutukset ja vaikutukset Natura-alueeseen ovat mahdollisimman pienet"*. Tie on Natura-alueen vieressä, kartasta ei saa tarkkaa etäisyyttä. Tässä selviää, että vaikutuksia Natura-alueeseen on, hakija ei sitä kiellä ilmoittaen vaikutusten olevan *"mahdollisimman pienet"*.

Muistutamme, ettei Natura-alueelle lain mukaan saa kohdistuva mitään suojellun kasvin tai eläimen elinolosuhteisiin heikentäviä vaikutuksia.

Kaivospiirin alueesta

"Laajennusalueella varaudutaan sijoittamaan läjitysalueet"
"Läjityksen keskittäminen kokonaan Antinmäen rinteeseen, jolloin Kylmänpuron Natura-alueelle ei kohdistu suotovesi- tai pölykuormitusta"

Aikaisemmissa asiakirjoissa: Kainuun Ympäristökeskus 30.1.2009 (KAI-2006-R-4)
"Sivukivien läjitysvaihtoehdot" vertailee läjitysvaihtoehtoja, joissa VE2:sta pidettiin parempana vaihtoehtona suotovesien kannalta.

Nyt haettavalla uudelle alueelle ei asianmukaista tutkimusta ole, mutta se tulee olla asian edetessä.

Hakija ilmoittaa, *"yhden läjitysalueen mallissa myös vesien ohjailu ja käsittely saadaan toteutettua tehokkaasti"*. Päätöksessä ei ilmene, miten tähän tehokkuuteen on päästy?

Mitä hakija tekee vanhoissa suunnitelmissa oleville läjitysalueille? Ilmeisesti laajentaa varsinaista kaivostoimintaa, mikä lisää erilaisia rasisitustekijöitä.

" Kaivospiirin alueella ja osittain suunniteltujen toimintojen alueella esiintyy valkovuokkoa, joka on Kainuussa alueellisesti uhanalainen ja rauhoitettu, mutta Mieslahden alueella yleinen". Asiakirjoista ei selviä se, kenen viranomaisen arviointi on, että valkovuokko on Mieslahden alueella yleinen? Onko se vain hakijan arvio?

" Valkovuokkoa esiintyy mm. suunnitellulla sivukivien läjitysalueella, vesienkäsittelyalueella ja avolouhoksen alueella. Koska näiden sijoittamiselle ei ole vaihtoehtoja tai vaihtoehtoisten sijoituspaikkojen vaikutukset olisivat vielä suuremmat, Mondo Minerals tulee hakemaan luonnonsuojelulain 48§:n mukaista lupaa poiketa valkovuokon rauhoitussäännöksistä Kainuun ELY-keskukselta "
Tähän lupaan Tukesilla ei liene vaikuttamismahdollisuutta?

Olen lähettänyt Kainuun ELY-keskukselle vetoamuksen, ettei se alistu hakijan vaatimukseen poikkeuksen myöntämisestä suojeltujen kasvien ja eläinten esiintymisalueelle.

Toivon mukaan ELY-keskus huomioi myös sen, mikä hyväksytyssä Oulujärven rantayleiskaavan YVA:ssa on mainittu koskien Natura-alueita. " Luonnonsuojelulain 66§:ssä on säädetty, ettei viranomaisen saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos em. arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura-2000 verkostoon. Suojeluperusteina olevia luonnonarvoja merkittävästi heikentävällekin hankkeelle on kuitenkin mahdollista myöntää lupa taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelma, jos valtioneuvosto yleisistunnossaan päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole." (Liite 5)

Tässä tapauksessa muistutamme, ettei Kainuun ELY-keskus voi poikkeuslupaa myöntää ja Tukesin tulee olla tästä tietoinen jatkolupia myöntäessään.

Hakemuksessa mainitaan asutuksen läheisyys, noin ½ kilometriä lähimpiin taloihin. Mielestämme kaivosalue on liian lähellä asutusta haitallisen melun, värinän, pölyn ja maisemamuutosten suhteen.

" Kaivoksen pohjoispuolelle on suunniteltu rakennettavan meluvalli, joka estää melua paitsi asutuksen ja mökkien suuntaan myös järvelle "

Muistutamme, että valli voi hieman estää melua, mutta se ei poista sitä riittävästi. Asiakirjassa melun estäminen ilmoitetaan erehdyttävästi liian toiveikkaana.

Mieslahden kaivoksen pääpiirteet

"Kaivospiirillä tapahtuvaa toimintaa pyritään välttämään kesällä ja keväällä sekä öisin ja viikonloppuisin", ilmoitetaan sivulla 4(7)

Mielestämme "pyritään" ilmaisu on liian väljä käsite.

ja

seuraavan sivun alussa *"Kiven irrotus ja kuljetus välivarastoon tai läjitykseen tehdään muutamana tehokkaana kampanjana syys-, talvi- ja kevätaikaan"*

Muistutamme ristiriitaisuudesta, johon tulee puuttua. Siis ensin "ei keväällä" ja sitten "kevätaikaan" ja samoin "muutamana" on liian väljä ja epämääräinen ajan ilmaisu.

"Käsittelyssä veden sisältämät metallit saostetaan vesienkäsittelykemikaalien avulla. Merkittävimmät saostettavat metallit ovat nikkeli ja arseeni."

jatkuen "Vesien juoksuttamisella ei ole merkittävää haitallista vaikutusta Mieslahden Pitkäperän tilaan. Kiintoaine- ja ravinnekuormitus jäävät alhaisiksi.

Nikkelille on Ympäristölupahakemuksessa määritelty sekoittumisvyöhyke, jonka alueella ympäristönormi voi ylittyä. Tämä alue kattaa Pitkäpuron ja osan Pitkäperää. Haittoja voidaan ehkäistä tehokkaasti vesien käsittelyllä, ojien verhoiluilla sekä töiden ja juoksutusten ajoittamisella."

Muistutamme, ettei nikkeliä eikä muitakaan kaivoksesta tulevia aineita tule päästää Pitkänpuroon/ Pitkänpereään luonnonsuojelullisista syistä. Ylimääräinen metallikuormitus heikentää mm. suojellun eläimen elinolosuhteita. Elinolosuhteiden heikentäminen on lainvastainen teko. Viitasammakon lisäksi kuormituksesta kärsivät alueen muut eliöt, eläimet ja kasvit ja lopulta ihmiset. (esim. arseeni ei ole terveellinen). Viranomaisilla on tieto vesistöön pääsevistä metalleista.

Hakija ei kiellä, ettei haitallisia aineita vesistöön pääse. Se toteaa, että haittoja voidaan ehkäistä. Ilmaisu ei tarkoita, että haitat voidaan ehkäistä. Ilmaisuissa on suuri ero.

Muistutamme tämän huomioimisesta.

Alueen erityispiirteet

"Natura-alueelle ei arvioida olevan haitallisia vaikutuksia." ja "Pitkäperä on viitasammakon lisääntymisaluetta, jota koskee luonnonsuojelulain 49§: 1 momentin mukainen hävittämis- ja heikentämiskielto"

Muistutamme, että metallien päästämällä ympäristöön on heikentävä vaikutus.

Kaavatilanne

”Mieslahden alueella on voimassa 7.5.2007 hyväksytty ja valtioneuvoston 29.4.2009 vahvistama Kainuun maakuntakaava. Kaivosalue on merkitty kaavaan ek-merkinnällä eli kaivoslain piiriin kuuluvien kaivoskivennäisten hyödyntämisen tarkoitetulla alueella. Kaavaan on merkitty myös läheiset luonnonsuojelualueet. Suunnittelumääräyksissä edellytetään, että toiminnan vaikutukset on otettava huomioon.”

Muistutamme, että ek-merkintä ei automaattisesti anna lupaa kaivokselle. Hyvin selvästi on ilmaistu se, että toiminnan vaikutukset on huomioitava.

Lisäksi ” Pitkäperän alueella on voimassa Oulujärven rantayleiskaava, joka on saanut lainvoiman 9.4.2010. Vanhan kaivospiirin kärki ulottuu pieneltä osalta kaava-alueelle. Sille ei kuitenkaan ole suunniteltu toimintoja.”

Muistutamme, että rantayleiskaavaa laadittaessa ja hyväksyttäessä viranomaiset olivat hyvin tarkkoja määrätessään rakentamisoikeuksia - ja paikkoja maiseman ja liito-oravan sekä kasvien suhteen. Oletamme, että Tukesin lupaviranomaisilla on käytettävissään nämä tiedot/ tiedostot, jotka ovat saman YVA-laatijan eli Pöyry Finland Oy:n , joka joissain asiakirjoissa käyttää nimeä Pöyry Environment Oy. Tässä YVA:ssa mm. mainitaan kohdassa 7.2.7 Suojelu: ” Luonnonsuojelulain 49§:n nojalla suojellun uhanalaisen eliölajin (liito-orava) esiintymispaikat on osoitettu kaavassa luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeiksi alueiksi(luo) Liito-oravan esiintymispaikkojen luonnonsuojelullista arvoa ja ominaispiirteitä ei saa vaarantaa.”

Kaavaehdotuskartassa, joka myöhemmin hyväksyttiin, Pitkänperän alueella on merkintöjä sl-u ja luo sekä ma ja MY-1. Koska teillä on luettavissa koko Pöyryn laatima YVA, liitämme mukaan vain muutamia otteita (Liite 5) Rantakaavan kartassa merkinnällä luo on merkitty mm. läheiset Kylmäniemi, Pitkänperä, joten kaivos ei sovi tähän maisema- ja luontoympäristöön.

Rantakaavan esiin ottamisen yhteydessä muistutamme, että eri viranomaisten tulee olla johdonmukaisia ja tasapuolisia erinäisiä hakemuksia ja kuulutuksia tehdessään ja lupia antaessaan.

Lausuntopyynnöt ja asianosaisten kuuleminen

Tukes on ennen asian ratkaisemista varannut mahdollisuuden esittää mielipiteitä kaivospiirihakemuksesta. Kuulutuksessa käytetään myös sanaa muistutus. Tässä yhteydessä kritisoiimme tiedottamisen suppeutta: harva voi jatkuvasti/päivittäin seurata Tukesin sähköisiä sivuja ja ilmoituslehtenä Väylä kattaa osan paikallisista asukkaista jättäen lukuisat vapaa-ajan asukkaat tai muut maanomistajat informaation ulkopuolelle.

Seuraavana on muistutuksemme. Katsomme olevamme asianomaisia, mikä ilmenee maarekistereistämme, jotka ovat allekirjoitusten jälkeen.

MUISTUTUKSEMME

Olemme ilmaisseet kaivospiirihakemukseen useat yksilöidyt muistutuksemme ja vaadimme niiden huomioimista ja näillä perusteilla antamaan kielteisen päätöksen kaivospiirihakemukselle (aluemuutoshakemukselle) KaivNro 3030. Perustelumme ovat tässä asiakirjassa sekä liitteissä.

Huomautamme lisäksi, että Aluehallintovirasto on antanut kielteisen päätöksen Mieslahden kaivoksen vesitalousluvasta, päätös nro 94/2013/1 (Dnro PSA VI/17/04.08/2011). Tämä prosessi valituksineen on meneillään Vaasan hallinto-oikeudessa.

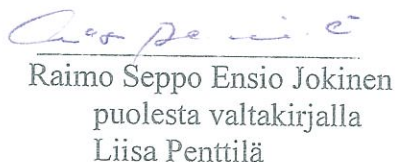
Mielestämme lupaviranomaisen tulee myös varmistaa hakijan antamien tietojen lähde, kattavuus ja varmennus kaikilta osin.

Liitteenä asiakirjoja. Liitteenä olevissa asiakirjoissa useat muistutuksen kohteena olevat asiat on esitetty ja perusteltu.

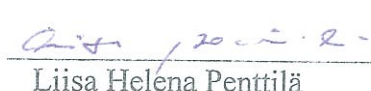
Pyydämme viranomaisia lähettämään tiedon päätöksistä tai jatkotoimenpiteistä sekä mahdollisista hakijan vastineista viipymättä sekä varaamme mahdollisuuden antaa täydentäviä tietoja.

Reijo Ilmari Jokinen

Laajanniementie 26
88380 Mieslahti

Raimo Seppo Ensio Jokinen
puolesta valtakirjalla
Liisa Penttilä

Lehtolantie 4 A
01450 Vantaa

Liisa Helena Penttilä

Tahvintie 4 A
88380 Mieslahti

Muistutuksen tekijöiden maarekisterit:

Jokinen Reijo Ilmari: 578-405-2-5 Metsäyhtymä Jokinen Reijo Ilmari ja Penttilä
Liisa Helena, omistus ½

578-405-19-27

578-405-3-7

Jokinen Raimo Seppo: 578-405-2-39

Penttilä Liisa Helena: 578-405-2-5 Metsäyhtymä Jokinen Reijo Ilmari ja Penttilä
Liisa Helena, omistus ½

578-405-19-38

Lisäksi oikeudet yhteisiin vesialueisiin, jotka ovat pääteltävissä maarekistereistämme.

- Liitteet:**
- 1 23.12.2014 Vastinekirjelmä Vaasan hallinto-oikeudelle, PSA:n päätös nro 94/2013/1
  - 2 30.1.2013 Tukesille Muistutus Mondo Minerals B.V.: Mieslahden (3030) kaivospiirin kaivosoikeuden jatkoajan hakemuksesta
  - 3 5.10.2012 VAATIMUS ja Muistutus Mondo Minerals B.V Branch Finland:n Mieslahden kaivoksen ympäristö- ja vesitalousluvasta sekä aloitusluvasta Dnro PSA VI/17/04.08/2011
  - 4 20.10.2011 Muistutus Mondo Minerals B.V.Branch Finland:n Mieslahden kaivoksen ympäristö- ja vesitalouslupaan, diaarinumero PSAVI /17/04.08/2011
  - 5 otteita Ympäristövaikutusten arviointiselostus,KAI-2006-R-4 sekä Oulujärven rantayleiskaavaan liittyvistä selvityksistä
  - 6 Valtakirja Jokinen Raimo Seppo Ensio/ Liisa Helena Penttilä
  - 7 TUKES: kuulutus 12.2.2014 KaivNro 3030

Liisa Penttilä
Tahvintie 4 A
88380 Mieslahti

VASTINE

23.12.2013

Vaasan hallinto-oikeus
vastaanottaja
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Linnankatu 1 - 3
90101 Oulu

Vastinekirjelmä Vaasan hallinto-oikeudelle

Kohde Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätös nro 94/2013/1 (Dnro PSA VI/17/04.08/2011) hylätä Mieslahden kaivoksen ympäristölupa sekä Mondo Minerals B.V. Suomen sivuliikkeen valitus mainitusta päätöksestä.

Vastine Pohjois-Suomen aluehallintovirastolla on ollut käytettävissä Mondo Minerals B.V:n hakemus ja lisäselvitykset ympäristö- ja vesitalouslupaa sekä toiminnan-aloittamislupaa käsiteltäessä. Hakijan suunnitelmilla ei voida varmistaa, että Luonnonsuojelulaissa olevia määräyksiä ei niillä rikottaisi. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto ei ole myöntänyt lupaa ja on perustellut kielteisen päätöksen ympäristö- ja luonnonsuojelulakiin nojautuen. **Ei ole perusteita muuttaa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kielteistä päätöstä. Vaadimme, että Vaasan hallinto-oikeus pitää Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätöksen voimassa.**

Koska edellytyksiä em. luvan myöntämiselle ei ole, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto ei ole katsonut tarpeelliseksi käsitellä asiaa muiden hakemuksessa/muistutuksissa olleiden ympäristö-, luonto-, vesistö- ja sosiokulttuuristen asioiden osalta,

viitaten: Ympäristönsuojelulaki 4 § 1momentti 2)kohta, 6 §, 35 § 2 ja 3 momentti ja 41 §
Luonnonsuojelulaki 49 §, 65 § 1 ja 2 momentti sekä 66 § 1 momentti ja
Vesilaki (264/1961 1 luku 17a §
Valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006).

Vaasan hallinto-oikeudelle lähettämässään valituksessa Mondo Minerals B.V. vaatii Mieslahden kaivoksen ympäristö-, ja vesitalouslupa sekä toiminnan-aloittamislupahakemuksen palauttamista Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle.

Valituksessa ei ole esitetty mitään olennaista vesiensuojelutoimenpidettä, jolla voidaan varmistaa vesien valumisen estyminen Oulujärveen. Päinvastoin ilmenee uusia riskitekijöitä, koska esitetään rakennettavan uusia Oulujärven pintaa

huomattavasti korkeammalla olevia vesien varastointialueita. Riskit kaivosvesien valumiseen Oulujärveen ovat olemassa. Kaivosalueen vesien purkamisen vaiheistamisella ei ole merkitystä Pitkäperän alueen vesien sekoittumiseen. Vesi ei vaihdu Pitkäperässä, koska se sijaitsee kanjonissa ja täyttyy lännestä tulevista vesistä.

Mondo Minerals B.V. ilmoittaa YVA-hakemuksessa käyttävänsä parasta mahdollista tekniikkaa. Hakuprosessin edetessä hakija on esittänyt kuitenkin parannusehdotuksia tekniikkaan esimerkiksi pengerryksin.

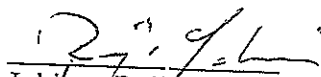
Kaivoshankkeen yhteiskunnallinen ja taloudellinen vaikutus on pieni verrattuna ympäristön luontoarvoihin sekä Oulujärven sosiokulttuurisiin arvoihin. Kuten hakija kertoo valituksessa, Mieslahden kaivos olisi pieni satelliittimalmio, jolla tulosta parannetaan. Tässä tapauksessa luonto- ja ympäristöarvot ovat taloudellisia arvoja painavammat. Poikkeuslupaa ei tule myöntää.

Vaadimme Mondo Minerals B.V.:n Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle ympäristö-, vesitalous- ja toiminnanaloittamislupahakemusta varten toimitettaman lisäaineiston käyttöömme.

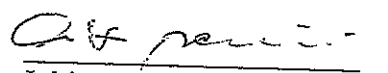
Pyydämme huomioimaan liitteenä olevat (liite 1 ja liite 2) aiemmat muistutuksemme / vaatimuksemme viranomaisten tekemien yhteenvetojen sijaan.

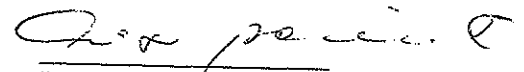
Vastineen esittäjät maarekistereineen

Jokinen, Reijo Ilmari 578-405-2-5: Metsäyhtymä Jokinen Reijo Ilmari ja Penttilä Liisa Helena, omistus ½
578-405-19-27
578-405-3-7
Jokinen, Raimo Seppo 578-405-2-39
Ensio
Penttilä, Liisa Helena 578-405-2-5: Metsäyhtymä Jokinen Reijo Ilmari ja Penttilä Liisa Helena, omistus ½
578-405-2-38

Jokinen Reijo Ilmari

Laajanniementie 26
88380 Mieslahti

Jokinen Raimo Seppo Ensio
valtakirjalla Liisa Penttilä
Lehtolantie 4 A
01450 Vantaa

Penttilä Liisa Helena

Tahvintie 4 A
88380 Mieslahti

- Liitteet:** 1. MUISTUTUS Mondo Minerals B.V.: Mieslahden kaivoksen (3030) kaivospiirin kaivosoikeuden jatkoajan hakemuksesta, 30.1.2013
2. VAATIMUS ja Muistutus Mondo Minerals B.V. Branch Finland:n Mieslahden kaivoksen ympäristö- ja vesitalousluvasta sekä aloitusluvasta, 5.10.2012
3. Valtakirja Jokinen Raimo

2111 ~

1(4)

Liisa Penttilä
Tahvintie 4 A
88380 Mieslahti

30.1.2013

Tukes/kaivosasiat
Pl 66
00521 Helsinki

Asia: Kuulutus hakemuksesta

kaivospiirin nimi ja kaivosrekisterinumero: Mieslahti (3030)

Liitteet: 1, 2 ja 3

MUISTUTUS

**Mondo Minerals B.V.:n Mieslahden (3030) kaivospiirin
kaivosoikeuden jatkoajan hakemuksesta**

Muistutuksen tekijät ja maarekisterit:

Jokinen Reijo Ilmari	578-405-2-5: Metsäyhtymä Jokinen Reijo Ilmari ja Penttilä Liisa Helena , omistus ½ 578-405-19-27 578-405-3-7
Jokinen Raimo Seppo Ensio	578-405-2-39
Penttilä Liisa Helena	578-405-2-5: Metsäyhtymä Jokinen Reijo Ilmari ja Penttilä Liisa Helena, omistus ½ 578-405-2-38

Muistutus

Mieslahden kaivospiirin (3030) kaivosoikeuden jatkoaikaa ei tule myöntää.

Perustelut

Mieslahden kaivoksen YVA on ollut tammikuussa 2011 tarkasteltavana Aluehallintovirastossa ja sen jälkeen lisäselvityksin uudelleen vuonna 2012.

Kyseisessä YVA:ssa Mieslahden kaivospiirin ja Pitkäperän kaivospiirin asioita on joissain kohdin käsitelty yhdessä.

Mielestämme Mieslahden kaivospiirin YVA:aa ei tule käsitellä yksin ilman Pitkäperän kaivospiirin YVA:aa.

Jatkoajan uudelleen arvioimiseksi tulee tehdä uusi kokonaisvaltainen YVA, jossa tarkastellaan yhdessä Mieslahtea, Pitkäperää, mahdollista uutta Maailmankorpi-kaivospiiriä sekä Jormua 1:tä ja Tyynelää. Näiden kaikkien vesistövaikutus ulottuu Oulujoen vesistöön Mieslahden tai Jormuanlahden kautta. Samoin muut ympäristövaikutukset ovat paljolti yhteisiä.

Mieslahti ja Jormuanlahti kokonaisuuden on asiakirjoissaan vuonna 2006 ilmaissut kantanaan Kainuun ympäristökeskus. Samansuuntainen päätelmä on Tukesin kuulutusasiakirjoissa.

Kaivospiirin läheisyydessä olevat ranta-alueet on varattu asutukselle ja virkistämismiselle. Kaivostoiminta näin lähellä vesistöä tuottaa tuloksena tuhotun vesistön ja estää tai haittaa asutus- ja virkistyskäyttöä.

Muistutamme, että Mieslahden kaivospiirin välittömässä läheisyydessä on arvokkaita luontoalueita: Natura - ja muita luonnonsuojelualueita. Näihin tulee suhtautua vakavasti päätösten ja lakien edellyttämällä tavalla.

Hakija ilmoittaa ottavansa talkin. Kaivoslain mukaan myös muu otettava aines tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa hyötykäyttöön. Hakemuksesta ei ilmene, miten nikkeli, arseeni ja uraani hyödynnetään. Hakija ei ole myöskään selvittänyt, miksi näitä ei voisi hyödyntää.

Mondo Minerals B.V. Branch Finland on hakenut Mieslahden kaivoksen ympäristö- ja vesitalouslupaa ja myöhemmin uudelleen täydennyksen johdosta Dnro PSAVI/17/04.08/2011.

Näihin hakemuksiin olemme esittäneet mielipiteemme, muistutuksemme ja vaatimuksemme, jotka ovat liitteenä 1 ja 2.

Kaivosityhtiön vastineessa kylläkin todetaan niissä olevan virheellisyyttä, mutta perustelemme niissä tarkoin kielteistä suhtautumistamme.

Yhteysviranomaisilta emme ole saaneet selvästi tietoa siitä, miten valmisteluissa on aikaisempia muistutuksia huomioitu ja miten viranomaistaho on niihin vastannut. Pyydämme, että seuraavissa vaiheissa ne tulee liittää nähtävillä oleviin asiakirjoihin.

Päätöksen kopioiden saanti

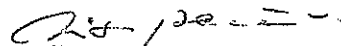

Pyydämme viranomaisia lähettämään kopion asiaa koskevasta päätöksestä ja mahdollisista hakijan täydennysasiakirjoista.

Täydentävien tietojen antovaraus

Varaamme mahdollisuuden antaa täydentäviä tietoja.

Jokinen Reijo Ilmari

Laajanniementie 26
88380 Mieslahti

Jokinen Raimo Seppo Ensio Penttilä Liisa Helena
puolesta valtakirjalla
Liisa Penttilä
Lehtolantie 4A
01450 Vantaa

Tahvintie 4A
88380 Mieslahti

- Liitteet: 1 20.10.2011 Muistutus Mondo Minerals B.V.Branch Finlandin
Mieslahden kaivoksen ympäristö- ja vesitalouslupaan
Dnro PSAVI/17/04.08/2011
2. 5.10.2012 ---"---
3. valtakirja

5.10.2012

VAATIMUS ja Muistutus

Mondo Minerals B.V.Branch Finland:n

Mieslahden kaivoksen ympäristö-
ja vesitalousluvasta sekä aloitusluvasta

Dnro PSAVI/17/04.08/2011

Vaatimuksen ja muistutuksen tekijät ja maarekisterit

Jokinen Reijo Ilmari	578-405-2-5: Metsäyhtymä Jokinen Reijo Ilmari ja Penttilä Liisa Helena (omistus ½)
	578-405-19-27
	578-405-3-7
Jokinen Raimo Seppo Ensio	578-405-2-39
Penttilä Liisa Helena	578-405-2-5: Metsäyhtymä Jokinen Reijo Ilmari ja Penttilä Liisa Helena (omistus ½)
	578-405-2-38

1.
Aikaisemmat kannanotomme, mielipiteemme ja vaatimuksemme ovat edelleen voimassa ja pyydämme niiden huomioimista kokonaisuudessaan, eikä vain koottuna lyhennelmänä. Liite 1

Vaatimuksemme ja muistutuksemme uudelleen kuuluttamisesta
6.9.2012 Dnro PSA VI/17/04.08/2011

Vaatimuksen/muistutuksen otsikointi ja numerointi noudattelee Pöyry Finland Oy:n tekemää lupahakemuksen täydennystä
”lainausmerkeissä olevat tekstit ovat suoraan hakemuksesta”

2. KAIVOKSEN JÄTEVESIEN VAIKUTUKSET PITKÄNPERÄNLAHDEN JA MIESLAHDEN VEDEN LAATUUN, KALASTOON JA EKOLOGISEEN TILAAN

2.1. Päästöarviot

” Hakijan näkemys vesienkäsittelyn jälkeen vesistöön johdettavien kaivosvesien enimmäispitoisuuksista on seuraava:

Kiintoaine 10 mg/l

Nikkeli 300 µg/l

Arseeni 100 µg/l ”

mutta ”taulukko 2.1

arseeni käsittelyn jälkeen 50 µg/l”

mistä ero ?

Taulukko 2.1. Kaivosaluevesien haitta-ainepitoisuudet ja määrät.

Taulukossa ilmoitetaan Päästöt (max.) eri kuukausina

huhtikuu 12,7 l/s

mutta

kohdassa 2.2 Kaivosvesien juoksetusten ajoitus ilmoitetaan seuraavasti ” toiminnan aikana, kun pohjavesipurkauma on maksimissaan eli 200000 m³/a, louhoksesta pumpattava vesimäärä ajoittuu kutakuinkin tasaisesti vuoden ajalle ollen noin 6,3 l/s (23 m³/h) ja huhtikuussa maksimivirtaamalla 7,9 l/s ”

Molemmat arviot ovat kaivostoiminnan aikana.

Miten näin suuri ero taulukon ja tekstin välillä ?

Kiintoaineen, nikkelin ja arseenin pitoisuudet ovat suuret. Kaivosvesien määrä litroina on valtava, joten kuormituskertymätkin ovat valtavia.

Mielestämme ei riitä, että on vain ” hakijan näkemys”, sillä näkemys on todennäköisesti pienempi kun todellisuus. Vaadimme tarkemmin.

2.3. Vaikutukset vesistön veden laatuun

2.

” Kaivosvedet sisältävät kiintoainesta ja metalleja (lähinnä nikkeliä), arseenia sekä räjähdysaineista peräisin olevia typpiyhdisteitä”

ja kohdassa

2.4 Päästöjen laimentuminen ja kulkeutuminen Oulujärveen eri vedenkorkeuksilla

” Kaivoksen jätevedet saavat noin 2 – 3-kertaisen laimennoksen Pitkäpurossa. Nikkelin tulopitoisuuden Pitkänperään arvioidaan olevan 100 µg/l ja arseenin vastaavasti 25 µg/l.”

ja kohdassa

2.5 Muodostuvat nikkeli – ja arseenipitoisuudet vesistössä

” Laskelmien mukaan Pitkänperän pohjukassa (Matokallio-Pitkänperä) noin yhden kilometrin päässä Pitkäpuron laskukohdasta tulee matalan veden (121,5 m) aikaan esiintymään korkeahkoja nikkelpitoisuuksia noin 80 – 90 µg/l.

Arseenipitoisuudet asettuvat tasolle 20µg/l. Kylmänsuon kohdalla (1,5km Pitkäpuron laskukohdasta) pitoisuudet ovat jo laimentuneet 10 µg/l:aan. Pitoisuudet Mieslahdella ovat maksimissaankin 0,5 %:n luokkaa Pitkäpuron tulopitoisuudesta eli nikkelin osalta 0,5 µg/l ja arseenin osalta 0,1 µg/l.”

ja kohdassa

2.6 Vaikutusarvion tarkennus

Tässä arvioidaan, että ” Kaivoksen nikkeli- ja arseenikuormitus ja muodostuvat pitoisuudet vesistössä jäävät sen tasoisiksi, ettei niillä arvioida olevan merkittävää vaikutusta Pitkänperänlahden tai ”....

Tässä huomioimme kiinnittyä sanaan ” merkittävä”.

jatkuu....

” huhtikuun puolivälissä”..... ” Tällöin Pitkänperän lahdessa esiintyy verrattain korkeita nikkelpitoisuuksia. Samaan aikaan vesien muodostuminen kaivoksen toiminta-alueella ja Pitkänperän valuma-alueella sekä kaivoksen jätevesien juoksentus ovat suurimmillaan, jolloin jätevedet kulkeutuvat nopeasti varsinaisen Mieslahden puolelle, jossa ne laimentuvat isompaan vesimassaan sekoittuen ”

jatkuu...

Voimakkaimmin kohonneita haitallisten aineiden (nikkeli, arseeni) pitoisuuksia voi muodostua Pitkänperänlahden alueelle melko lyhyenä matalan veden aikana kevättalvella ja toukokuun alussa, riippuen jätevesien johtamisen ajoittumisesta tuohon aikaan”

..... siis , ensin maininta, että jätevesien juoksutus on suurimmillaan ja sitten, jos jätevesien johtamisen ajoittuminen sattuu tuohon aikaan....

Lopuksi hakija toteaa, ” ettei kaivoksen jätevesillä ole merkittävää vaikutusta ekologiseen tilaan pitkälläkään aikavälillä ”

..... taas sana ” merkittävä” ....

Miten on mahdollista, että laimentuminen tapahtuu ja pitoisuudet (esim. Ni, As) pienenevät Pitkänperänlahdella, joka on matala ja vähävetinen ja talvella pohjiaan myöten jäässä?

Miten on mahdollista sekin, että Pitkänpurossa tapahtuu laimentumista 2-3-kertaisesti ennen vesien pääsyä Pitkänperänlahteen?
Pitkänpuro näyttäisi olevan ainutlaatuinen puro tässä suhteessa. .

Vaadimme tarkempaa selvitystä, miten näihin laskelmiin on päädytty. Erityisesti vaadimme, ettei tule sallia sitä, että kaivostoiminta nostaa nikkeliä, arseenin tai muiden haitallisten aineiden pitoisuuksia Pitkänperänlahdessa, Mieslahdessa ja koko Oulujärvessä.

Arvostelemme myös tapaa kuvata punainen alue mahdollisimman pienenä saaden näin korkeiden pitoisuuksien alue näyttämään mitättömälle. Kuva 2.6 ja kuva 2.7

3. RAKENTAMISVAIHEEN AIKAISEN VESIENKÄSITTELYN TEHOSTAMINEN KIINTOAINEN OSALTA

3.3. Vaikutusarvion tarkennus

Kiintoaineita virtaa Pitkänperänlahteen ja laimentuminen tapahtuu vasta ulompana noin 1,5 km:n päässä Pitkänperänlahden pohjukasta.
” eikä sen arvioida aiheuttavan merkittävää liettymistä tai kasvillisuuden muutoksia Pitkänperän alueella.” ..... ”kiintoaine... kulkeutuu enemmän päävirtauksen mukana avoimelle vesialueelle”

..... jälleen sana ” merkittävä”

Vaadimme, ettei kiintoainetta saa kulkeutua vesistöön.
Kiintoaine jää liettynään järven pohjaan Pitkänperänlahdella ja etäämpänä Mieslahdella. Matala vesialue ei kestä mitään ylimääräistä kuormitusta ilman ettei eliöstö tai vedenlaatu siitä kärsisi.

Tässä yhteydessä huomautamme, että hakija käyttää Pitkänpuro ja Pitkäpuro vaihtelevasti. (sitaateissa oleva teksti noudattaa samaa linjaa). Pitkänpuro ja Pitkäpuro ovat kaksi eri puroa. Kumpaanhan tarkoitetaan ? Kumman puron pitoisuudet ovat esillä ? Jos koko asiakirja noudattelee samaa epätarkkuutta, miten on sen uskottavuuden laita ?
Vaadimme tarkennusta.

4. KAIVOSTOIMINTA-ALUEEN KALLIOPERÄN RUHJEISUUS JA SEN VAIKUTUKSET LUONTOON

”Ympäristölupahakemusta täydennettiin selvittämällä olemassa olevan aineiston perusteella tarkemmat...”

Mielestämme olemassa oleva aineisto ei ole riittävä tässä tapauksessa. On todennäköistä, että ”olemassa olevaa” aineistoa ei ole laadittu laajan kaivostoiminnan aloittamista varten. On hankittava uusi ja tarkempi kallioperäkartoitus.

4.1. Kalliopohjavedestä (yleistä)

”Peruskalliossamme on rikkonaisuusvyöhykkeitä, jotka voivat olla pituudeltaan muutamasta metristä useisiin kilometreihin.”

4.2. Alueen kallioperän ruhjeet

4.2. 1. Kaivospiirin kallioperä

”Talkkiesiintymän sivukivet koostuvat pääasiassa emäksisistä vulkaniiteista, serpentiniiteistä ja huonolaatuisesta talkkimalmista. Muu sivukiviaines koostuu kloriittiliuskeista, karbonaattikivistä ja gabrosta. Talkkimalmien lähiympäristössä ei juuri esiinny kiilleliuskeita ja sulfidipitoisia mustaliuskeita, joista voi aiheutua happamia suotovesipäästöjä”

Vaadimme, että kallioperässä esiintyvät kivilajit tulee huomioida, kuten edellisessä muistutuksessa jo esitimme.

4.2.2. Ruhjeet ja siirrokset

”... tavataan muutamia luode-kaakko-suuntaisia ruhjeita ja siirroksia. Louhokselta lähtee pohjoisen suuntaan ruhje, joka kaartuu pohjoisempaan Pitkänperän suuntaiseksi. Suunnitellun malmin varastoalueen länsipuolelta alkava ruhje kulkee louhoksen länsireunan ohitse ja jatkuu suunnitellun sivukivikasan lävitse ja edelleen Pitkänperään ”

”Tarkempaa tietoa ruhjeiden laadusta ei ole ”

Vaadimme ruhjeisuuden tarkempaa selvitystä. (vanhojen tulivuorten purkauksien ja maanjäristysten merkitys kallioperän ruhjeisuuteen ?)

4.3 Ruhjeet ja kaivostoiminnan vaikutukset pohja – ja pintavesi-olosuhteisiin

” Toiminnasta (räjäytykset) johtuvat lisärakoilut kallioperässä voivat olla mahdollisia, mutta myös ne ulottuvat vain louhoksen välittömään ympäristöön, ei esimerkiksi lähteiden alueelle”

Mielestämme lisärakoilun vuoksi kallioperän ruhjeisuus tulee tutkia.

4.3.1. Vaikutukset lähteisiin

” pohjaveden purkautuminen puroon on mahdollista”, ilmoitetaan Natura-alueen reunalla olevaa lähdettä arvioitaessa. Pohjavesivaikutus ei siis ole mahdoton.

4.3.2 Vaikutukset pintavesiolosuhteisiin

” toiminnan loputtua louhos täyttyy vedellä ja pohja – ja pintavesivirtaukset alueella palautuvat vastaamaan nykyistä tilannetta”.
Miten tähän arvioon on päädytty ?

4.3.3. Vaikutukset Natura- ja luonnonsuojelualueisiin

” ei aiheuta lähiympäristön Natura- ja luonnonsuojelualueiden pinta- ja pohjavesiolosuhteisiin muutoksia”

Hatarien tutkimusten perusteella voinee näin sanoa, mutta vaadimme perusteellisia tutkimuksia.

4.4. Ruhjeet ja kaivostoiminnan vaikutukset päästöihin ja pohjaveden ja pintaveden laatuun

” Kaivostoiminnan vaikutukset pohjaveden ja pintaveden laatuun voivat olla mahdollisia lähinnä seuraavissa tilanteissa:

- malmassa tai sivukivessä esiintyvät haitalliset alkuaineet tai mineraalit ja niiden leviäminen ympäristöön pohjavesivirtauksen, pintavesivirtauksen tai pölyämisen kautta
- sivukivessä tapahtuva uuttuminen ”

” Sivukivialueen poikki kulkee luode-kaakko-suunnassa ruhje. Todennäköistä on että maaperäolosuhteet, suojakerrokset ja topografia huomioiden sivukivikasan pohjalle päätyneestä vedestä vain hyvin pieni määrä voisi imeytyä ruhjeeseen. Kuten aiemmin mainittiin, ruhjeen laadusta ei ole tietoa, mutta kallioperän laatu huomioiden sen vedenjohtavuus on todennäköisesti pieni.”

Tämä lausuma perustuu siihen, ettei ruhjetta tunneta ja muut otaksumat ovat vain todennäköisiä.

Mielestämme näillä perusteilla laadittua lausuntoa ei voida pitää luotettavana ja riskittömänä. Vaadimme tarkempaa selvitystä. Samassa kappaleessa hakija ilmoittaa estävänsä happoa muodostavien kivilajien haitat asettamalla niiden alle emäksisiä kivilajeja liukenemisen ehkäisemiseksi. Näin estettäisiin mm. nikkelin kohoavat pitoisuudet ?

5. SIVUKIVIEN LÄJITYSALUEEN JA MELUVALLIN TYYPPIPOIKKI-LEIKKAUKSET

"Meluvalli ja läjitysalue suunnitellaan tarkemmin myöhemmässä vaiheessa ennen rakentamisen ja kaivostoiminnan aloittamista "

Vaadimme, että vielä suunnittelematonta tai keskeneräistä suunnitelmaa ei tule hyväksyä.

Piirroksia tutkiessa mielestämme meluvallille ei jää tilaa. Rakennetaanko se rantaan rantakaava-alueelle? Jos rakennetaan rantaan, mihin valuvat sivukivistä liukenevat ihmisen terveydelle haitalliset ja koko ekosysteemille haitalliset aineet? Meluvallin korkeus ja työskentely korkealla sivukivikasan päällä, miten melu etenee silloin?

6. SIVUKIVIEN MURSKAUSTOIMINTA

"Yhden murskausjakson aikana murskataan noin 1500 - 25 000 tonnia murskeita, joka vastaa noin neljän viikon jaksoa. Murskaus ajoitetaan tapahtuvaksi syyskuun alun ja huhtikuun lopun välisenä aikana ja päivittäinen työaika on klo 06-22 maanantaista perjantaihin."

7. KAIVOSTOIMINNAN MELUTASO

"Räjäytyksiä tullaan tekemään 15 - 20 kappaletta vuodessa, sivukiven murskaus toteutetaan yhden vain kuukauden aikana 2 - 3 vuoden välein ja myös kallioporaus on ajoittaista kestäen noin viikon kerrallaan ennen kallioräjäytystä."

tämä merkitsee:

15 - 20 räjäytystä / vuosi
jokaista räjäytystä ennen on viikko kallioporausta

= 20 viikkoa kallioporausta ja päälle 20 räjäytystä

Tämä on vakituisesti kaivosalueen lähellä asuville suuri meluhaitta!

Mielestämme melun etenemistä vesistöissä ei ole vielä kukaan huomioitu ja vaadimmekin lisäselvitystä. Ei riitä, että melumallinnosta käytetään maa-alueen arvioinnissa, kuten tielinjausten yhteydessä, vaan melun etenemisestä on selvitettävä myös vesistön yllä. Jokainen veden äärellä asuva tietää, miten ääni kantautuu vettä pitkin.

Lisäksi meluhaittoissa on huomattava, että kaivoksen läheisyydessä asutaan ympäri vuoden, jolloin haittakin on jatkuva - ei vain loma-aikaan. He eivät pääse melua pakoon.

Vakituiset asukkaat jätetään melun haittaavuuden arvioinnissa lähes huomiotta, vaikka heille haitta on suurin.

Vaadimme edelleen melun etenemisen tutkimista ja toimenpideselvitystä meluhaitan poistamisesta.

8. VALLITSEVAT TUULET JA NIIDEN VAIKUTUKSEN PÖLYN LEVIÄMISEEN

” Pääosa Mieslahden kaivoksen toiminnoista ajoitetaan talvikuukausille, jolloin minimoidaan haitat mökkiasutukselle ja kesäaikaiselle virkistyskäytölle.”

Pölyn mukana tulevat ympäristölle haitalliset aineet laskeutuvat maaperään kaikkina vuodenaikoina. Jos ne tulevat lumen päälle, sieltä ne päätyvät lopulta maaperään ja virtaumien mukana vesiin. Ei ole merkitystä, onko kesä vai talvi.

Mielestämme tulee selvittää, mikä on vesistöön tuleva yhteinen kuormitus, kun lasketaan yhteen suoraan purkuvesien tuoma kuormitus ja maahan laskeutuneen pölyn mukana tulleet aineosat, jotka lopulta ovat päätyneet samaan vesistöön.

Maasto-olosuhteet huomioiden kaivosmäellä laskeutuneet aineosat valuvat alaspäin pikkupurojen ja imeytymisen kautta Pitkänperän ja Mieslahden vesialueelle ja edelleen laajemmalle.

Vaadimme lisäselvitystä em. yhteiskuormituksesta ja yhteiskuormituksen vaikutuksista vesistöön.

9. ESITYS PÖLYN LEVIÄMISEN SEURANNASTA

” Keräimen sijainti

Pitkänperänlahden ranta, Matokallio pohjoinen”

Mielestämme vesistöön päin tuleva pölynkeräilyalue ei ole riittävä. Vaadimme, että pölynkeräily ulotetaan kauemmaksi pohjoisen suuntaan vähintään Miesjoen suu - Mieslahti - Savirannan kylä

Kontrollikeräilypiste on liian lähellä kaivosta. Se kerää myös kaivoksen pölyjä. Kun siihen verrataan, kaivoksen pölypäättöt saadaan vertailussa huomattavasti vähäisemmiksi.

Vaadimme, että kontrollikeräily sijoitetaan selvästi etäämmälle.

10. ESITYS TÄRINÄN SEURANNASTA

Tärinän mittauksissa ja haitan arvioinnissa tulee huomioida rakenteiden haittojen (rikkoontumisen) lisäksi myös tärinän epämiellyttävyyden ihmisten asumisviihtyvyydelle.

Vaadimme, että tärinän seurantapistettä sijoitetaan etäämmälle. Pohjois-suunnassa ainakin Ketroon ja Kylmään, eli sinne, mihin peruskallio ulottuu. On myös huomioitava, että savimaa johtaa tärinää.

11. KAIVANNAISJÄTEALUEELLE SIJOITETTAVA SULFIDISEN RIKIN MÄÄRÄ

11.1. Sivukivien ominaisuudet

Sivukivien jakaumasta selviää, että niissä on haitallisia kiviä kuten kloriittiliuske, osuus 10% . Serpentiiniitti, osuus 50% ja sen sisältämät nikkeli, kromi ja antimoni) ja rikin osuus on huomattavan korkea.

Suotovesipäästöt ovat mahdollisia.

Vaadimme tarkempaa selvitystä, miten niiden pääsy ympäristöön estetään koko kaivoksen olemassaolon aikana ja sen jälkeen. Aikaisemmin on ilmoitettu, että ” louhos täyttyy vedellä ja pohja- ja pintavesivirtaukset alueella palautuvat vastaamaan nykyistä tilannetta ”.

Vaadimme tarkennusta, miten sivukivialueiden suotovedet eivät pääse täyttyvään altaaseen toiminnan loputtua, mikä on louhosveden laatu ja pysyykö se varmasti louhoksessa?

jatkuu →

13. KIINTEISTÖKOHTAINEN VAHINGONARVIOESITYS

” Kaivoksen jätevesien vesistövaikutukset ja vaikutukset vesistön käyttöön Pitkänperänlahdella arvioidaan kokonaisuudessaan sen tasoisiksi, että niistä ei aiheudu tilakohtaisesti korvattavaa vahinkoa”

Olemme täysin eri mieltä luvan hakijan kanssa.

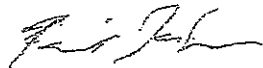
Mielestämme vahingot tilojemme käytölle ja arvoille ovat erittäin suuret. Erittelemme arvon menetykset ja vahingot tilojen käytön suhteen erikseen, jos se aika koittaa eli kaivos aloittaa toimintansa. (Tässä yhteydessään ei ole vielä pyydetty tarkkoja korvausvaatimuksia). Vahinkojen suuruutta on ajateltava pitkälle tulevaisuuteen, myös seuraavien sukupolvien kannalta !
Tulemme vaatimaan korvauksia.

Vaatimuksemme

Vaadimme, ettei Mondo Minerals B.V.Branch Finland Oy:lle myönnetä Mieslahden kaivoksen ympäristö- ja vesitalouslupaa. Hakija hakee lupaa ” Toiminnan aloittaminen muutoksenhausta huolimatta”. Vaatimuksemme sisältää myös sen, ettei em. aloittamislupaa myönnetä.

Vaatimuksemme perusteet ovat esitettynä tässä asiakirjassa sekä edellisessä (ja edellisissä) muistutuksissamme, mielipiteissämme ja vaatimuksissamme.

Jokinen Reijo Ilmari
Laajanniementie 26
88380 Mieslahti

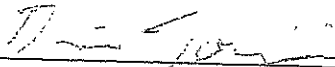

Jokinen Raimo Seppo Ensio
Lehtolantie 4 A
01450 Vantaa

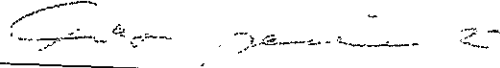

Penttilä Liisa Helena
Tahyintie 4 A
88380 Mieslahti

Valtakirja

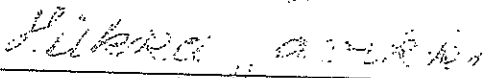
Valtuutan Liisa Helena Penttilän allekirjoittamaan puolestani mielipiteen ja muistutuksen Mondo Minerals B.V:n hakemuksista tammikuussa 2013.

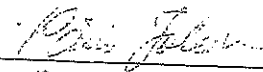
Vantaa 27.1.2013

Raimo Jokinen, valtuuttaja

Liisa Penttilä, valtuutettu

Todistajat;

Anneli Parikka

Raimo Jokinen

2117E
4

20.10.2011

MUISTUTUS

Mondo Minerals B.V. Branch Finland:n

Mieslahden kaivoksen ympäristö- ja vesitalouslupa-
diaarinumero PSAVI/17/04.08/2011

Muistutuksen tekijät ja maarekisterit

Jokinen Reijo Ilmari	578-405-2-5: Metsäyhtymä Jokinen Reijo Ilmari ja Penttilä Liisa Helena (omistus ½) 578-405- 19- 127 578-405-3-7
Jokinen Raimo Seppo Ensio	578-405-2-39
Penttilä Liisa Helena	578-405-2-5: Metsäyhtymä Jokinen Reijo Ilmari ja Penttilä Liisa Helena (omistus½) 578-405-2-38

Olemme esittäneet Kannanottomme Mondo Minerals Oy Mieslahden kaivos- hankkeeseen ja YVA- selostukseen (24.4.2008), 28.9.2008 Liite 1. sekä aikaisemmin 24.11.2006 Liite 2. Pyydämme tarkastelemaan myös aikaisemmin tekemiämme muistutuksia, jotka ovat liitteenä ja joihin viittaamme.

Aikaisemmat kannanottomme ovat edelleen voimassa. Tarkasteltuamme Paltamon kunnanvirastossa nähtävillä olleita asiakirjoja, katsomme aiheelliseksi muistuttaa ympäristöhaitoista uudelleen. Muistutuksessa olevat *lainaukset* ovat edellä mainituista asiakirjoista. Lainaukset ovat kursivoituja ja lainausmerkillisiä.

HAITAT

1. Melu

Mondo Minerals B.V. hakee ympäristölupaa ” *malmin ja mineraalien louhimiseen, maaperän aineiston ottoon, sivukivien varastointiin ja murskaamiseen...* ” (sivu 1)

Meluarvioinnissa yleisesti ja etenkin sivukivien murskaamisessa syntyvä melu on jätetty laskelmissa liian vähälle huomiolle.

Hakemuksen kohdassa 4.1.4 Melupäästöt ja tärinä (sivu 33) murskausta ei mainita melun lähteenä. Maininta ”*Kaivinkone iskuvasaralla*” on kirjattu.

Hakija vakuuttaa kohdassa 4.1.3 Päästöt ilmaan Pölyäminen : ” *Malmin murskausta alueella ei tapahdu.* ” (sivu 33). Nyt tapahtuu vain sivukivien murskaus, ei malmin, mutta onko tulevaisuudessa myös samoin.

Sivukivien murskausta on runsaasti, kuten sivulla 23 ilmoitetaan ” *Murskauskelpoinen sivukivi murskataan kaivospiirin alueella.* ”

Suunnitellut käyttömäärät edellyttävät enintään noin 4 viikon murskausjaksoa vuodessa. Keskimäärin vuodessa tulee olemaan yksi murskausjakso, mutta on mahdollista, että jaksoja on kaksi tai ei yhtään. Murskausta tehdään kahdessa vuorossa arkipäivisin syys-toukokuussa. ”

” *Sivukivien murskauksesta aiheutuvaa meluhaittaa alueen asutukselle ehkäistään sijoittamalla murskausasema laakson pohjalle sekä toiminnan ajoittamisella lomakausien ulkopuolelle* ” (sivu 51)

Mieslahden kaivoksella ei ole tehty koelouhintojen yhteydessä melumittauksia. Melu on arvioitu teoreettisesti. Esimerkinomaisesti on arvioitu muutamien koneiden ja toimintojen melutasoja. Esimerkeissä ei mainita erikseen murskausmelua.

Meluarvioista ei tule esille se, miten useiden toimintojen yhtäaikaisuus vaikuttaa melutasoon, sillä tuskin alueella on toiminnassa vain yksi kone tai toiminto kerrallaan.

Kaivostoiminnan melumääräarviot (ei siis oikeasti mitatut) ovat mielestämme liian alhaiset. Liikenteen aiheuttamiin meluhaittoihin emme ota selvää kantaa, sillä emme tunne maasto- ja tieolosuhteista tarpeeksi hyvin. Asiakirjoista luettuna ajoreittien varrella tulee olemaan melua todennäköisesti häiritsevästi asti.

Melun jatkuvuus, aika tuskin rajoittuu ajalle klo 6 – 22, on huomattava stressitekijä tienseudun asukkaille. Vaikuttanee lepoaikojen pituuteen ja unen laatuun, joilla on pitkällä aikavälillä terveyttä alentava vaikutus.

Yleisesti arviossa melun haittaavuuden vähäisyyttä on perusteltu myös sillä, että meluisat työt ovat sidottuja vuodenaikoihin eli kesäaikana melua olisi vähemmän. Tällä lienee ajateltu sitä, että kesäasukkaita ei kuormitettaisi melusaasteella. On huomattava, että alueella asutaan myös vakituisesti. Allekirjoittaneista yhdellä on vakituinen koti hieman nyt merkityn melun vaikuttavuusalueen ulkopuolella. (mielestämme nykyinen vaikuttavuusalue on liian suppea). Vakituisesti asuva joutuu näin ollen kärsimään melusta ja sen haittavaikutuksista syksystä kesän lomakausien alkuun.

Melun etenemisen suhteen on jotain suunniteltakin:

"Avolouhoksen pohjoisreunalle on suunniteltu meluvalli estämään melun leviämistä Pitkänperälle päin."

Tämä suunta on vesistöön päin (ja myös allekirjoittaneisiin päin). Melun etenemistä vesistö-alueella ei ole mitattu riittävästi. Todetaan vain *"Kaivosalueen pohjoispuolella >45dB vyöhykkeen ulottuvan Pitkänperän pohjukkaan saakka, mutta olosuhteista riippuen vyöhyke voi ajoittain ulottua pohjoisemmaksikin."*

Muistutuksemme melusta:

Melun voimakkuuden arviointi sekä vaikuttavuusarviointi on tehtävä huomioiden vesistö-äänen kantavuus, todelliset kaivostyöolosuhteet murskauksineen ja myös liikenne mukaan lukien, eikä vain tukeuduttava keskiarvoihin ja mallinnuksiin. Nykyiset melumäärä- ja tasoarviot vaikuttavuusarvioineen ovat suppeita ja teoreettisia. Ei riitä se, että todetaan meluvyöhykkeen ulottuvan *"pohjoisemmaksikin"*.

Aikaisemmat mielipiteemme: Liite 1 sivut 3 ja 4, liite 2 sivu 2

2. Ilmanlaatu ja pölyt

Pölyn ja sen vaikuttavuutta ilman laatuun ja laskeuman vaikuttavuutta kasvikuuntaan/eläimistöön/vesistöön ei ole edelleenkään huomioitu täysipainoisesti.

Pölyn laskeuma-alue on laskemissa riittämätön, korkeintaan 1km.

Arvioinnissa edelleen kerrotaan kaivostoiminnasta lähtevän kivipölyn olevan *"laadultaan talkkimalmia, serpentiiniä ja muita malmin oheiskivilajeja, ja sillä on emäksisyytensä vuoksi lannoittava merkitys luonnossa"* (kohdassa 6.2 Vaikutukset ilmanlaatuun).

Siis katsotaan olevan vain hyödyllisiä vaikutuksia.

Kuitenkin näiden Sivukivien kemialliseksi koostumukseksi ilmoitetaan ympäristölupahakemuksessa (9M606049)

As, Cr, Cu, Ni, Zn, Pb, Sb, V" ... joista mm. nikkelin, kromin, arseenin, kuparin ... rautapitoisuudet ylittyvät.

Mielestämme nämä eivät ole vaarattomia ja hyödyllisesti ympäristöä lannoittavia, kun ne pääsevät laskeuma-alueen ulkopuolelle.

Pölyn laskeuma-alue on ilmoitettu 1 km. Tällä etäisyydellä on myös niskaojia, joihin pöly sakeutuu ja niitä myöten edellä mainittuja alkuaineita päätyy lopulta Oulujärveen ja mahdollisesti pohjavesiin.

Muistutuksemme pölyistä:

Pölyhaittojen vaikuttavuusaluetta tulee laajentaa huomioiden tarkemmin pölyävän aineksen sisältö ja hiukkaskoko. Tulee myös huomioida pölyn laskeutuminen niskaojiin. Pölymäärien arvioinnissa tulee huomioida riittävästi myös murskauksessa syntyvä pöly. Samoin arvioinnissa tulee huomioida tuuliolosuhteet ääri-ilmiöineen. (ilmanvirtaukset Natura-alueelle ja vesistöön)

Aikaisemmat mielipiteemme: Liite 1 sivut 5 ja 6, liite 2 sivu 3

3. Vesistövaikutukset sekä pintavesiin että pohjavesiin

Vesistövaikutukset tulevat olemaan suuria. Pitkänperä ja Mieslahti ovat matalia ja vähävetisiä, joten pienikin vedenlaadun muutos (pH,) tai kuormitus (mm. ravinteet), johtaa selviin olosuhdemuutoksiin vaikuttaen elämistään, vesistökasveihin ja niiden kautta mahdollisesti ihmisiin.

Pitkäpuron valuma-alue on merkitty noin 2.0 neliökilometriksi, mikä on riittämätön arvio. Ei ole mitenkään mahdollista, ei edes teoreettisesti, että alkuaineet ja kemikaalit pysyisivät tällä alueella.

Vesistövaikutuksia aiheuttavat kallioperästä ja maaperästä liukenevat ja irtoavat alkuaineet sekä kaivostoiminnassa käytettävät menetelmät (esim. räjähteet), koneet ja liikenne.

Kosteikkokäsittelyalueet vaikuttavat kovin vähäisiltä. Selvää kuvaa ei myöskään tule siitä, kuinka pitäviä kosteikkoalueet ovat, jotta ympäristölle haitallisia aineita ei siirry edelleen vesistöön nyt tai myöhemmin. (sivu 31)

Luvan myöntämisen lähtökohtana ei mielestämme saa olla se, että sallitaan vesistön haitallinen kuormittaminen jossain määrin raja-arvoihin nojaten. Lähtökohtana tulee olla se, ettei vesistöä kuormiteta haitallisesti lainkaan.

Kuormitusta esiintyy, mikä myös hakemuksessa mainitaan:

Mieslahden osalta on todettu seuraavaa: ” 2000-luvulla todetut metallipitoisuudet Mieslahdella ovat olleet pääosin alhaisia (liite 2.3).

Kuitenkin sivulla 14 todetaan: ” Mieslahden nykyiseen koelouhokseen kertyvissä vesissä arseeni- ja nikkelpitoisuudet ovat korkeita (liite 2.3) ”.

” Louhosalueelta purkautuvilla vesillä on nykyiselläänkin vaikutusta Pitkäpuron arseeni- ja nikkelpitoisuuksiin, joskin pitoisuudet laskevat selvästi matkalla Mieslahden Pitkänperään. ”

Oulujärven vesistöä pidetään huolta seuraavalla tavalla:

” Mieslahden Pitkänperä kuuluu Iijoen- Oulujoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa Oulujärven vesimuodostumaan. Vesienhoitosuunnitelmassa tehdyn luokituksen mukaan purkuvesistö on hyvässä tilassa ja tavoitteeksi on esitetty vesistön tilan säilyttäminen nykyisen kaltaisena. Mieslahden kaivoksen kuormituksen ja sen aiheuttamien vesistövaikutusten ei arvioida merkittävästi heikentävän vesistön nykyistä hyvää tilaa, eikä toiminnan katsota olevan ristiriidassa tilatavoitteiden kanssa ”.

Hakemuksesta ei selviä, kuka on edellä mainitun ” ei arvioida merkittävästi heikentävän.... ”- lausunnon esittäjä: hakemuksen laatija vai vesienhoitosuunnitelman tekijä ?

Oulujärven ja myös Mieslahden vedenlaadusta on kannettu huolta kovin tarkasti, mm. ranta-kaavaa laadittaessa. Rakennuspaikkoja myönnettäessä on arvioitu vesistökuormitus. Lisäksi jätevesilaki määrää myös ranta-asutuksen talousvesipäästöjä. Tämä merkitsee sitä, että pienen mökin asukas on suuri saastuttaja, mutta ison kaivoksen päästövesillä arseenineen, nikkeleineen, typpineen jne. ei ole merkittävää heikentävää vesistövaikutusta. Esimerkiksi tuestä todetaan vain ”Kaivosvesien tyypellä voi olla lievä rehevöittävä vaikutus Pitkänperällä.”

Korostamme vielä sitä, että voidaanko millään vesihuoltojärjestelmällä taata se, etteivät sivukivien ja liikuteltavan maa-aineksen haitalliset alkuaineet pääse joko pohjavesiin tai pintavesiin.

Haitallisista alkuaineista on hakemuksessa useita mainintoja hakemuksessa. Esimerkiksi Pohjavesistä todetaan (sivu 8) ”Alue ei ole merkittävää pohjaveden muodostumisaluetta. Pohjavettä varastoituu ja liikkuu alueen maaperässä jossain määrin, etenkin vettä läpäisevillä hiekkamoreeni- ja hieta-alueilla sekä kallioperän raoissa ja ruhjeissa ” ..... Moreeni -ja hietamailla liikkuva pohjavesi kulkeutuu kallioperän rakoihin ja ruhjeisiin sekä osuoraan ympäristön soille ja vesistöihin.” .... ” pienpiirteisissä pohjaveden liikesuunta on kohti puroalaaksoja, kuten esim. Kylmänpuron varrella.”

Huolestuttavaa on se, ettei maaperäkartoituksen yhteydessä ole selvitetty kallioperän ruhjeisuutta, eikä myöskään moreenialueilla syväällä mahdollisesti esiintyviä moreeninalaisia hiekka- ja sorakerrostumia, jotka voivat olla pohjavesien kulkureitteinä. Kallioperän ruhjeisuudesta ja toiminnan aikana sen arvaamattomasta käyttäytymisestä voi aiheutua laajat muutokset vesivirtaamiin.

Lupahakemuksessa sivulla 7 ” Kallioperä ” tutkimustulos on ” Alueen mustaliuskeet ovat suhteellisen sulfidirikkaita kiviä. Ultraemäksisissä kivissä ja mustaliuskeissa nikkeli ja arseeni ovat helposti rapautuvissa sulfidimineraaleissa, mistä johtuen kohonneet alkuainepitoisuuden näkyvät alueen luontaisissa taustapitoisuuksissa.”

” Haitta-ainesten kokonaispitoisuudet ” (liite 4.2 sivu 6)

” Taulukko 4 Sivukivien kemiallinen koostumus ja Vna 214 viitearvot ”
Sanallisesti kerrottuna näin.

” Sinkki- ja lyijypitoisuudet ovat kaikissa sivukivissä alle taustapitoisuuden .

Nikkelin taustapitoisuus ylittyy kaikissa sivukivissä, samoin kromin taustapitoisuus kloriittiliusketta lukuun ottamatta.

Arseenin taustapitoisuus ylittyy vuolukivessä,

kuparin taustapitoisuus kloriittiliuskeessa,

antimonin taustapitoisuus serpentiniittissä ja

vanadiinin taustapitoisuus garbossa.

Em. metallien pitoisuudet ylittävät myös valtioneuvoston asetuksen ylempät ohjearvot.

Metallien liukoisuusriskissä mainitaan, että nikkelin, arseenin ja antimonin liukeneminen riippuu rautasulfidin runsaudesta ja hapettumisaltiudesta. Liukenemisriskit nikkelin kohdalla vaihtelevat heikosta kohtalaiseen.

Kloriittiliuskeessa nikkelin liukenevuusriski voi vaihdella heikosta kohtalaiseen. Kloriittiliuskeen vuosittaisen jätemäärän ilmoitetaan olevan 10 %:a vuosittain syntyvästä jätemäärästä eli 10 000 – 30 000 t/a. Kloriittiliuske on happoa muodostava kivi.

Malmin koostumuksesta on maininta sivulla 23. Tässä tulee esille mielestämme ensimmäistä kertaa Uraanin määrä. Sen pitoisuus on serpentiniinikivessä 7 ppm. (=mg/kg) Serpentiniinikiven osuus sivukivissä on suuri, 50%, (39 000-100 000 t/v, yhteensä 750 000 t), joten uraanimäärä on myös merkittävä. Samoin mainittiin serpentiniitin sisältävän lyijyä 15 ppm (=mg/kg). Myös muissa sivukivissä sitä on pienempinä pitoisuuksina. Näiden haittavaikutuksista ja käyttäytymisestä suotovesissä/kosteikkokäsittelyssä ei ollut mainintaa.

Jätteiden luokittelussa ilmenee myös,
”Selkeytysaltaiden pohjaliete Mieslahden kuivanapito- ja suotovesikäsitelyssä joudutaan luultavasti saostamaan nikkeliä (kemikaalina Ca (OH) 2 tai NaOH) ja mahdollisest myös arseenia (kemikaalina FeSO4). ”
Näitä siis kertyy runsaasti, koska nämä näin selkeästi jäteasiakirjassa mainitaan.

Lisäksi jätteen luokittelussa esitetään, (4.3.1.2 kohta 4, sivu 7)
” Jätteen ja siitä erottuvan hienoaineksen sisältämä ympäristölle haitallinen tai ihmisten terveydelle mahdollisesti haitallisten aineiden (erityisesti As, Cd, ko, Kr, Cu, Hg, Mo, Ni, Pb, Va, Zn) pitoisuudet ovat riittävän alhaiset..... siten niistä aiheutuva vaara ympäristölle ja terveydelle on merkityksetön sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä ”

Kuitenkin *
Pöyryn ympäristöhakemuksen liite 4.3 toteaa selkeästi jätealueen ympäristövaikutuksista
” Kaivannaisjätteistä voi aiheutua ympäristökuormitusta sulfidirapautumisen myötä muodostuvien happamien ja metalleja sisältävien valuma- ja suotovesien muodossa. Näistä vesistä voi aiheutua ympäristövaikutuksia maaperään, pohja- ja pintaveteen. Lisäksi kaivannaisjätteiden jätealueista voi aiheutua pölypäästöjä sekä maisemavaikutuksia.”

Kaivosalueella pintamaita käsitellään useassa vaiheessa laajalla alueella.

Pintamaiden osalta lupahakemus jatkaa (Maaperä sivu 8)
” Metall- ja arseenipitoisuudet ovat luontaisesti suurempia alueilla, missä maa-ainekseen on sekoittunut lähinnä ultraemäksistä serpentiniittiä ja vähemmässä määrin mustaliuskekiviainesta... Serpentiniitin vaikutus näkyy kohonneina kalsium-, magnesium-, kromi- ja nikkelpitoisuuksina. Mieslahden alueen moreenissa nikkeliä on runsaasti. Maaperän luontaiset nikkelpitoisuudet ovat lähellä maaperän pilaantuneisuuden arvioinnissa nykyään käytettäviä Valtioneuvoston asetuksen 214/2007 mukaisia ohjearvoja, enimmillään (max 254mg/kg) pitoisuudet jopa ylittävät jopa ylemmän ohjearvotason (150mg/kg).

Maa-aineksia kaivetaan ja siirretään suuria määriä sekä toiminnan alussa että jälkihoitotoimenpiteenä.

Edellä ilmoitetut asiat tarkoittavat siis sitä, että ympäristövaikutukset ovat kuitenkin mahdollisia estämistoimenpiteyrityksistä huolimatta.

Muistutuksemme vesistöhaitoista:

Alueen kallioperä ja maa-aines sisältävät ympäristölle ja terveydelle haitallisia alkuaineita, joitakin jopa yli säädettyjen viitearvojen. Näiden kivi- ja maa-ainesten mekaaninen käsittely lisää aineiden pääsyä ympäristöön joko suoraan veden mukana tai ensin pölylaskeumana ja sen jälkeen vesistöön. Kun jo nyt tiedetään alueen haitallisista aineista, niiden tulee antaa olla paikoillaan koskemattomina.

Lisäksi kaivostoiminta räjäytysaineineen ja kone- ja liikennepäästöineen kuormittaa haitallisesti vesistön läheisyydessä olevaa ympäristöä.

Mielestämme suunnitelluilla toimenpiteillä vesistöön kohdistuvia haittoja ei kyetä täysin estämään.

Ainoastaan ilman kaivostoimintaa alueen pienvesistöt ja Oulujärvi voidaan pitää nykyisessä tilassaan. Veden laadulla on erittäin suuri merkitys alueen kasveille ja eläimistölle mukaan lukien ihmiset.

Oulujärveä on arvostettu lähiaikoina siten, että se on nimetty Kainuun maakuntajärveksi. Tämä valinta lisää vesistön virkistyskäyttöarvoa toisin kuin kaivostoiminta.

Valitettavasti kaivostoiminnan vesiä turmelevasta vaikutuksesta Kainuussa on jo riittävästi näyttöä. Teoreettiset kaavailut, kirjaukset ja seurannat eivät merkitse enää mitään siinä vaiheessa, kun ympäristö on kärsinyt vaurioita eikä haitta-aineita voi imaista pois vesistöistä tai maaperästä.

Aikaisemmat mielipiteemme: Liite 1 sivut 7 ja 8 ja liite 2 sivu 5

4. Luontovaikutukset

Natura-alueita perustetaan EU:n säännöksillä ja Suomen valtion laeilla, tulee niillä olla myös lainvoimainen pysyvyys kaikkina aikoina.
Soiden suojelualue kuuluu jättää koskemattomaksi.

Luontoarvioissa kiistatta osoitetaan kaivoksella olevan haitallista merkitystä luontoon ja myös Natura-alueelle.

Haitallisuutta aiheuttavat pölyt, joiden koostumuksesta on jo mainittu edellä sekä vesivirtauksien mukana tulevat alkuaineet / kemikaalit.
Lisäksi oman haittansa aiheuttavat vallien varjostukset ja muuttuvat valo-olosuhteet (valot kaivosalueella).

Tulevaisuudessa ollaan rakentamassa Kylmänpuron ylitse tie. Hakemuksessa sillä ei katsottu olevan mitään vaikutusta, mutta sitä ei perusteltu tarpeeksi.

Muistutamme vielä tässä vaiheessa, kuinka paikallista rantakaavaa tehtäessä oltiin tarkkoja ranta-rakentamisen suhteen: sen vaikutus vesistöön, eläimiin, kasveihin ja maisemaan. Herää kysymys, missä luontovaikutusten arviointi on nyt, kun on kyse suuren mittaluokan rakentamisesta?

Erityisen tarkkoja rantakaavassa oltiin maiseman suhteen ja esim. Pitkänperän katsottiin olevan maisemallisesti merkittävä. Paltamosta päin katsottuna samaan maisemakuvaan tulee nyt kaivos valleineen. (Huomautus: selvitysten tekijänä Pöyry ja vastaanottajina useat samat virkakoneistot)

Muistutuksemme luontoarvoihin:

Luontoon kohdistuvissa haitoissa tulee huomioida veden laadun vaikutus kasveihin ja eläimiin sekä vedessä että maalla.

Suojelualueet tulee pitää ennallaan.

Lisäksi luontovaikutuksissa pitää huomioida vaikutukset maisemaan.

Aikaisemmat mielipiteemme Liite 1 sivut 9 ja 10 liite 2 sivu 5

5. Vaikutukset ihmisiin ja ympäristöön

Ihmisiä koskeva vaikuttavuusalue on rajattu kaivoksesta 2 kilometrin säteelle. Pidämme rajausta erittäin suppeana. Mielestämme näin suuri kaivos ei voi olla vaikuttamatta laajemmalle kuin mitä selvitys ilmoittaa. Selvityksen mukaan kaivoksella ei ole vaikutusta Savirannan kyläläisille eikä Kylmänpuron pohjoispuolella oleville asukkaille (vakituisesti asuville)

Edellä mainittu vaikutusten kieltäminen yli 2 kilometrin päässä asuville on aliarvioimista. Mielestämme vaikutusta on sekä ihmisten hyvinvointiin että maan arvoon.

Muistutuksemme vaikutuksista ihmisiin ja ympäristöön:

Ihmisiin kohdistuvaa vaikuttavuusaluetta on laajennettava ja huomioitava myös psykososiaaliset haitat selvemmin niitä kieltämättä ja vähättelemättä.

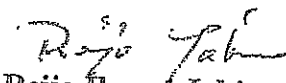
Ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia tulee lisää, mikäli kaivos päättyy myös nikkeliin ja jopa uraanin talteenottoon ja jalostukseen. Tulevaisuuden suunnitelmiaan kaivoshakemus ei paljasta, joten em. asia jää vain hakemusasiakirjoja lukevien arvattavaksi.

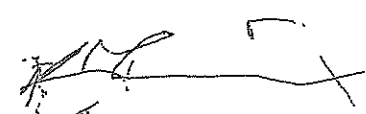
Aikaisemmat mielipiteemme Liite 1 sivu 5 liite 2 sivu 3

6. Yhteenvetona muistutamme ja vaadimme:

Edellä esitettyjen asiakirjojen ja selvitysten mukaan ei ole mahdollista rakentaa ja harjoittaa kaivostoimintaa ilman huomattavia ja kauaskantoisia ympäristöhaittoja sekä haittoja alueen väestölle.

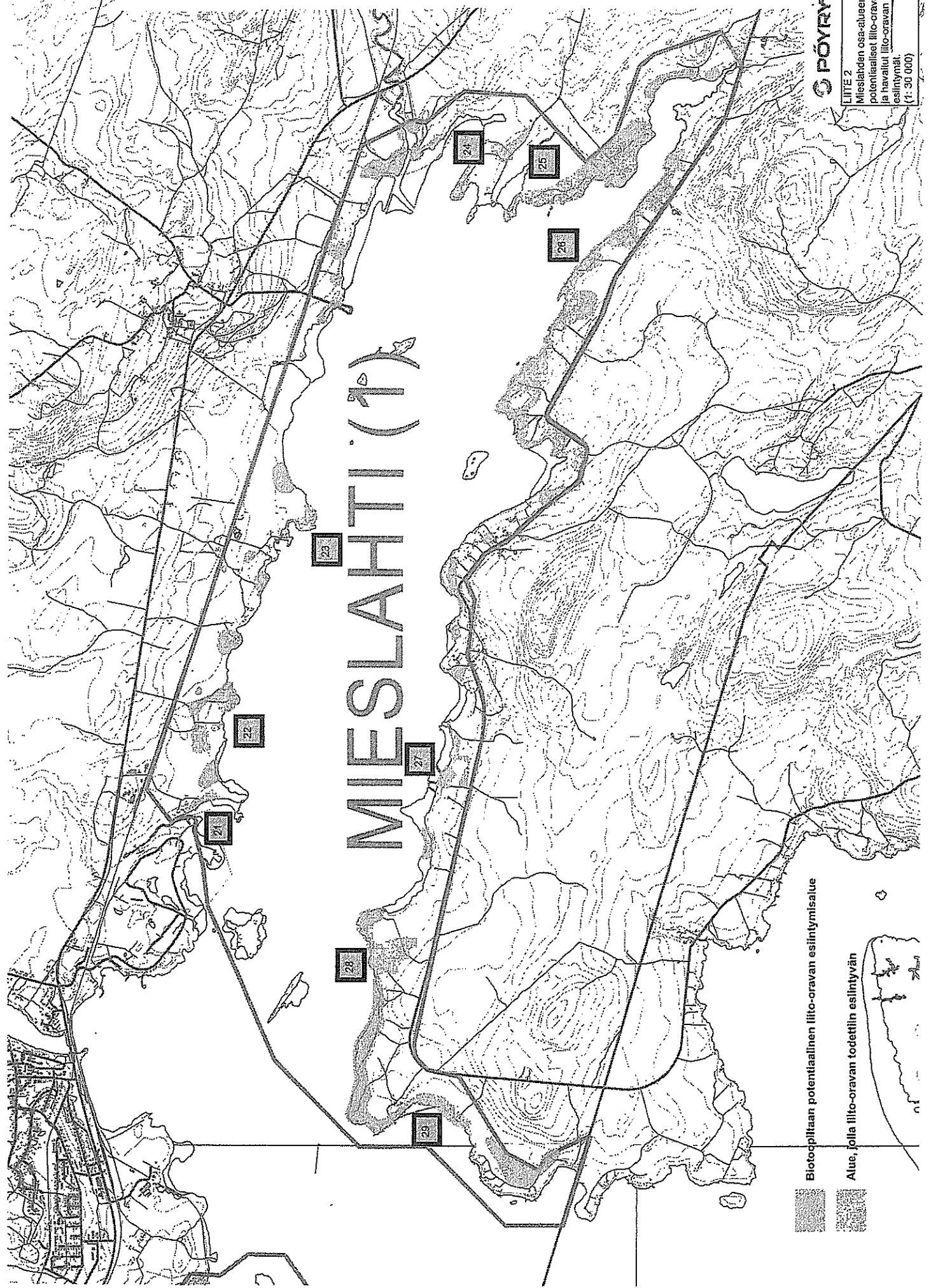
Vaadimme, että Mondo Minerals B.V. Branch Finlandille ei myönnetä sen hakemaa Mieslahden kaivoksen ympäristö- ja vesitalouslupaa.

Reijo Ilmari Jokinen
Laajanniementie 26
88380 Mieslahti

~~valtakirja~~
Raimo Seppo Ensio Jokinen
Lehtolantie 4 A
01450 Vantaa

Liisa Helena Penttilä
Tahvintie 4 A
88380 Mieslahti

Liite 3 valtakirja

MIESLAHTI (1)

PÖYRY

LIITE 2
 Mieslahti-osa-alueen
 potentiaaliset ilto-oravahabitatit
 ja havaitut ilto-oravan
 esiintymät.
 (1:30 000)

Biotoopillaan potentiaalinen ilto-oravan esiintymisalue

Alue, jolla ilto-oravan todettiin esiintyvän

vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta ja suojeluarvoja. Alueelle laadittavassa hoito- ja käyttösuunnitelmassa tulee kiinnittää erityistä huomiota luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun edistämiseen. Lisäksi maakuntakaavaehdotukseen on merkitty perinnemaisemakohteet ja arvokkaat kallioalueet (Kainuun liitto 2007).

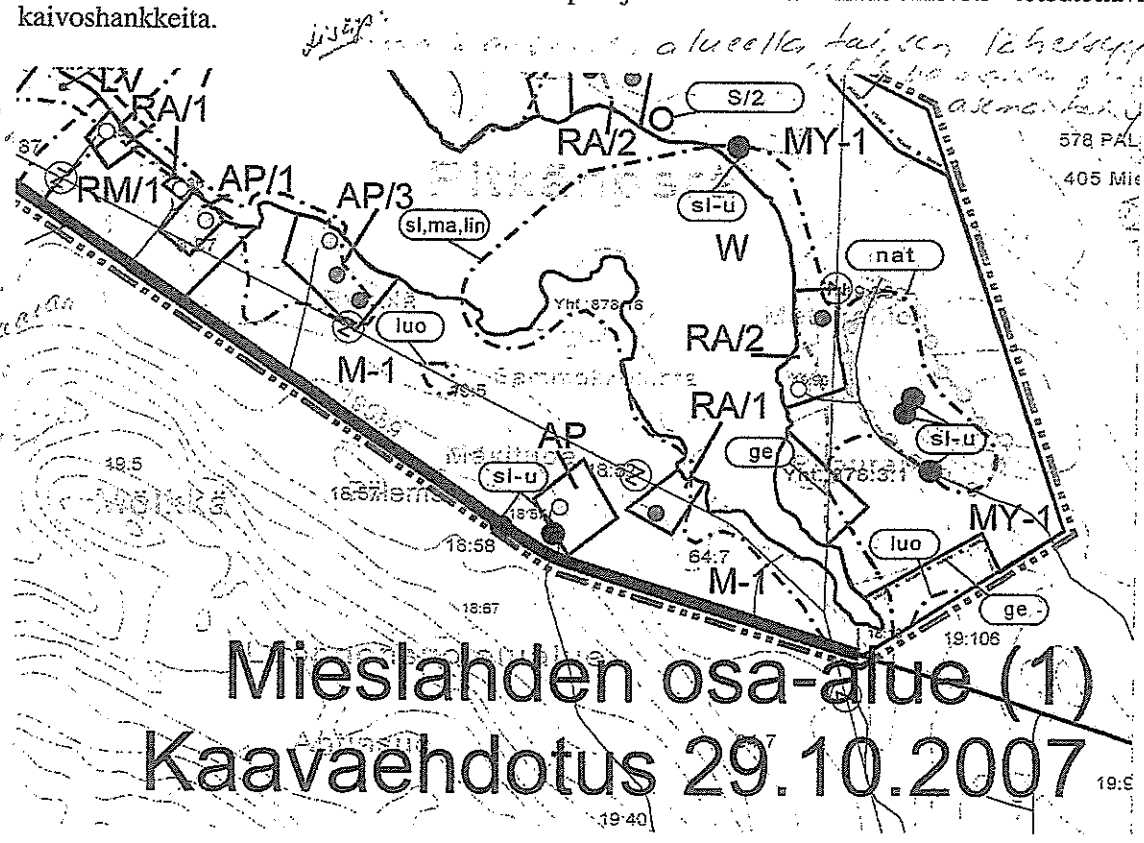
Maakuntakaava on yksi väline maakunnan suunnittelussa maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman kanssa (ks. kohta 3.5).

Yleiskaava, ranta- ja asemakaava

Mieslahden-Pitkänperän tai Maailmankorven alueilla tai niiden läheisyydessä ei ole voimassa olevaa asema- tai yleiskaavaa.

Oulujärven alueelle on käynnistetty Paltamon kunnan toimesta rantayleiskaavaohjelma (Oulujärven rantayleiskaava). Rantayleiskaavan luonnos on ollut nähtävillä 30.5.-29.6.2007 ja ehdotus 7.11.-10.12.2007. Rantayleiskaavan kaava-alue on YVA-hankkeen pohjoispuolella, mutta pohjoisimmat kaivospiirin alueet ovat kaava-alueen sisällä. Yleiskaavaehdotuksessa ei ole huomioitu kaava-alueelle ulottuvia kaivospiirejä eikä niille mahdollisesti toteutettavia kaivoshankkeita.

*pöytäkirja
X) liitteenä
Paltamon kaava-alue
15.3.2007
Oulujärven rantayleiskaavaohjelma
kaivoshankkeita*

Kuva 4. Rantaosayleiskaavaehdotus.

Kaivospiirin alueelle on kaavassa osoitettu M-1 maa ja metsätalousvaltainen alue (Merkinnällä on osoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tarkoitettut alueet, joilta rakennusoikeus on siirretty muille alueille. Alueella on maankäyttö- ja rakennuslain 43 § 2. mom:n nojalla sallittu vain maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen.) ja MY-1 maa ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (ranta-alueilla), (Merkinnällä on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisat alueet, joilla on erityisiä ympäristö- ja luonnonarvoja. Alueen rantarakennusoikeus on siirretty muille alueille. Alueen käyttöä suunniteltaessa ja toteutettaessa tulee kiinnittää huomiota erityisiin ympäristöarvoihin, viheryhteyksien säilymiseen ja ympäristönhoitoon. Luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät alueet tulee säilyttää mahdollisimman luonnonmukaisina.). Lisäksi alueella on merkintä ge eli arvokas kallioalue, *luo*

Maanomistajakohtainen rakennusoikeus on osoitettu yleiskaavakartalla symbolein sekä tilarekisterissä, joka on tämän selostuksen liitteenä. Tilarekisterissä rakennusoikeus on ilmoitettu kantatila- ja palstakohtaisesti.

7.1.6. Muita mitoituseriaatteita

Suunnittelu perustuu työn aloittamisajankohdan mukaiseen lähtöaineistoon (mm. kiinteistöjaotus). Kiinteistörekisterikarttaa ei yleiskaavatyön yhteydessä enää päivitetä, mutta tämän ajankohdan jälkeen tapahtuneet kiinteistöjärjestelyt otetaan huomioon kaavassa kaavaehdotusvaiheeseen asti, mikäli ne vaikuttavat maanomistajakohtaiseen mitoitukseen ja rakennusoikeuden määrään.

Laskennallista rakennusoikeutta kertyy koko kaava-alueelta, eikä mitoitusmenetelmä huomioi paikallisissa olosuhteissa tapahtuvaa vaihtelua. Tästä syytä mitoituseriaatteiden mukaista laskennallista rakennusoikeutta voidaan tapauskohtaisen harkinnan perusteella tarkistaa perustellusta syytä. Tarkistamisen peruste voi olla esimerkiksi rakennuspaikan soveltuvuus rakentamiseen tai tulvanvaara.

Yleiskaavassa selvitetään käytetty ja uusi rakennus maanomistajakohtaisesti *ranta-alueella*. Ranta-alue on kaavassa osoitettu ja sillä tarkoitetaan aluetta, jolla rannassa oleva tai rantaan tukeutuva loma-asutus vaatii järjestämistä. Ranta-alue ulottuu rantaviivasta sisämaahan päin niin pitkälle kuin rakentaminen tukeutuu vesistön käyttöön tai vetovoimaan. Tukeutuminen vesistöön voi tarkoittaa esimerkiksi tieyhteyttä, venevalkamaa tai uimarantaa. Ranta-alueen leveys on hallintokäytännössä usein arvioitu noin 200 metriksi, mutta maisemasta ja muista olosuhteista riippuen se voi olla leveämpikin.

Ranta-alueen käytetyksi rakennusoikeudeksi kirjataan suunnitteluajankohdan mukainen rakentamistilanne sekä voimassa olevat poikkeamis- tai rakennusluvat. Loma-asunto ja vakituinen asunto ovat mitoituksessa samanarvoisia.

Olemassa olevan luvallisesti rakennetun rakennuksen voi peruskorjata tai korvata uudella (kaavamääräykset huomioon ottaen), vaikka tilan yleiskaavan mukainen rakennusoikeus olisi jo täysin käytetty.

Yhteisten maa-alueiden, yhteisten vesialueiden sekä tiealueiden rakennusoikeutta ei muista alueista poiketen osoiteta kaavakartalla.

7.2. SUUNNITTELURATKAISUN KUVAUS

7.2.1. Asuminen

Kaavakartalla on osoitettu kaikki olemassa olevat ja yleiskaavan mitoituksen mukaiset uudet rakennuspaikat. Rakennuspaikalla tarkoitetaan tässä yhteydessä yhden asuin- tai lomarakennuksen rakennusoikeutta talousrakennuksineen.

Rakennuspaikat on osoitettu pääsääntöisesti nykyisen käyttötarkoituksensa mukaan joko AP-, RA- tai AM-alueiksi. Lomarakennuspaikkoja on osoitettu AP-alueiksi harkinnan mukaan silloin, kun maanomistaja on kaavan laatimisen yhteydessä nimenomaan toivonut pysyvää rakennuspaikkaa tietylle alueelle.

Omarantainen lomarakennuspaikka on osoitettu merkinnällä RA/1 ja sisämaan lomarakennuspaikka merkinnällä RA. Merkintään liittyy lisäksi symboli (täytetty ympyrä) silloin, kun rakennuspaikka sijaitsee ranta-alueella.

Omarantainen vakituinen asunnon rakennuspaikka on osoitettu merkinnällä AP/1 ja sisämaan vakituinen rakennuspaikka merkinnällä AP. Merkintään liittyy lisäksi symboli (täytetty ympyrä) silloin, kun rakennuspaikka sijaitsee ranta-alueella.

Kaavassa on osoitettu rantaan rajoittuva maatilan talouskeskuksen alue merkinnällä AM/1 ja sisämaan maatila merkinnällä AM. Lisäksi kaavassa on osoitettu sellaiset tilat, jotka eivät saa EU-tukea (tila ei ole maa- ja metsätalouden osalta aktiivikäytössä), mutta joilla on maatilan rakennuskanta, merkinnällä AM-1/1. Merkintään liittyy lisäksi symboli (täytetty ympyrä) silloin, kun rakennuspaikka sijaitsee ranta-alueella.

Uusien rakennuspaikkojen vähimmäispinta-ala AP- ja AP/1- ja RA- ja RA/1- alueilla on 5000 m². Melalahden kyläalueen AP-1-rakennuspaikoilla rakennuspaikan vähimmäispinta-ala on 3000 m²

Ennen 19.9.1969 muodostuneilla kiinteistöillä eli ns. muuttumattomilla kantatiloilla uuden rakennuspaikan vähimmäispinta-ala RA-alueella on 2000 m².

Uudet rakennuspaikat on mahdollisuuksien mukaan pyritty sijoittamaan vanhan asutuksen tai tieverkoston läheisyyteen.

Yhdyskuntarakenteen kannalta edulliset asumisen vyöhykkeet

Kuten edellä on esitetty, Oulujärven kaavassa käytetyt mitoitusvyöhykkeet perustuvat luonto- ja maisemaselvityksistä saatuun tietoon alueen arvoista sekä virkistyskäytön kannalta merkittäviin vapaisiin ranta-alueisiin. Kiinteistöjaotuksesta ja maanomistusoloista johtuen uudet rakennuspaikat sijoittuvat melko tasaisesti eri puolille kaava-alueita.

Jotta yleiskaavan laatiminen olisi myös yhdyskuntarakenteen kannalta tavoitteellista, on yleiskaavassa erityisesti huomioitu olemassa olevat kyläalueet siten, että ne on osoitettu ”yhdyskuntarakenteen kannalta edullisiksi asumisen vyöhykkeiksi”. Näitä vyöhykkeitä on osoitettu Melalahden, Savirannan, Varislahden ja Pehkolanlahden kyläalueille. Näillä alueilla olemassa olevaa kylärakennetta pyritään vahvistamaan ja tiivistämään.

Lisäksi kuntataajaman itä- ja länsipuoliset alueet, joilla on jo olemassa olevaa tiivistä rakentamista, on osoitettu yhdyskuntarakenteen kannalta edullisiksi asumisen vyöhykkeiksi. Nämä alueet ovat yhdyskuntarakenteen kannalta edullisia vyöhykkeitä mm. seuraavien tekijöiden johdosta:

- palvelujen saavutettavuus
- alueen asema yhdyskuntarakenteessa
- alueella jo olevan pysyvän asutuksen määrä ja sijainti
- vesi- ja jätehuolto (kunnallinen viemäri Mieslahden pohjoisrannalla)

Yhdyskuntarakenteen kannalta edullisilla asumisen vyöhykkeillä sallitaan tietyn ehdoin lisärakennuspaikkojen rakentaminen *yleiskaavan mukaisen ranta-alueen mitoituksen lisäksi*. Lisärakennuspaikkojen rakentaminen edellyttää, että uusi rakentaminen täydentää vanhaa kylärakennetta tai on muutoin yhdyskuntarakenteen kannalta tarkoituksenmukaista ja sopii maastoon ja maisemaan. Lupaa rakentamiseen ei kuitenkaan saa myöntää, mikäli sitä haetaan lähivirkistykseen soveltuvalla alueella tai muulle yhteiskäyttöiselle alueelle tai mikäli rakentaminen vaarantaa alueen luonto- ja maisema-arvojen säilymistä.

Mikäli yhdyskuntarakenteen kannalta edulliselle asumisen vyöhykkeelle myönnetään suunnittelutarveratkaisu lisärakentamisen toteuttamiseksi, rakennuspai-

Rantayleiskaavaan on osoitettu venevalkamien lisäksi useita rantautumispaikkoja, joista valtaosa palvelee jo ennestään kyläläisiä ja kesäasukkaita. Veneväylät on merkitty kaavakarttaan.

7.2.4. Liikenne

Uusien rakennuspaikkojen sijoittelussa on otettu huomioon olemassa oleva tieverkko. Yleiskaavassa tiet on jaoteltu seuraavasti: seututie, yhdystie, muu yhdystie (taajamatie), muu tie. Seututeitä ei yleiskaava-alueella ole.

Maakuntakaavaehdotuksen mukainen ohjeellinen tielinjaus Kajaani-Toukansaari-Petäjälähti on osoitettu yleiskaavassa tieliikenteen yhteystarve-merkinnällä siltä osin kuin tielinjaus sijaitsee yleiskaava-alueella.

Yleiskaavamerkintä perustuu myös vuonna 1979 laadittuun yleissuunnitelmaan valtatie 22 parantamiseksi välillä Petäjälähti-Kajaani.

Ohjeellista merkintää on yleiskaavassa perusteltua käyttää todennäköisen alueidenkäyttötarpeen toteuttamismahdollisuuksien varaamiseksi muun muassa silloin, kun tien sijainnista on käytettävissä vain alustavia suunnitelmia tai sijaintiin liittyy muutoin tavanomaista suurempaa epävarmuutta.

Lisäksi kaavassa on osoitettu Oulu-Helsinki-itäinen rautatieyhteys pääratamerkinnällä ja rautatiehen tukeutuva, käytöstä poistunut Melalahden asema LR-merkinnällä rautatieliikenteen alueeksi.

Lisäksi kaavassa on osoitettu Oulujärven tärkeimmät veneväylät.

7.2.5. Erityisalueet

Kaavassa on osoitettu Reetinniemen kaivos kaivosalueeksi, EK.

7.2.6. Maa- ja metsätalous

Kaavassa on osoitettu tavanomaisia maa- ja metsätalousvaltaisia alueita ranta-alueella M-1 – merkinnällä ja kuivanmaan puolella merkinnällä M.

Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on erityisiä ympäristö- ja luontoarvoja, on osoitettu merkinnöillä MY-1 (ranta-alueet). MY-1 -merkinnällä on osoitettu suurin osa alueen saarista ja lisäksi ranta-alueella sijaitsevat arvokkaat kallioalueet. Näillä MY-1 alueella on sallittu vain maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen.

Alueella sijaitsevat perinnemaisemat on osoitettu kaavassa MA-aluemerkinnöillä. Perinnemaisemiin lukeutuvat seuraavat kohteet: Viilon haka, Horkkalan haka, Hannilan rantahaat, Arvolan haka, Kestin ja Lammen laidun, Kalliomäki, Rusalan laidun, Jussilan haka Lisäksi MA-merkinnöillä on osoitettu maisemallisesti merkittävät peltoalueet.

MA-kohteet on esitetty maisema- ja kulttuuriympäristön kartoissa ja lisäksi luetteloitu luontoselvityksessä (Pöyry, 2006).

Sekä maisemallisesti arvokkaat peltoalueet että perinnemaisema-alueet on osoitettu merkinnöillä MA-1 (ranta-alueet) ja MA. MA-alueella on voimassa maisematyön luvanvaraisuus (MRL 128 §).

Sekä arvokkaiden ja säilytettävien luonnonympäristöjen että maisemallisesti arvokkaiden peltoalueiden rajaaminen rantayleiskaavassa perustuvat sekä alueelle laadittuun luontoselvitykseen (Pöyry, 2006) että maisema- ja kulttuuriympäristöselvitykseen, jotka ovat kaavaselostuksen liitteenä.

7.2.7. Suojelu

Luonnonsuojelu

SL

Kaava-alueella sijaitsee neljä luonnonsuojelualuetta, jotka on osoitettu karttaan SL-merkinnällä.

Melalahden osa-alueen (2) SL-alueiden sisälle kuuluu kolme yksityistä suojelualuetta; Ellukan lehtoalueen Valtala, Moilala ja Erkkilänniemi. Alueet ovat kooltaan yhteensä noin 9 hehtaaria.

Pehkolanlahden osa-alueella (5) sijaitsee saariryhmä, joka kuuluu Natura 2000-alueeseen (Oulujärven lintusaaret) ja on rantojensuojeluohjelman kohde.

Lisäksi Melalahden kyläalueella (2) sijaitsee Myllymäen lehto, joka on yksityinen suojelualue ja on kooltaan noin 8 hehtaarin kokoinen.

Kaava-alueella on viisi Natura-aluetta, jotka sijaitsevat Mieslahden (1), Melalahden (2), Pehkolanlahden (5), Kiveslahden alueella (6) ja lisäksi Melalahden kyläalueella (7).

Luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla suojellun uhanalaisen eliölajin (liito-orava) esiintymispaikat on osoitettu kaavassa luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeiksi alueiksi (luo). Liito-oravan esiintymispaikkojen luonnonsuojellusta arvoa ja ominaispiirteitä ei saa vaarantaa.

Rantojensuojeluohjelmaan kuuluvat alueet on osoitettu kaavaan s-1 - ja lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvat alueet s-2 -merkinnällä.

Luonnonsuojelualueet, Natura-alueet, luo-, s-1 ja s-2 -kohteet on luetteloitu erillisessä luontoselvityksessä (Pöyry 2006), josta ilmenee kohteiden suojeluperusteet.

Kaavaan on rajattu sl-alueita (kohde/osa-alue, jolla on erityisiä suojeluarvoja). Merkinnällä on osoitettu eläimistöltään tai kasvillisuudeltaan arvokkaita alueita. Näillä alueilla mahdollisesti suoritettavien toimenpiteiden tulee olla sellaisia, että alueen luonnonympäristö säilyy.

Kaavaan on rajattu myös ma-alueita (maisemallisesti arvokas peltoalue) selvityksiin perustuen.

Sl- ja ma-kohteet on luetteloitu aiemmin tehdyssä luontoselvityksessä (Suunnittelukeskus 1998) ja laajennusalueiden kohteet liitteenä olevassa maisema- ja kulttuuriympäristöselvityksessä ja inventoinnissa.

Kaavassa on osoitettu seuraavat uhanalaiset kasvilajit sl-u-merkinnällä:

Erityisesti suojeltavat lajit (Luonnonsuojelulaki 47 §):

kainuunnurmihärkki *Cerastium fontanum* subsp. *vulgare* var. *kajanense*
horkkakatkero *Gentianella amarella*
serpentiinipikkutervakko *Lychnis alpina* var. *serpentinicola*
viheruurresammal *Zygodon viridissimus*

luo =
liito-orava
Rantojensuojelu

Luontodirektiivin liitteiden II ja/tai IV lajit:

neidonkenkä *Calypso bulbosa*
tikankontti *Cypripedium calceolus*
myyränporras *Diplazium sibiricum*
kiiltosirppisammal *Hamatocaulis vernicosus*

Uhanalaisten kasvilajien sijaintitiedot perustuvat olemassa oleviin rekistereihin. Niissä on aina jonkin verran epätarkkuutta, koska tiedot ilmoitettiin aiemmin rekisterissä usein hehtaarin tarkkuudella. Näin ollen kaavamääräyksen mukaan rakennuslupahakemuksen käsittelyn yhteydessä uhanalaisen lajin mahdollinen esiintymispaikka on selvitettävä tarkemmin ja otettava huomioon rakennuspaikkaa sijoitettaessa.

Rakennettu ympäristö

Melalahti-Vaarankylän valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, on osoitettu kaavassa ma-1-merkinnällä. Alueen rajausta perustuu valtioneuvoston 5.1.1995 tekemään periaatepäätökseen.

Melalahden kylä ja sitä ympäröivä kulttuurimaisema on osoitettu kaavassa valtakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi (sk-1 –merkintä). Alue on valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita ja lukeutuu Kainuun vanhimpiin pysyvän asutuksen kerrostumiin.

Kyläkuvallisesti arvokkaiksi alueiksi (sk-2) on osoitettu paikallisesti arvokkaat kyläalueet tai kyläalueiden osat. Näitä ovat Savirannan, Varislahden ja Pehkolahden kyläalueet sekä Melalahden kyläalueella sijaitsevat yksittäiset rakennetun ympäristön kokonaisuudet.

Sk-merkinnöillä osoitetut kyläalueet ovat kulttuurimaisemallisesti, historiallisesti ja kyläkuvan kannalta merkittäviä aluekokonaisuuksia, joiden säilymistä tulee edistää.

Suojeltaviksi rakennuksiksi (sr) on kaavassa merkitty rakennustaiteellisesti, kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokkaat rakennukset tai rakennusryhmät.

Merkinnällä sr-2 on osoitettu kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet, jotka ovat maakunnallisesti arvokkaita. Näitä ovat Melalahden työväentalo sekä Pertinpiha Melalahden kyläalueella.

Merkinnällä sr-3 on osoitettu kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet, jotka ovat paikallisesti arvokkaita. Merkinnällä sr-4 on osoitettu muita kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita. Kaikki sr-kohteet on luetteloitu kaavaselostuksen liitteessä.

Sr-2- ja sr-3-kohteen rakennustaiteellinen, kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen merkitys tulee säilyttää. Kohteen purkaminen on maankäyttö- ja rakennuslain 41§ 2 mom:n nojalla ilman pakottavaa syytä kielletty. Kohdetta koskevat muutossuunnitelmat tulee lähettää museoviranomaiselle lausunnon antamista varten. Sr-4-kohdetta koskevat lievemmat kaavamääräykset. Ensisijaisena tavoitteena näillä alueilla / kohteilla on sopeuttaa täydennysrakentaminen nykyiseen ympäristöön, jotta kokonaisuuden arvo säilyisi.

Kaavaselostuksen liitteenä on sekä maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys että talven 2006-2007 aikana tehdyn inventoinnin luettelo, joista ilmenee tarkemmin

Palonen	5,003	2-20 ha	1,67
? (Tahkonsalmessa)	2,771	2-20 ha	0,92
Iso-Jatko	13,499	2-20 ha	4,50
Kainuasaari	8,500	2-20 ha	2,83
Peltosaari (2 saarta)	6,494	2-20 ha	2,16
Vasikkasaari	3,536	2-20 ha	1,18
Nuottisaari	18,412	2-20 ha	6,14
Lamponen	5,984	2-20 ha	1,99
Lehtosaari	4,973	2-20 ha	1,66
Kotisaari	6,399	2-20 ha	2,13
Lehtonen	14,702	2-20 ha	4,90

Lisäksi kaava-alueella on 91 alle 2 hehtaarin suuruista saarta, joille ei myöskään ole sijoitettu uusia rakennuspaikkoja.

Kaikki saariin sijoitetut uudet rakennuspaikat sijaitsevat yli 20 hehtaarin suuruisilla saarilla, joilla on jo ennestään rakennuspaikkoja. Näille saarille on sijoitettu yhteensä 19 uutta rakennuspaikkaa.

Saaren nimi	Saaren pinta-ala (rakennusoikeus muodostuu kuitenkin rantaviivan pituuden perusteella)	Saaren kokoluokka	Olevat rp:t	Uudet rp:t
Volosaari	36 ha	yli 20 ha	3	8
Tevä	136 ha	yli 20 ha	34	2
Koljolansaari	106 ha	yli 20 ha	23	3
Pitkäniemi	20 ha	yli 20 ha	5	6

Kumotun kaavan ja tekeillä olevan kaavan tehokkuudessa on selvä ero, mihin vaikuttaa ainakin kolme tekijää. Ensinnäkin kaavan tehokkuuteen vaikuttavat käytössä olevat suunnitteluperiaatteet ja mitoitusnormit. Toiseksi kumotun kaavan mukaisissa olemassa olevissa rakennuspaikoissa havaittiin lukuisia virheitä. Kolmanneksi kumotussa kaavassa rantaviiva on saatujen selvitysten mukaan muunneltu manuaalisesti eli käsin mittaamalla. Nyt tekeillä olevassa kaavassa rantaviiva on mitattu tietokoneavusteisesti, mikä on lisännyt rantaviivan mittaustarkeyttä.

8. RANTAYLEISKAAVAN VAIKUTUKSET

8.1. ARVIOINNIN LÄHTÖKOHDAT

Vaikutusten arviointi perustuu olemassa oleviin selvityksiin ja yleiskaavan luonnosvaiheen suunnitelma-aineistoon. Vaikutuksia on arvioitu suhteessa alueen nykytilaan sekä olemassa oleviin suunnitelmiin (ranta-asemakaavat). Arvioinnin lähtökohdaksi on otettu, että uusi maankäyttö toteutuu kaavaluonnoksessa esitetyssä laajuudessa.

Mieslahden kaivoshankkeen vaikutukset on arvioitu sitä koskevissa ympäristö- ja vesitalouslupa-asiakirjoissa.

8.2. VAIKUTUKSET ALUE- JA YHDYSKUNTARAKENTEeseen

Kaavalla ei ole merkittäviä vaikutuksia aluerakenteeseen. Kaavan mukaisen rakentamisen toteutuminen täysimääräisenä voi vahvistaa Oulujärven asemaa vapaa-ajanviettopaikkana ja matkailualueena.

Kaavassa osoitettu uudisrakentaminen on pääasiassa olemassa olevaa rakennettua ympäristöä täydentävää. Maanomistusolot ja tasapuolisuuden periaate ohjaavat rantayleiskaavassa merkittävästi uusien rakennuspaikkojen sijoittumista. Yleiskaavassa on kuitenkin pyritty rakennuspaikkojen hajaantumisen lieventämiseen käytettävissä olevin keinoin.

Yleiskaavassa Melalahden, Savirannan, Varislahden ja Pehkolanlahden kyläalueet on osoitettu yhdyskuntarakenteen kannalta edullisiksi asumisen vyöhykkeiksi, joilla kylärakennetta pyritään vahvistamaan ja tiivistämään. Lisäksi Mieslahden tiiviisti rakennetulle pohjoisrannalle on osoitettu yhdyskuntarakenteen kannalta edullinen asumisen vyöhyke. Näillä alueilla yleiskaavan mitoituksen mukainen rakennusoikeus on osoitettu yleiskaavassa kuten muillakin alueilla, mutta näiden rakennuspaikkojen lisäksi alueelle voidaan osoittaa lisärakennuspaikkoja. Lisärakennuspaikkojen toteuttaminen edellyttää, että siihen on yhdyskuntarakenteen tiivistämisen vuoksi perusteita ja että rakentaminen sopii maastoon ja maisemaan. Myös mahdollisuus sivuasunnon rakentamiseen sekä pienempään rakennuspaikkakokoon, jos alue on liitetty kunnalliseen vesi- ja viemäriverkostoon tai muuhun alueelliseen vesihuoltoverkostoon, mahdollistavat rakenteen tiivistämisen. Rakenteen tiivistymisestä huolimatta yhdyskuntarakenteen kannalta edullisilla asumisen vyöhykkeillä edellytetään lähivirkistykseen ja muiden yhteiskäyttöön soveltuvien alueiden säilyttämistä rakentamisesta vapaina.

Yleiskaavassa osoitetut uudet rakennuspaikat on pääasiassa varattu loma-asutukseen. Kuitenkin erityisesti kyläalueilla suositetaan ympärivuotista asutusta loma-asutuksen sijaan. Lisääntyvällä vakituisella asumisella voidaan kyläalueilla turvata tai synnyttää julkisia ja yksityisiä palveluja, tukea maaseudun elinvoimaisuutta ja hyödyntää olemassa olevan rakennuskannan uudelleen käyttöönnottoa.

Kaavakartalla ei ole erikseen osoitettu alueita, joilla käyttötarkoituksen muutosta ei sallita. Kaavaselostuksessa on kuitenkin todettu, että niitä ovat maisemallisesti ja luonnonarvoiltaan erittäin herkät alueet sekä syrjäiset ja muusta asutuksesta erillään olevat alueet.

8.3. VAIKUTUKSET LUONNONYMPÄRISTÖÖN

8.3.1. Yhteenvedo vaikutuksista

Luonnonympäristön osuus ranta-alueilla vähenee jonkin verran uudisrakentamisen lisääntyessä. Suuri osa uudisrakentamisesta sijoittuu olemassa olevia rakennettuja vyöhykkeitä täydentäen tai laajentaen, joten rakentaminen ei merkittävässä määrin aiheuta yhtenäisten luonnonympäristökokonaisuuksien pirstoutumista. Rakennusoikeutta on mahdollisuuksien mukaan pyritty siirtämään pieniltä alle 5 ha:n saarilta mantereelle, jolloin saarten nykyisellään rakentamattomat osat ovat pitkälti jääneet rakentamisen ulkopuolelle ja säilyvät luonnonalueena.

Kaava-alueen luontoselvityksissä luonnonoloiltaan arvokkaiksi todetut kohteet tai aluekokonaisuudet on kaavaluonnoksessa osoitettu päällekkäismerkinnöin (sl, s-1, s-2, ge). Luonnonsuojelualueet on osoitettu aluevarausmerkinnällä SL

ja maa- ja metsätalousalueet, joilla on erityisiä ympäristöarvoja aluevarausmerkinnällä MY tai MY-1.

Luontoselvityksessä arvokkaiksi todetuille alueille tai välittömästi niiden yhteyteen ei ole osoitettu uutta rakentamista tai muuta uutta maankäyttöä ellei tämä maanomistusoloista johtuen ole ollut välttämätöntä. Koska uudisrakentaminen myös arvoalueille sijoituessaan koostuu joko yksittäisistä rakennuspaikoista tai muutaman rakennuspaikan muodostamista ryhmistä tai tukeutuu nykyiseen rakennettuun ympäristöön, eivät vaikutukset ympäristökokonaisuuksien arvoihin paikallisia vaikutuksia lukuun ottamatta yleensä muodostu merkittävästi haitallisiksi.

Natura 2000-alueisiin ei kohdistu merkittäviä vaikutuksia.

8.3.2. Vaikutukset Natura 2000-alueisiin

Arvioinnin taustaa

Luonnonsuojelulain (20.12.1996/1096) 65 §:ssä säädetään, että jos hanke tai suunnitelma yksistään tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkityksellisesti heikentää Natura 2000 –verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on verkostoon sisällytetty, on hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan arvioitava nämä vaikutukset asianmukaisella tavalla. Luonnonsuojelulain 66 §:ssä on säädetty, ettei viranomainen saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos em. arviointi- ja lausunto menettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Suojeluperusteina olevia luonnonarvoja merkittävästi heikentävällekin hankkeelle on kuitenkin mahdollista myöntää lupa taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelma, jos valtioneuvosto yleisistunnonsa päätää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole.

Mikäli Natura-alue on perustettu luontodirektiivin liitteessä I tarkoitetun ensisijaisesti suojeltavan luontotyypin tai liitteessä II tarkoitetun ensisijaisesti suojeltavan lajin suojelemiseksi, on lisäedellytyksenä, että ihmisten terveyteen, yleiseen turvallisuuteen tai ympäristölle muualla koituviin erittäin merkittäviin suotuisiin vaikutuksiin liittyvä syy taikka muu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy vaatii luvan myöntämistä taikka suunnitelman hyväksymistä tai vahvistamista. Tässä tapauksessa asiasta on hankittava komission lausunto.

Vaikutusten arviointi on tehty yleispiirteisellä tasolla. Varsinaista Natura-arvioinnin tarveharkintaa ei ole tehty.

Mieslahden osa-alue (1)

Mieslahden alueella on Antinmäen-Kylmänpuron-Hevossuon (FI1200304, n. 90 ha) Natura-alueeseen kuuluva rajaus (Matokallio; Kainuun ympäristökeskus 2006). Natura-alue on luontodirektiivin mukainen SCI-alue, jonka suojeluperusteina ovat seuraavat luontotyypit (priorisoidut l. erityisen tärkeät luontotyypit lihavoitu):

• Humuspitoiset lammet ja järvet	3 %
• Pikkujoet ja purot	0 %
• Vaihettumissuot ja rantasuot	7 %
• Letot	38 %
• Boreaaliset lehdot	1 %

- **Fennoskandian metsäluhdat** 4 %
- **Puustoiset suot** 14 %

Alueen suojeluperusteina on lisäksi luontodirektiivin liitteen II kasvilajeja:

- kiiltosirppisammal *Drepanocladus vernicosus*
- uhanalainen laji

Matokallio on jäkäläpeitteinen silokallio, jolla kasvaa harvaa männikköä. Alueen kallio on serpentiniittia ja sillä kasvaa uhanalaisia kasvilajeja. Kallion ympärillä tehdyt hakkuut ovat lisänneet Matokallion paahteisuutta (Kainuun ympäristökeskus 2006). Alue on myös hyvin kulutusherkkä.

Natura-alue ja sen ympäristö on merkitty kaavaan MY-1 –merkinnällä (Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja). Lisäksi Natura-alue ja sen länsipuolinen lahti on rajattu sl –merkinnällä (kohde, jolla on erityisiä suojeluarvoja). Natura-alueen länsipuolelle on osoitettu kaksi rakennuspaikkaa, joista toinen on olemassa oleva.

Osayleiskaavasta ei aiheudu alueelle merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Osayleiskaavassa osoitettu uusi rakentaminen ei lisää liikkumista alueella niin merkittävästi, että haitallisia vaikutuksia syntyisi.

Melalahden osa-alue (2) ja Melalahden kyläalue (7)

Melalahden ja Melalahden kylän alueella on Melalahden lehtojen ja Horkanlammen Natura 2000 –alue (FI1200302, n. 34 ha; Kainuun ympäristökeskus 2007), joka koostuu kolmesta osa-alueesta. Natura-alue on luontodirektiivin mukainen SCI-alue, jonka suojeluperusteina ovat (priorisoidut luontotyypit lihavoitu):

- Kalkkilammet ja järvet 31 %
- Boreaaliset lehdot 51 %
- **Puustoiset suot** 17 %

Alueen suojeluperusteena on lisäksi luontodirektiivin liitteen II laji:

- myyränporras *Diplazium sibiricum*

Melalahden alueen Natura-alueesta suuri osa on osoitettu kaavaluonnoksessa merkinnällä SL (luonnonsuojelualue). Alueella on suojeltu lehtoalue. Muilta osin Natura-alue on osoitettu M-1 –merkinnällä (Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja). Ellukanlahden rantaan on merkitty kaksi olemassa olevaa rakennuspaikkaa.

Lisääntyvällä kulkemisella voisi olla vaikutusta alueen kasvillisuuteen, sillä lehtokasvillisuuden kulutuskestävyys on heikko. Osayleiskaava ei kuitenkaan juurikaan lisää kulkemista alueella, sillä muutokset ympäröivän alueen maankäytössä ovat hyvin vähäisiä.

Melalahden kylän alueella on kaksi Natura-alueeseen kuuluvaa rajausta. Pohjoinen osa-alue, Horkanlampi on vesialuetta W. Lammen ympäristössä on MA – (Maisemallisesti arvokas peltoalue) ja M –merkinnöillä (Maa ja metsätalousvaltainen alue) osoitettuja alueita. Lammen rannoilla on myös asuntoalueita AP. Kirkasvetinen, emäksisellä kallioperällä sijaitseva Horkanlampi on viime aikoina rehevöitynyt (Kainuun ympäristökeskus 2006). Rehevöitymisuhka on syytä huomioida alueen ympäristön maankäytössä.

Kalvasärviää (*Myriophyllum exalbescens*) tavataan yleensä murtovedessä, suo-
jaisilla rannoilla ja etenkin pohjoisen rehevissä järvissä (Hämet-Ahti ym. 1994).
Suunnittelualueella lajia tavataan Ellukan lahden pohjukassa (Leinonen, S.,
Kaakinen, K. & Ketonen, M. 1985).

Kainuunnurmihärkkin (*Cerastium fontanum* subsp. *vulgare* var. *kajanensis*)
ainoa kasvupaikka Suomessa on Paltamossa, missä se esiintyy ultraemäksisellä
kalliolla (Hämet-Ahti ym. 1994). Laji esiintyy Paltamossa Honkaniemen kärjes-
sä rannan lehtimetsässä (Lounamaa 1956), Pitkänperän Pitkänkalliolla (Ulvinen,
T., Leinonen, S. & 1987) sekä Mieslahden Laajanniemen kärjessä olevalla
kalliopaljastumalla (Leinonen, S. & Ketonen, M. 1985).

Velholehti (*Circaea alpina*) kasvaa yleensä kosteissa ja varjoisissa lehdoissa,
lehtokorvissa, puronvarsilla ja lähteisillä paikoilla (Hämet-Ahti ym. 1994).
Suunnittelualueella laji esiintyy Ellukan pohjukan kaakkoisrannalla olevalla
lehtomaisella rinteellä (Leinonen, S., Ketonen, M. & Kaakinen, K. 1985).

3.6.3 Silmälläpidettävät lajit

Hirssisara (*Carex panicea*) kasvaa lehtomaisilla soilla, kosteilla turveniityillä,
rannoilla, tuoreilla niityillä ja lehtoniityillä (Hämet-Ahti ym. 1994). Suunnitte-
lualueella lajia tavataan niukasti Reetiniemessä kalkkilouhoksen kaakkoispuo-
lella (Ulvinen, T. 1989).

Kaiheorvokki (*Viola selkirkii*) kasvaa kallioalus- ja puronvarsilehdoissa. Suun-
nittelualueella kaiheorvokkia on tavattu Melalahden Salmen talon itäpuolella
olevassa harmaalepikossa (Ulvinen, T. 1989).

Kaislasaraa (*Carex rynchophylla*) tavataan yleensä ruoho- ja heinäkorpissa,
puronvarsissa, lähteiköissä, rannoilla ja ojissa (Hämet-Ahti ym. 1994). Suunnit-
telualueella laji esiintyy Savirannan talosta lounaaseen olevalla vanhalla niityllä
(Leinonen, S. 1985).

Kalkkimaariankämmeekkää (*Dactylorhiza fuchsii*) tavataan mm. korvissa, kan-
gasmetsien soistuvissa painanteissa, suoniityillä ja rannoilla (Hämet-Ahti ym.
1994). Suunnittelualueella lajia tavataan vain muutaman yksilön verran Neu-
vosenniemellä Martinniemen rantapensaikossa vesirajan tuntumassa (Varkki
1991).

Viherrauniainen (*Asplenium viride*) esiintyy ultraemäksisellä kalloilla ja so-
raikolla. Suunnittelualueella laji esiintyy Mieslahden Laanniemen kärjessä
(Ketonen, M. & Leinonen, S 1985) sekä Pitkänperän serpentiinikalliolla (Heik-
kinen, L. 1969).

3.6.4 Luonnonsuojeluasetuksella (106/97) rauhoitetut lajit

Kevätlinnunherne (*Lathyrus vernus*) kasvaa suunnittelualueella Reetiniemen
kahdessa.

3.7 Oulujärven suojellut saaret

Oulujärven monet luodot ovat tärkeitä linnuston pesimäpaikkoja. Monilla luo-
doilla on runsas pesivä lintukanta, kuten harmaalokki, kalalokki ja naurulokki
sekä kala- ja lapintiira. Luodoilla pesii myös useita kahlaajia. Saarten linnustos-
sa on myös mereisiä lajeja, kuten karikukko, jota harvoin tapaa sisämaassa pesi-
vänä (Heikkilä ja Heikkinen 1992).

sessä. Lehtoalueen itäosa on kuitenkin kuusivaltaista metsää (Kovanen ja Vainio 1994).

Ellukan lehdoista on löydetty runsaasti uhanalaisia kasvilajeja. Näitä ovat neidonkenkä (*Calypso bulbosa*), lehtoarho (*Moehringia trinervia*), lehtokuusama (*Lonicera xylosteum*), karjalanruusu (*Rosa acicularis*), kevätlinnunherne (*Lathyrus vernus*), myyränporras (*Diplazium sibiricum*), mustakonnanmarja (*Actaea spicata*), punakonnanmarja (*Actaea erythrocarpa*), lehtomatara (*Galium trifidum*), kullero (*Trollius europaeus*), metsävirma (*Vicia sylvatica*), metsäorvokki (*Viola riviniana*), lehto-orvokki (*Viola mirabilis*), kaiheorvokki (*Viola selkirkii*) sekä pohjanruttojuuri (*Petasites frigidus*) ja neidonkenkä (*Calypso bulbosa*).

Uhanalaisten kasvien lisäksi Ellukasta löytyy lisäksi muita harvinaisia ja lehdoille ominaista lajistoa. Tällaisia ovat esim. näsiä (*Daphne mezereum*), ahomansikka (*Fragaria vesca*), sormisara (*Carex digitata*), mustuvapaju (*Salix myrsinifolia*), koiranvehnä (*Elymys canius*); (Kovanen ja Vainio 1994) sekä horkkakatkero (*Gentianella amarella*); (Jäkäläniemi ja Ulvinen 1989). Suositus: SL

29-E/I. Lehtonen: Arvokas linnuston pesimäsaari. Saari kuuluu valtakunnalliseen rantojensuojeluohjelman kohteisiin (Heikkilä ja Heikkinen 1992). Suositus: SL

87-E/I. Manninsaari lähisaarineen: Manninsaaren pohjoispuolella oleva Hiisisaari ja sen pohjois- ja eteläpuolella olevat pienemmät saaret kuuluvat valtakunnalliseen rantojensuojeluohjelman kohdeluetteloon (Heikkilä ja Heikkinen 1992). Saaret ovat arvokkaita Oulujärven linnuston pesinnän onnistumisen kannalta. Suositus: Hiisisaari pikkusaarineen SL

4.1.2 Maakunnallisesti arvokkaat luonto- ja maisemakohteet

10-LM-E-K/II. Pitkänperä: Pitkänperän alueelta on löytynyt useita uhanalaisia kasveja. Näitä ovat: metsävirma (*Vicia sylvatica*), kiehkuraärviä (*Myriophyllum verticillatum*), pikkutervakko (*Lucnis alpina* var. *serpentinicola*), nurmihärkki (*Cerastium fontanum* subsp. *vulgare* var. *kajanense*), vienansara (*Carex arheroides*), pikkuvita (*Potamogeton berchtoldii*, viherraunioinen (*Asplenium viride*) Matokalliolta on tavattu lisäksi pikkutervakkoa (*Lycnis alpina*). Pitkänperän alue on myös luonnonmaisemaltaan ja linnustoltaan arvokas alue. Luhta on metsälain mukainen arvokas luontokohde. Suositus: Uhanalaiskasvupaikat SL, muutoin MU

4c-K/III. Savilahti: Ojan varsi. Metsälain mukainen arvokas luontokohde.

5-LM-K/III. Kallioniemi: Maisemallisesti erottuva kallioinen ja jyrkkärantainen, pinnanmuodoiltaan vaihteleva niemi. Arvokas näkymä järven suuntaan. Eroaa selvästi ympäröivästä maisemasta. Metsälain mukainen kohde. Suositus: MU

6-LM-K/III. Säynäjaniemi: Lehtometsälaikku. Metsälain mukainen kohde.

7-K/III. Kantala: Lehtometsälaikku ja rehevää suota, jotka kumpikin ovat metsälain mukaisia kohteita. Tien oikeassa laidassa on kookkaita lehtikuusia, jotka ovat aluerajauksen ulkopuolella. Niiden vieressä on vanhan rakennuksen tulisijan jäänteet. Puut ovat maisemallisesti edustava kokonaisuus, jotka olisi hyvä säästää. Lisäksi puuryhmä on luonnonsuojelulain mukaan säästettävä arvokas kohde.

8-K/III. Siimeksen talon länsipuoli: Rehevää suota ja lehtometsä, jotka molemmat ovat metsälain mukaisia arvokkaita luontokohteita.

9a-K/III. Honkaniemi ja sen vastainen ranta: Lehtometsälaikku, jonka sisällä on ei vesistöksi katsottava ei luonnontilainen uoma. Uoma on vesilain mukainen kohde. Lisäksi Honkaniemen kärjessä kasvaa kainuunnurmihärkkiä (*Cerastium fontanum* subsp. *vulgare* var. *kajanensis*), joka on uhanalaiskasvi. Vaikka kainuunnurmihärkin esiintymisestä kasvupaikallaan ei ole tehty havaintoja viime vuosikymmeninä, olisi kuitenkin toivottavaa, että kasvupaikka voisi säilyä luonnontilaisena lisäselvityksiä varten. Suositus: Uhanalaislajien kasvupaikat (lähteen ympäristö ja Honkaniemen kärki) SL, muutoin MU

9b-K/III. Rytkölä: Rytkölän tien varressa olevan lähteen läheisyydessä kasvaa uhanalaisena esiintyvää kaislasaraa (*Carex rhynchophysa*). Suositus: Uhanalais-esiintymän kasvupaikka MU

9c-K/III. Sammakonluhta: Sammakonluhdan eteläpuolella olevalla kohteella kasvaa tikankonttia (*Cypripedium calceolus*), joka on uhanalainen kasvilaji. Suositus: Uhanalaisesiintymän kasvupaikka SL

11-LM/III. Kylmäniemi ja Kylmälahti: Paikallismaisemallisesti arvokas, kapea niemi. Lahden pohjukassa myös luhtaa, joka on metsälain mukainen arvokas luontokohde.

12-LM-K/III. Pienniemi-Laajanniemi: Laajannemestä on löydetty kaksi uhanalaisena esiintyvää kasvilajia (Varkki 1985). Nämä ovat: viherraunioinen

Rytkölä
Rytkölä

Oulu 1997

Vihertuonniainen
(Asplenium viride) ja nurmihärkki (Gerastium fontanum subsp. vulgare var. kajanensis). Alueen itäosa on vähäpuustoista, pääasiassa mäntyä kasvavaa suota. Se on metsälain mukainen arvokas luontokohde. Suositus: Laajanniemen kärjen uhanalaisesiintymä SL = *(luontokohde, joka on suojattava)*

13-K/III. Laajanlahti: Luhtakasvillisuutta, joka metsälain mukainen arvokas luontokohde. Sen itäpuolella, suunnittelualueen rajalla on maisemallisesti säilyttämisen arvoinen kohde.

14-K/III. Hietaniemi: Puronvarsi ja luhtakasvillisuutta, jotka kumpikin ovat metsälain mukaisia arvokkaita luontokohteita.

15-K/III. Kuhaniemi: Luhta. Metsälain mukainen kohde.

16-LM/III. Pukkisaaret: Säästämisen arvoisia saaria. Paikallismaisemallista arvoa.

17-K/III. Isoluhta: Luhtakasvillisuutta. Metsälain mukainen arvokas luontokohde. Suositus: MU

18-K/III. Kumpuniemi: Luhtakasvillisuutta. Metsälain mukainen arvokas luontokohde.

19-K/III. Tirronniemi: Luhtakasvillisuutta. Metsälain mukainen arvokas luontokohde.

20-K/III. Peltoniemi: Luhtakasvillisuutta. Metsälain mukainen arvokas luontokohde.

21-K/III. Hautaniemi: Rehevää suokasvillisuutta. Metsälain mukainen arvokas luontokohde.

22-K/III. Kuusikkoniemi: Luhtakasvillisuutta ja ojan varsi, jotka kumpikin ovat metsälain mukaisia arvokkaita luontokohteita.

23-K/III. Luhtaniemi: Luhtakasvillisuutta. Metsälain mukainen arvokas luontokohde. Suositus: MU

24-LM-K/III. Volossaari: Vähäpuustoinen suo. Myös paikallismaisemallisesti säästämisen arvoinen kohde.

VALTAKIRJA

Valtuutan Liisa Helena Penttilän allekirjoittamaan puolestani Mondo Minerals B.V.:tä koskevia asiakirjoja Ely-keskukselle, AVI:lle hallinto-oikeuksille sekä Tukesille.

Vantaa 26.2.2014

Raimo Jokinen, valtuuttaja

Liisa Penttilä, valtuutettu

Todistavat

Hilkka Savitker

Päivi Jolun

KUULUTUS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on kaivoslain (503/1965) ja kaivoslain (621/2011) siirtymäsäännösten perusteella kuuluttanut 12.2.2014 seuraavan kaivospiirihakemuksen (alueenmuutoshakemus):

Hakija: Mondo Minerals B.V.
Kaivospiirin nimi: Miaslahti
Kaivosrekisterinumero: 3030
Alueen sijainti: Paltamo

Mielipiteet ja muistutukset hakemuksesta voi lähettää 14.3.2014 mennessä kaivosrekisterinumero 3030 mainiten Tukesiin, osoitteeseen Tukes/kaivosasiat, Valtakatu 2, 96100 Rovaniemi tai sähköisesti osoitteeseen kaivosasiat@tukes.fi. Kuulutussasiakirjat ovat nähtävänä Tukesin Rovaniemen toimipaikassa (Valtakatu 2) ja Paltamon kunnan ilmoitustaululla (Vaarankyläntie 7). Kuulutussasiakirjoihin voi tutustua osoitteessa www.tukes.fi/kaivosasiat.

Lisätietoja: Ossi Leinonen, puh. 029 5052 205

Rovaniemellä 12.2.2014

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

HAKEMUKSESTA KUULEMINEN
YHTEENVETO KAIVOSPIIRIN KÄYTTÖALUEEN LAAJENTAMISESTA JA UUDEN APUALUEEN
MUODOSTAMISESTA
Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukesin) laatima

Asia

Mieslahti

Hakija

Mondo Minerals B.V.
Amsterdam
Alankomaat

Yhteystiedot:

Mondo Minerals B.V. Branch Finland
PL 603
87101 Kajaani

puh. 010-56211

Lisätietoja antaa:

Erkki Kuronen, puh. 050-599 3539

Hakemuksen peruste

Kaivoslain (503/1965) 40 §:n mukainen kaivoskivennäisten hyödyntäminen edellyttää kaivosoikeuden perustamista. Kaivosoikeus voidaan myöntää hakijalle kaivoslain (503/1965) 4 luvun mukaisen kaivospiiritoimituksen jälkeen. Kaivospiiritoimitusta koskeva päätös (*kaivospiirin määrääminen*) voidaan tehdä, mikäli kaivospiirihakemus täyttää kaivoslaissa säädetyt edellytykset. Tässä kuulemisessa on kysymys kaivospiirin muuttamisesta.

Kaivoslain (503/1965) 39 §:n mukaan kaivospiiriä tai sen apualueita voidaan laajentaa, supistaa tai jakaa taikka sen rajoja muutoin muuttaa. Tällöin on soveltuvin osin voimassa, mitä kaivospiirin määrittämisestä on säädetty.

Vireilletulo

Asia on tullut vireille 3.6.2011 työ- ja elinkeinoministeriöön jätetyllä hakemuksella. Kaivoslaki (503/1965) on kumottu 1.7.2011 voimaan tulleella kaivoslailla (621/2011), jonka mukaan kumotun kaivoslain nojalla työ- ja elinkeinoministeriössä vireillä olleet asiat siirtyivät kaivosviranomaisena toimivaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon (Tukes). Ennen 1.7.2011 vireille tulleet hakemukset ratkaistaan kaivoslain (503/1965) mukaisesti ottaen huomioon uuden kaivoslain (621/2011) siirtymäsäännökset.

Kaivoskivennäinen

Talkki, sivutuotteena nikkeli

Kaivospiirin alue

Kaivospiiri sijaitsee Paltamon kunnassa, Mieslahden kylässä.

Tämä hakemus koskee seuraavia alueita:
Paltamo (578)

Käyttöalueen laajennus

Tilan nimi	Tilan RN:o	Pinta-ala, ha
Valkeisvaara	578-405-64-7	1,8
Uusitalo	578-405-19-40	3,3
Mäntylä	578-405-19-95	0,2
	Yhteensä ha	5,3

Kaivospiirin käyttöaluetta laajennetaan 5,3 ha.

Uuden apualueen muodostaminen

Tilan nimi	Tilan RN:o	Pinta-ala, ha
Tolola	578-405-12:15	0,7
Autio	578-405-12-16	0,1
Yht. maa-alueet	578-405-878-1	0,2
	Yhteensä ha	1

Uuden muodostettavan apualueen pinta-ala on 1 ha.

Kaivospiiriä on tarkoitus laajentaa yhteensä 6,3 ha.

Kaivospiirin kartat (2 kpl) on esitetty liitteessä 1.

Hakijayhtiön perustelut hakemukselle

Voimassa oleva Mieslahden kaivospiiri on pinta-alaltaan 80,8 ha ja Pitkäperän kaivospiiri 11,3 ha. Kummallakaan kaivospiirillä ei ole kaivostoiminta käynnissä.

Laajennusalueella varaudutaan läjitysalueen sijoittamiseen.

Apualueen tarkoituksena on uuden tieyhteyden rakentaminen kaivospiirille. Alkuvaiheessa kaivoksen liikenne tapahtuu paikallistien 19089 (Savirannan tie) kautta valtatie 22:lle. Myöhemmin rakennetaan uusi tieyhteys paikallistielle 19081 ja sen kautta valtatie 22:lle. Rakennettava uusi kaivostie vie raskaan liikenteen pois Savirannan paikallistieltä. Uuden tieyhteyden myötä Savirannan tien kunnossapito ja liikenneturvallisuus paranevat. Uusi tieyhteys on linjattu luontonselvitysten perusteella siten, että sen luontovaikutukset ja vaikutukset Natura-alueeseen ovat mahdollisimman pienet. Tieyhteys on suhteellisen suora eikä sen vaikutuspiirissä ole asutusta. Uusi tieyhteys lyhentää kuljetusmatkaa ja samalla vältetään Savirannan tien liikenteen kasvu ja jyrkkä ylämäki heti kaivokselta lähdeäessä.

Kaivospiirin alueesta

Mieslahden kaivospiirin käyttösuunnitelmapakartta on esitetty liitteessä 2.

Voimassa olevan kaivospiirin alueelle sijoittuvat avolouhos ja osa läjityksestä sekä vesienkäsittelyn vaatimat toiminnot. Urakoitsijan tukitoiminnot ja malmin välivarausto sijoittuvat myös voimassa olevalle kaivospiirille.

Laajennusalueelle varaudutaan sijoittamaan läjitysalueet. Apualueelle tullaan sijoittamaan kaivoksen yhdystie yleiselle tielle.

VVA-prosessissa ja luonnonsuojelulain 65 § mukaisessa Natura-arvioinnissa sekä niistä annetuissa lausunnoissa ja keväällä sekä kesällä 2010 tehdyissä luontonselvityksissä esiin tulleiden seikkojen perusteella suunnitelmia on muutettu niin, että ympäristöön kohdistuvat haitat jäisivät mahdollisimman pieniksi. Suunnitelmanmuutoksella voitiin välttää myös Natura-alueille kohdistuvat vaikutukset. Merkittävin näistä muutoksista oli läjityksen keskittäminen kokonaan Antinmäen rinteeseen, jolloin Kylmänpuron Natura-alueelle ei kohdistu suotovesi- tai pölykuormitusta.

Kaivospiirin alueella ja osittain suunniteltujen toimintojen alueella esiintyy valkovuokkoa, joka on Kainuussa alueellisesti uhanalainen ja rauhoitettu, mutta Mieslahden alueella yleinen. Valkovuokkoa esiintyy mm. suunnitellulla sivukiven läji-

tysalueella, vesienkäsittelyalueella ja avolouhoksen alueella. Koska näiden sijoittamiselle ei ole vaihtoehtoja tai vaihtoehtoisten sijoituspaikkojen vaikutukset olisivat vielä suuremmat, Mondo Minerals tulee hakemaan luonnonsuojelulain 48 §:n mukaista lupaa poiketa valkovuokon rauhoitussäännöksistä Kainuun ELY-keskukselta.

Lähimmät asutut talot ja loma-asunnot ovat noin puolen kilometrin päässä kaivoksen pohjois- ja luoteispuolella ja noin kilometrin päässä idässä valtatie 22 varrella. Keskeiset haitalliset vaikutukset liittyvät lähinnä maiseman muuttumiseen, ajoittaiseen meluun ja liikenteen lisääntymiseen. Itäpuolella sijaitsevien kiinteistöjen osalta hakija toteaa, että valtatie 22:n aiheuttama melu ja tärinä ovat paljon kaivostoimintaa merkittävämpää. Muita haittoja syntyy lähinnä pölystä kaivostoiminnan ja kuljetusten aikana, mutta ne ovat paikallisia ja ajoittaisia.

Nykyisillä ratkaisuilla läjitysalue sijoittuu mahdollisimman kauas sekä asutuksesta ja Natura-alueesta ja lisäksi maaston muodot ovat otollisia meluntorjunnan kannalta. Vaaran rinteeseen sijoitettuna läjitysalue ei myöskään maisemallisesti nouse ympäristöään korkeammalle ja se saadaan maisemoitua hyvin maastoon sopivaksi. Yhden läjitysalueen mallissa myös vesien ohjailu ja käsittely saadaan toteutettua tehokkaasti.

Kaivoksen pohjoispuolelle on suunniteltu rakennettavan meluvalli, joka estää melua paitsi asutuksen ja mökkien suuntaan myös järvelle. Kaivos jää harjanteen länsipuolelle, jolloin luonnolliset maaston muodot estävät melu- ja pölyhaittojen leviämistä idän suuntaan.

Mieslahden kaivoshankkeen pääpiirteet

Mieslahden kaivos tulee toimimaan avolouhoksena ja louhintaan käytetään perinteistä poraus-panostus -menetelmää. Irrotettu malmikivi ajetaan joko suoraan louhoksesta tehtaalte tai vaihtoehtoisesti se nostetaan välivarastoon kaivosalueelle odottamaan kuljetusta. Sivukivet ajetaan läheiselle läjitysalueelle ja alue maisemoidaan hyödyntäen esiintymän päältä poistettavia pintamaita. Kaivospiirillä tapahtuvaa toimintaa pyritään välttämään kesällä ja keväällä sekä öisin ja viikonloppuisin.

Suunnitellussa avolouhoksessa on noin 3 miljoonaa tonnia louhittavaa malmia ja noin 1,5 miljoonaa tonnia sivukiveä. Louhoksen suunnitteluparametrit ovat samat kuin yhtiön muillakin kaivoksilla. Pengerkorkeus on 20 m, seinämäkaltevuus 80 m ja turvatasojen leveys 12 m. Louhoksen yleiskaltevuudeksi muodostuu näillä parametreilla 42 - 54 astetta. Vuotuinen louhintamäärä tulee olemaan välillä 30 000 - 300 000 tonnia. Avolouhoksen pinta-ala on laajimmillaan 5,5 hehtaaria ja syvyys 60 m. Pintamaita tullaan poistamaan noin 150 000 kuutiometriä. Kaivoksen arvioitu toiminta-aika on 30 vuotta.

Louhinta aloitetaan esiintymän eteläosasta. Kiven irrotus ja kuljetus välivarastoon tai läjitykseen tehdään muutamana tehokkaana kampanjana syys-, talvi- ja kevätaikaan. Malmijärvi Sotkamon tehtaalle voi olla myös kampanjaluonteista tai jatkuvaa välivarastosta tehtaan tuotantotilanteen ja malmin laatuvaatimusten mukaan.

Olemassa oleva sähkölinja sijoittuu alle 100 metrin etäisyydelle suunnitellusta louhoksesta.

Kaivoksen kuivanapitovedet ja läjitysalueen suotovedet ohjataan ojituksin ja pumppauksin käsittelyyn. Kaivospiirialueelle on varattu tarvittava tila vesienkäsittelylle. Kiintoaineksen laskeutuksen jälkeen vedet ohjataan yksi- tai kaksivaiheisen käsittelyn jälkeen pintavalutuskentälle ja sen kautta edelleen juoksutukseen. Käsittelyssä veden sisältämät metallit saostetaan vesienkäsittelykemikaalien avulla. Merkittävimmät saostettavat metallit ovat nikkeli ja arseeni. Niiden osalta päästään hakijayhtiön mukaan hyvin tehokkaaseen saostukseen. Hakijayhtiö toteaa hakemuksessaan myös seuraavaa:

Vesien juoksuttamisella ei arvioida olevan merkittävää haitallista vaikutusta Mieslahden Pitkäperän tilaan. Kiintoaine- ja ravinnekuormitus jäävät alhaisiksi. Nikkelille on ympäristölupahakemuksessa määritetty sekoittumisvyöhyke, jonka alueella ympäristölaatu normi voi ylittyä. Tämä alue kattaa Pitkäpuron ja osan Pitkäperää. Haittoja voidaan ehkäistä tehokkaasti vesienkäsittelyllä, ojien verhoiluilla sekä töiden ja juoksutusten ajoittamisella.

Alueen erityispiirteet

Hakemuksessa on tuotu esiin alueen erityispiirteitä seuraavasti:

Mieslahden kaivospiirin alue on ollut metsätalouskäytössä eikä sitä voi pitää täysin luonnontilaisena. Aluetta ympäröivät Natura- ja luonnonsuojelualueet on huomioitu YVA-, Natura-arviointi- ja luontoseelvitysraporteissa ja suunnitelmat on laadittu siten, että em. erityispiirteet on otettu huomioon.

Natura-alueelle ei arvioida olevan haitallisia vaikutuksia. Läjitysalueen sijoittamisella Antinmäen rinteeseen estetään vaikutukset Natura-alueelle ja Kylmänpuron valuma-alueelle. Rakennettava tieyhteys ylittää Kylmänpuron Natura-alueen yläpuolella, mutta sen vaikutus puroon tai sen virtaamaan on olematon. Kainuun ELY-keskuksen lausunnon mukaan hanke ei vaadi luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin mukaista poikkeamislupaa liito-oravan rauhoitusmääräyksistä. Pitkäperä on viitasammakon lisääntymisaluetta, jota koskee luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin mukainen hävittämis- ja heikentämiskiello.

Hakijayhtiö on liittänyt hakemukseen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (1.7.2008) ja Natura-arvioinnin (17.6.2008), Kainuun ympäristökeskuksen YVA-

lausunnon (30.1.2009) ja Natura-arviointi -lausunnon (23.1.2009) sekä Kainuun ELY-keskuksen lausunnon Natura-arvioinnin täydentämistarpeesta (17.1.2011).

Kaavatilanne

Mieslahden alueella on voimassa 7.5.2007 hyväksytty ja valtioneuvoston 29.4.2009 vahvistama Kainuun maakuntakaava. Kaivosalue on merkitty kaavaan ek-merkinnällä, eli kaivoslain piiriin kuuluvien kaivoskivennäisten hyödyntämiseen tarkoitettulla alueella. Kaavaan on merkitty myös läheiset luonnonsuojelualueet. Suunnittelumääräyksissä edellytetään, että toiminnan vaikutukset on otettava huomioon.

Pitkäperän alueella on voimassa Oulujärven rantayleiskaava, joka on saanut lainvoiman 9.4.2010. Vanhan kaivospiirin kärki ulottuu pieneltä osalta kaava-alueelle. Sille ei kuitenkaan ole suunniteltu toimintoja.

Esteettömyystodistus

Paltamon kunnan lausunnon (24.5.2010) mukaan hakemusalueella ei ole kaivoslain 6 §:n 1 momentin kohtien 3-9 mukaisia valtauksen esteitä.

Hakemuksen täydentäminen

- 12.2.2013, karttatietoja

Lausuntopyynnöt ja asianosaisten kuuleminen

Ennen asian ratkaisemista Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on varannut mahdollisuuden esittää mielipiteitä kaivospiirihakemuksesta. Mielipidettä on pyydetty niiltä, joiden oikeutta tai velvollisuutta asia koskee, sekä muilta, joiden elinympäristöön, työntekoon ja muihin oloihin asialla voi olla huomattava vaikutus.

Kuulemisesta on ilmoitettu asianosaisille kirjeitse. Asian vireillöolosta ilmoitetaan myös seuraavassa sanomalehdessä: Väylä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on pyytänyt ennen päätöksentekoa hakemukselta lausunnot alueen kunnalta, ELY-keskukselta ja tarvittaessa muussa lainsäädännössä mainituilta tahoilta.

Vakuuden asettaminen

Vakuuden asettaminen kaivoslain (621/2011) 181 §:n siirtymäsäännöksiensä mukaisesti.

Kaivoslain (621/2011) 108-111 §:ien mukaan kaivosviranomaisen on viimeistään kolmen vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta määrättävä vakuuden laji ja suuruus sekä annettava kaivosoikeuden haltijalle enintään vuoden pituinen määräaika vakuuden asettamiselle.

Vakuus asetetaan kaivostoiminnan lopettamis- ja jälkitoimenpiteiden suorittamista varten. Kaivoslain mukainen vakuus liittyy yleisesti maisemoinnin ja kunnostamisen turvaamiseen sekä kaivosturvallisuuden varmistamiseen. Tässä ei siis ole kyse ympäristönsuojelulain mukaisesta vakuudesta, joka koskee kaivoksen jätealueiden hoitoa.

Vakuuden suuruuden arvioimisen kannalta olennaiset säännökset ovat kaivoslain (621/2011) 143, 144 ja 150 §:t.

Annettavat määräykset kaivoslain (621/2011) 181 §:n siirtymäsäännöksen mukaisesti

Kaivosviranomaisen on myös viimeistään kolmen vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta annettava kaivosoikeuden haltijalle yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeelliset määräykset noudattaen vastaavasti, mitä tämän lain 52 §:n 3 momentissa ja 125 §:ssä säädetään, sekä asetettava määräysten tarkistusväli noudattaen, mitä tarkistusvälin asettamisesta tämän lain 62 §:n 2 momentissa ja 127 §:n 2 momentissa säädetään. Jollei määräys ole välttämätön kaivosturvallisuuden tai tärkeän yleisen edun kannalta, se ei saa sanottavasti vähentää kaivoshankkeesta saatavaa hyötyä. Määräyksen antamista koskevan päätöksen valmisteluun sovelletaan, mitä tämän lain 37–40 ja 42 §:ssä säädetään kaivoslupahakemuksen käsittelystä. Päätökseen sovelletaan, mitä tämän lain 56 §:n 1 momentissa säädetään lupapäätöksen sisällöstä, 57 §:ssä lupapäätöksen antamisesta ja 58 §:ssä lupapäätöksestä tiedottamisesta.

Kaivosviranomaisen ennakkotiedonanto

Kaivosviranomaisen tulee määräämään Mieslahti -kaivospiirille vakuuden suuruuden erikseen kaivospiirimääräyksen lisäksi annettavalla päätöksellä.

Kaivosviranomaisen tulee antamaan määräykset yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi Mieslahti -kaivospiirille kaivospiirimääräyksen lisäksi erikseen annettavalla päätöksellä.

Molemmat päätökset annetaan viimeistään 30.6.2014 mennessä.

LIITE 1
LIITE 2

Kaivospiirin kartat
Käyttösuunnitelmakartta

Turvallisuus- ja
kemikaalivirasto

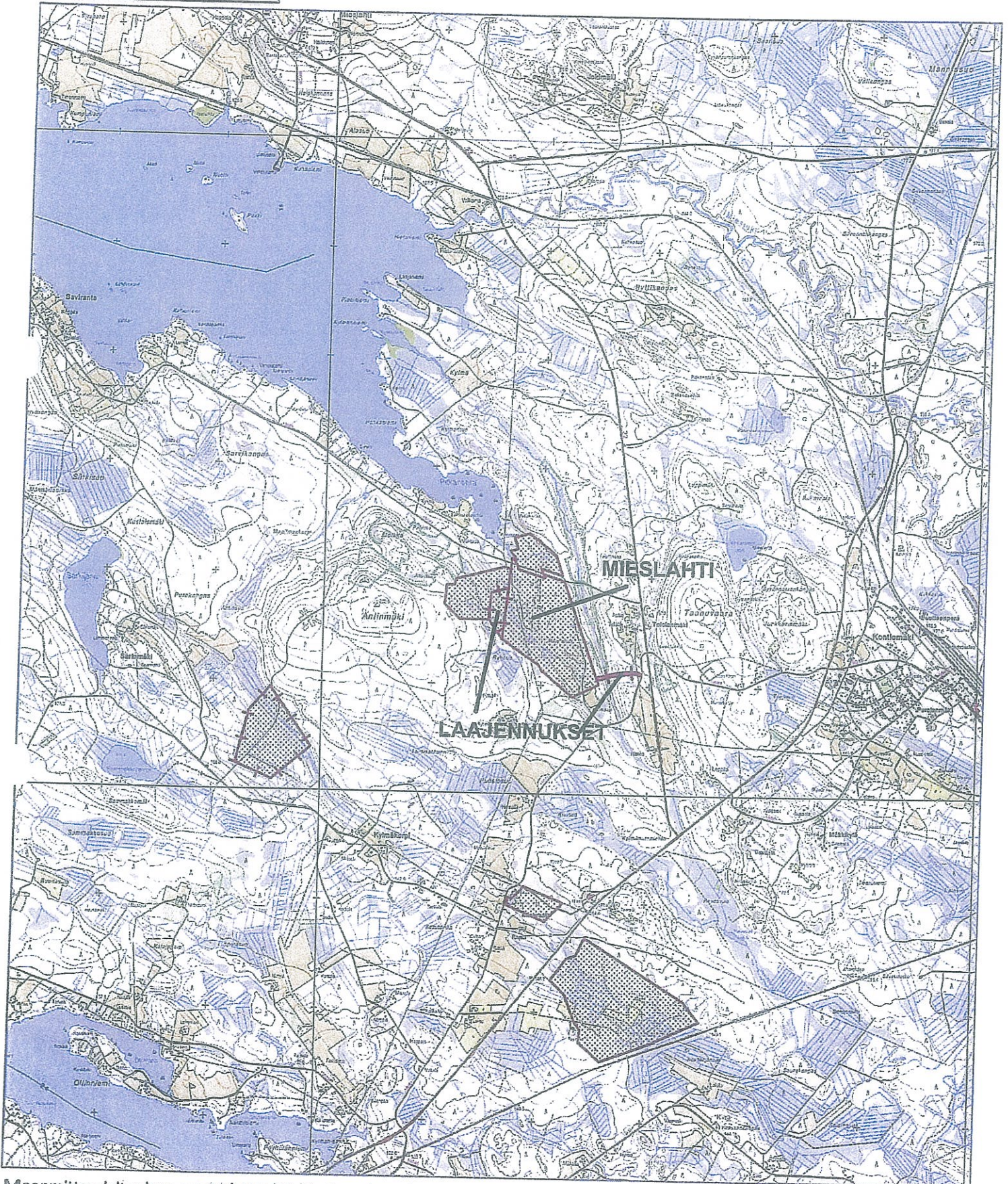
Helsinki
PL 66 (Opastinsilta 12 B)
00521 Helsinki

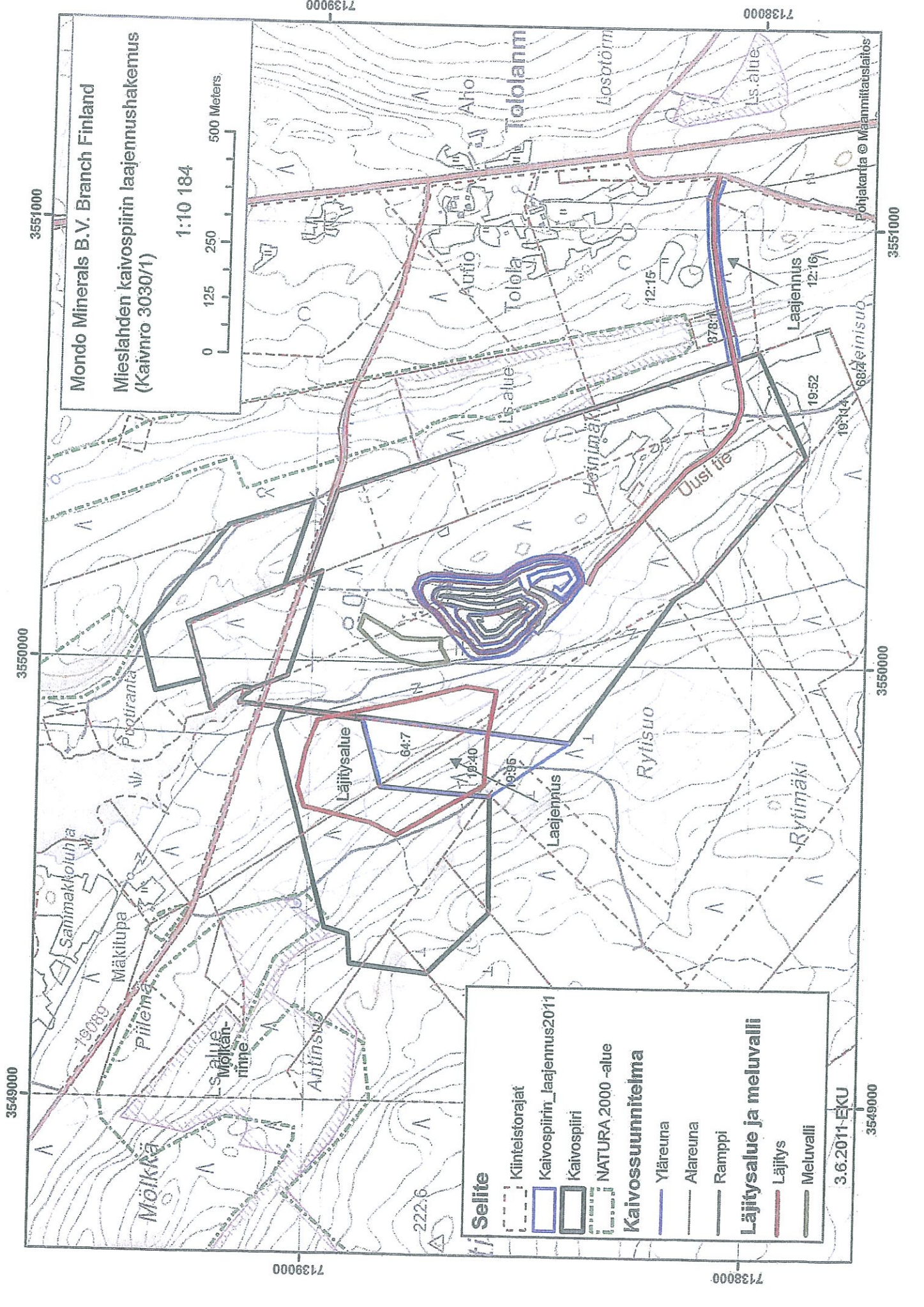
Tampere
Kalevantie 2
33100 Tampere

Rovaniemi
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi

Vaihde 029 5052 000
www.tukes.fi
kirjaamo@tukes.fi
Y-tunnus 1021277-9

MIESLAHTI -KAIVOSPIIRIN LAAJENNUS

Mondo Minerals B.V. Branch Finland
 Mieslahden kaivospiiriin laajennushakemus
 (Kaivno 3030/1)

1:10 184
 0 125 250 500 Meters

Selite

- Kiinteistorajat
- Kaivospiiriin_laajennus2011
- Kaivospiiri
- NATURA 2000 -alue

Kaivossuunnitelma

- Yläreuna
- Alareuna
- Ramppi

Läjitäysalue ja meluvalli

- Läjitäys
- Meluvalli

3.6.2011-EKU

3551000

3550000

3549000

7139000

7138000

7139000

7138000

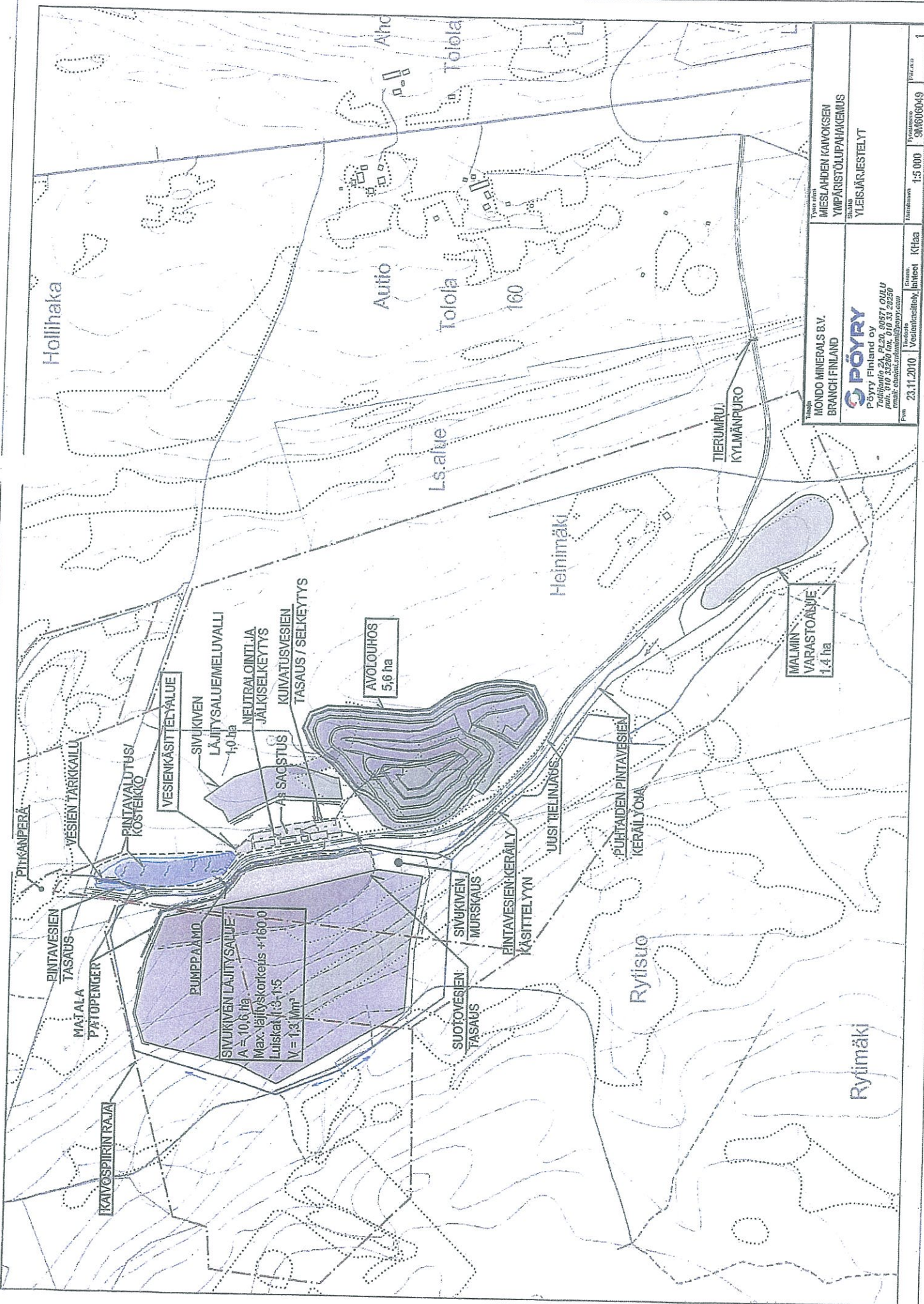
3551000

3550000

3549000

Pohjakaarta © Maanmittauslaitos

Piirits MONDO MINERALS B.V. BRANCH FINLAND SPÖRY Pöyry Finland Oy Puikantie 2A, PL 20, 50571 OULU Puh: +358 9 32800 faksi: +358 9 32809	Yhtiön nimi MIESLAHDEN KAIVOKSEN YMPÄRISTÖLUPAHAKEMUS	Suunn. YLEISJÄRJESTELYT	Suunn. Kht/aa
	Pvm 23.11.2010 Vesistö Vesistöluokitus, lahteet	Mittakaava 1:5 000	Kartoitus 9M606049

Martta Kemppainen

MUISTUTS

Savirannantie 23

22.3.2014

88470 KONTIOMÄKI

TUKES/kaivosasiat

Valtakatu 2

96100 ROVANIEMI

ASIA: Muistutus Tukesille 12.2.2014 kuuluutamien Mieslahden kaivospiirin laajennukseen (KaivNro 3030).

Luvan hakija: Mondo Minerals B:V: Amsterdam, Alankomaat.

Mondo Minerals B.V. Branch Finland.

PL 601, 87101 KAJAANI.

Vaatimuksemme:

Vaadimme Mieslahden (KaivNro 3030) kaivospiirin laajennushakemuksen hylättäväksi.

1) Kuulutuksen yhteydessä esitetyt asiakirjat ovat oleellisen puutteellisia vastoin uuden kaivoslain siirtymäsäännöksiä ja perusoikeuslainsäännöksiä. Mieslahti 3030 on vain yksi satelliittikaivospiireistä. Kokonaistilannetta ei ole kuvattu riittävästi, eikä näin ollen asianosakkaat ole saaneet riittävästi tietoa alueen kaivospiirien ja valtausalueiden hyödyntämisten yhteisvaikutuksista ympäristönsuojeluun, luonnonsuojeluun, eikä ykstyisen ja yhteisen edun valvomiseen.

Tämä kuulemismenettely loukkaa alueen asukkaiden perusoikeuksia, tietojen saantioikeutta sekä riittävien tietoihin perustuvaa osallisuus oikeutta.

Kuulutuksessa asia käsitellään kaivosyhtiö Mondon kannalta jättäen selvittämättä jatkoaikahakemuksessa annetut lausunnot, muistutukset sekä P-SAVI:n tekemän ympäristöhakemuksesta tekemän kielteisen päätöksen.

2) Tukes on palastellut kaivosyhtiöiden käyttämään tapaan asian käsittelyn siten, että kuulutusasiakirjoihin ei ole ollenkaan sisällytynyt arviointia perusoikeuksiin kuuluvista yksityisten ja yleisten etujen turvaamisesta. Arviointi alueen kaikkien kaivospiirien ja kaivosvaltausalueiden yhteisvaikutuksista

puuttuu, eikä Mondo ole tehnyt edes kaivoskohtaista perusoikeustarkastelua.

Kyseessä olevat kaikki satelliittikaivospiirit ovat olleet tai parhaillaan ovat erillisessä käsittelyssä jatkoluvan tai yleisen ja yksityisen edun turvaamismäärityksen vuoksi.

Vaadimme hylättäväksi kyseisen alueen kaikkien satelliittikaivospiirien tilanteen tarkistamisen esityllä tavalla, koska toteutettu kaivospiirikohtainen menettely ei perustu alueen kaivospiirien yhteisvaikutusten arviointiin. Kokonaisharkintaa yleiset ja yksityisten etujen turvaamista esitetyllä tavalla ei voida luotettavasti toteuttaa.

Alueen väestön perusoikeuksien turvaaminen ei toteudu esitetystä kuulemismenettelystä. Kaivosviranomaisen on erottanut perusoikeusharkinnan yksittäisen Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksen ulkopuolelle. Ko menettely on kaivoslain siirtymäsäännösten tarkoituksen ja perusoikeussäännöksen vastainen. Menettely loukkaa alueen asukkaiden ja yhteisöjen perusoikeuksia, tietojensaantioikeuksia ja olollisiin tietoihin perustuvia osallisuusosoikeuksia.

3) Vaadimme kaivosoikeudet peruttaviksi alueen kaivospiireiltä KaivNro 3030 sekä KaivNro 806, KaivNro 886, KaivNro 6491 ja 5490.

Kyseisten kaivospiirien useita vuosikymmeniä alueen asukkaille aiheuttama epävarmuus loukkaa perusoikeuksia turvallisesta ja viihtyisestä asuinympäristöstä sekä määrittelemättömästä epävarmuudesta omaan tulevaisuuteen. Kaivospiirien kokonaishaittojen todellisen arvioinnin puuttuminen loukkaa törkeästi asukkaiden, kesäasukkaiden ja muiden Oulujärven vesistön virkistyskäyttäjien perusoikeuksia.

Vaatumuksemme yksityiskohtaiset perustelut ovat:

A) Puutteet kuulutuksissa:

Hakijana mainitaan Mondo Minerals, mutta ei kerrota, että hakijalla on alueella muita satelliittikaivospiirejä, joiden lupamääräysten tarkastelut ovat yhtä aikaa tarkastelussa. Mondo Mineralsin etujen mukaista on hallita noita satelliittikaivospiirejä kokonaisuutena, mutta samalla kaivospiirit ovat vaikutuksiltaan jatkuva haitta alueen asukkaiden tulevaisuuden suunnittelulle.

Kuulutus julkaistiin paltamolaisessa Väylä-lehdessä, joka on levikilleen pieni ja kallis tilattava lehti, ei ilmaisjakelu, kuten esim. kajaanilainen Koti-Kajaani-lehti, joka jaetaan useisiin Kajaanin ympäristön kuntiin. Väylässä ilmoittelu ei mielestämme riitä kattamaan edes kaivoslain edellyttämää " voidaan olettaa, että saa tiedon", varsinkin, kun ilmoitetaan talvisaikaan, jolloin alueen runsas kesäasukasväestö ei ole paikkakunnalla. Tiedottaminen Väylässä loukkaa asukkaiden, kesäasukkaiden sekä muiden virkistätymisalueiden käyttäjien osallisuusosoikeuksia vaikuttaa tulevaisuuteen liittyviin päätöksiin.

B) Oleellisia puutteita kuulutusasiakirjoissa:

Tukesin antamassa kuulutusasiakirjassa 12.22014 ei kuvailta Mieslahden (3030) kaivospiirin historiaa eikä sitä, että vähän aikaisemmin 28.11.2013 Tukes oli hyväksynyt Mieslahden kaivospiirille (3030) jatkoajan

27.11.2018 saakka. Jatkoaikapäätöissä Tukes ilmoitti, että perusoikeuksien turvaamiseen liittyvät määräykset annetaan myöhemmin. Annetulla jatkoajalla päätöksellä turvataan ainoastaan Mondo Mineralsin kaivosoikeus eikä Tukes päätöstä tehdessään ottanut huomioon annettuja lausuntoja, muistutuksia ja mielipiteitä kaivosalueen yhteisvaikutusten haitallisista vaikutuksista alueen väestöön.

Tukesin 12.2.2014 annetussa asiakirjassa Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksesta ei mainita yhteyttä Tukesin 28.11.2013 annettuun Mieslahden kaivospiirin jatkoaikapäätökseen ja siitä pois jätettyyn perusoikeuksien tarkistusmenettelyyn. Tästäkin kaivospiirin laajennuskäsittelystä on kaivosviranomainen rajannut perusoikeustarkastelun käsittelyn ulkopuolelle. Menettely on loukkaa yleisen edun ja asianomistajien edun kannalta alueen väestön ja yhteisöjen vaikuttamismahdollisuutta asiakokonaisuuteen. Samoin oikeusturvaa loukkaa ilmoittaminen kaivosasioissa ½ Paltamon ja ½ Kajaanin alueelle, vaikka kaivoskokonaisuuksien vaikutukset tulisivat olemaan molemmissa kunnissa suuret.

Erikseen huomautamme Mieslahden kaivospiirin jatkoaikakäsittelyyn annetuista lukemattomista muistutuksista, mielipiteistä sekä Kainuun Ely-keskuksen antamasta lausunnosta, jossa vaaditaan kaikkien alueen kaivospiirien arviointia. Tukes ei ole tässäkään kuulutuksessa ottanut arvioitavaksi yhteisvaikutuksia.

Kaivoslaki velvoittaa yhteen sovittamaan muut maankäyttöä koskevat lait. Niitäkään ei ole otettu huomioon tässä kuulutuksessa, vaan kuulutus on laadittu kaivosyhtiön tarpeita ajatellen. Koemme erittäin perusoikeuksiamme ja omaisuudestamme määräämisoikeutta loukkaavana tällaisen menettelyn.

C) Puutteet Mondo Mineralsin Mieslahden kaivospiirin laajennushakemuksessa:

Tukes ei tuo esille Mieslahden kaivospiirin historiaa, jossa alkuaan on ollut tarkoituksena louhia talkkia, mainitsematta alueen runsaasta nikkelimalmiosta mitään. Nikkeli on tunnetusti hankala ympäristön kannalta ja tulee eittämättä vaikutelma, että tässäkin hämärretään kansalaisten oikeutta saada tietoonsa koko kaivostoiminnan haitat. Nikkelin vaikutukset ympäristölle on melkoisella varmuudella tiedossa, mutta niitä ei huomioida. Talvivaaran kaivos on antanut viitteitä nikkelin vaikutuksista ympäristölle ja siksi nikkelinrikastus olisi erityisesti otettava tarkasteluun uusia kaivoksia käynnistettäessä. Eikö sekin ole turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtävä?

Asukkaat ja yhteisöt eivät voi muodostaa kunnollista kuvaa kaivostoiminnan uhasta luonnolle ja asuinympäristölle puutteellisilla tiedoilla. Lisäksi kaivosyhtiön toiminnan laajuudesta sen omana versiona ei anna oikeaa kuvaa. Haittojen tarkastelu on ehdottomasti annettava ulkopuolisen ja esim valtionvirkamiesten tehtäväksi, ei kaivosyhtiön maksamalle konsultille.

Eikö kaivoslaki edellytä aikarajaa pitää reserivalmioita vuosikymmeniä ja siten hankaloittaa alueen asukkaiden olosuhteita ja elinkeinosuunnitelmia? Tämä pitkä reservissä pitoaika kertoo, että kaivosyhtiöllä ei ole edes tarve näiden alueiden malmiolle, vaan pitää niitä varallisuutensa vakuutena. Onko se oikein, kun kyseessä on ulkomaalainen yhtiö? Mieslahden alueen kaikki suunnitteilla olevat kaivosalueet ovat maastoissa, jossa on mahdoton kaivos toimimaan ilman suunnattomia luonnontuhoja, joita ei voi korjata eikä korvata. Sekin on peruste peruuttaa Mondo Mineralsin kaivoshankkeet ko alueella.

Kaivosalueella ja sen välittömässä läheisyydessä on laajoja tiukasti suojeltuja luonnonsuojelualueita sekä liito-oravan asuinpopulaatio. Vesien laskupaikka on viitasammakon elinalue. Kaivosyhtiölle ie tule myöntää

minkäänlaista lupaa alueille niin, etteikö toiminta tuhoaisi suojeltuja luontokohteita. Onko Suomen lait niin heikkoja, ettei ne pysty suojaamaan luontoa ulkomaisten yrittäjien toimilta? Liito-oravan elinpiirien hävittäminen ja jopa HEIKENTÄMINEN on lailla kielletty. Viitasammakon elinpiiri on EU-direktiivillä suojeltu. Onko Suomen virkamiehet tekemässä päätöksen kaivoslupia myöntäessään niin, että Suomi joutuu vastaamaan EU-tuomioistuimeen?

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto (P-SAVI) hylkäsi Mondo Mineralsin Mieslahden kaivospiirin vesitalous- ja ympäristöluvan (P-SAVI 94/2013) juuri luonnonsuojelulakiin perustuviin haittoihin liittyen. Tukesilla on perua hakemukset samoilla perusteilla, varsinkin kun koko alueiden yhtenäistä ympäristönvaikutusten arviota ei ole tehty kuin pienelle alueelle.

D) Kaivosalueiden jätevesien tehokkaaseen puhdistamiseen hakija esittää mm sivukiven yhtä läjitysalueetta ja pintavalutustekniikkaa/kosteikkoa, joka ehkä toimii fosforin ja typen sitomiseen välttävästi, mutta ei toimi vesiliukoisilla, kuten arseeni ja uraani. Viitasammakopopulaatio tulisi sijaitsemaan tämän suunnitelman mukaan hyvin lähellä kaivosjätteillä kyllästettyä valutuskenttää. Hakijan suunnitelmat koknaisuudessaan on erittäin suuressa ristiriidassa ympäristön suojelua kohtaan ja Oulujärven vesistön käyttökelpoisena säilymiseen.

Mieslahden kaivospiirin jatkamiskäsittelyssä on yhteisvaikutusten arvioinnin välttämättömyydestä lausuttu, muistutettu, ja esitetty mielipiteitä, mutta jatkolupakäsittelyssä kyseiset huomautukset on ohitettu. Tämä on törkeää kansalaisten oallisuus oikeutta loukkaavaa toimintaa.

E) Kaivospiirit ovat varjostaneet alueita jo 50-luvulta saakka ja siten olemassa olollaan estäneet alueen asukkaiden täysipainoista metsä- ja maatalousmaiden käyttösuunnitelmia ja pakottaneet alueen asukkaat jatkuvaan epävarmuuteen. Nämä kaivospiirit on purettava, koska alue on monin eri tavoin todettu sopimattomaksi kaivostoimintaan luonnonsuojelun, vesiensuojelun, oikeusvaikutteisen rantakaavan ja erittäin arvokkaan Jormuan ofioliittiesiintymän takia. Miksi tuhjata ulkomaiselle kaivosyhtiölle Suomen arvokkaimpia uusiutumattomia alueita? Luontoa ei voi korjata, kun se on raikattu.

Alueen asukkaiden "löysässä hirressä" roikottamisen voi lopettaa kaivostoiminnasta päättävät lupaviranomaiset. Tätä kohtuutonta haittaa ei saa enää jatkaa, vaan viranomaisten on ryhdyttävä välittömästi toimeen ko kaivospiirien purkamiseen sopimattomana kaivostoimintaan.

MARTTA KEMPPAINEN

kiinteistö 578-405-19-5 omistaja½